

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΛΕΜΕΣΟΣ 2030 ΛΤΔ - ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΠΟΛΗ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2023 - 2025

26 ΜΑΡΤΙΟΥ 2026

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Εισαγωγή	5
	Μέρος 1 - Οργανισμός	
Οργανισμός	1.1 ΣΥΣΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ	7
	1.2 ΑΠΟΣΤΟΛΗ - ΣΤΟΧΟΙ	7
	1.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	8
	1.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ	8
	1.5 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	9
	1.6 ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗΣ	9
	1.7 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	12
	Μέρος 2 - Προγραμματισμός - Υλοποίηση	
Προγραμματισμός - Υλοποίηση	2.1 ΣΤΟΧΟΙ - ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	16
	2.2 ΣΥΝ-ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	16
	2.3 ΔΟΚΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ	18
	2.4 ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ	20
	2.5 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΣΩΜΑ	20
	2.6 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2024-2034 ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ	21
	2.7 ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	22
	2.8 ΚΑΛΕΣΜΑ ΟΡΑΤΟΤΗΤΑΣ	23
	2.9 ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ	24
	Μέρος 3 - Φάκελος Διεκδίκησης	
Φάκελος Διεκδίκησης	3.1 ΔΟΜΗ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ	26
	3.2 ΟΡΑΜΑ - ΣΚΕΠΤΙΚΟ	26
	3.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	27
	3.4 ΔΟΜΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	29
	3.5 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ	34
	3.6 ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ	41
	Μέρος 4 - Οικονομικός Απολογισμός	
Οικονομικός Απολογισμός	4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ	44
	4.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ	45
	4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ	49
	4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ	52

Μέρος 5 - Συμπεράσματα - Προοπτικές	
Συμπεράσματα - Προοπτικές	
5.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΠΟΛΕΩΝ	55
5.2 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	60
5.3 ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ “P3”	62
5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	65

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Λεμεσός 2030 – Υποψήφια Πόλη, καταθέτουμε τον παρόντα απολογισμό με αίσθημα ευθύνης, υπερηφάνειας και βαθιάς ευγνωμοσύνης.

Θα θέλαμε πρωτίστως να ευχαριστήσουμε θερμά τους Δημάρχους και τα Δημοτικά Συμβούλια για την επιλογή τους να εμπιστευθούν τον Οργανισμό σε αυτή τη σημαντική αποστολή, καθώς και για τη συνεχή και ουσιαστική στήριξή τους σε όλη τη διάρκεια της τριετούς μας πορείας. Η εμπιστοσύνη και η συνεργασία τους αποτέλεσαν σταθερό θεμέλιο για κάθε μας βήμα.

Σε αυτή τη διαδρομή, λειτουργήσαμε με απόλυτη προσήλωση στις αξίες που ο ευρωπαϊκός θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης πρεσβεύει: διαφάνεια, λογοδοσία, συμπερίληψη, συνεργασία και ευρωπαϊκός προσανατολισμός. Η χρηστή και συνετή οικονομική διαχείριση των πόρων, η διαφάνεια στις διαδικασίες και η υπεύθυνη αξιοποίηση κάθε δημόσιας και ιδιωτικής στήριξης αποτέλεσαν αδιαπραγμάτευτες αρχές της λειτουργίας μας.

Παρόλο που η διαδρομή αυτή δεν κατέληξε στην κατάκτηση του τίτλου, υπήρξε μια εξαιρετικά γόνιμη και δημιουργική πορεία για την πολιτιστική ανάπτυξη της Λεμεσού. Για πρώτη φορά, ο πολιτισμός τέθηκε στο επίκεντρο στρατηγικών σχεδιασμών, δημόσιων συζητήσεων, διαβουλεύσεων και συλλογικών δράσεων, αναδεικνύοντας τη δυναμική του ως καταλύτη κοινωνικής συνοχής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Λεμεσός είναι μια ζωντανή και δυναμική πόλη, που αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς — όχι πάντοτε με τρόπο δίκαιο και ισόρροπο για όλους. Αφουγκραστήκαμε με προσοχή τις προκλήσεις και τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν η πόλη, οι κάτοικοι και οι δημιουργοί της και καταγράψαμε την ιστορία τους στο Understory. Μέσα από τον Φάκελο Διεκδίκησης προτείναμε και αναδείξαμε τρόπους, μοντέλα και ιδέες για το πώς μπορούμε να υπερβούμε τις δυσκολίες, να γεφυρώσουμε τα χάσματα και να ενώσουμε ξανά τα διαφορετικά κομμάτια της πόλης σε ένα συνεκτικό και συμπεριληπτικό σύνολο.

Είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι για το έργο που επιτελέστηκε και για τη συνεργασία μας με εμπνευσμένους και ταλαντούχους συνεργάτες, καλλιτέχνες, οργανισμούς και πολίτες, που συνέβαλαν ουσιαστικά στη διαμόρφωση των προτάσεών μας. Η συλλογική αυτή εμπειρία αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη για το μέλλον της πόλης μας.

Όσα αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια αυτών των τριών χρόνων — οι ιδέες, τα δίκτυα συνεργασίας, οι στρατηγικές κατευθύνσεις και η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών — μπορούν και οφείλουν να αξιοποιηθούν. Αποτελούν μια στέρεη βάση για μια μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή πορεία με επίκεντρο τον πολιτισμό, ικανή να ενισχύσει τη συνοχή, τη δημιουργικότητα και τη βιώσιμη προοπτική της Λεμεσού.

Δρ. Ανδρέας Πίττας

Πρόεδρος Δ.Σ. Οργανισμού

Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Λεμεσός 2030 – Υποψήφια Πόλη

Η παρούσα έκθεση σκιαγραφεί την πορεία του Οργανισμού Λεμεσός 2030 στη διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) 2030 για τη Λεμεσό, παραθέτοντας στοιχεία, διαδικασίες και αποφάσεις που διαμόρφωσαν αυτή τη διαδρομή. Το περιεχόμενό της αποτυπώνει τόσο την οργανωτική και διοικητική εξέλιξη του Οργανισμού Λεμεσός 2030 όσο και τον προγραμματισμό, τις δράσεις, τις συνεργασίες, τη συμμετοχική μεθοδολογία και την οικονομική διαχείριση που στήριξαν την υποψηφιότητα.

Η έκθεση δεν λειτουργεί μόνο ως εργαλείο απολογισμού της περιόδου 2023–2025, αλλά και ως τεκμηρίωση μιας διαδικασίας που ενεργοποίησε δίκτυα, κοινότητες, θεσμούς και επαγγελματίες, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση μιας πιο συγκροτημένης πολιτιστικής στρατηγικής για την πόλη. Οι εμπειρίες, τα δεδομένα και τα εργαλεία που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της διεκδίκησης αποτελούν παρακαταθήκη για το μέλλον της πολιτιστικής δραστηριότητας και ανάπτυξης της Λεμεσού, ανεξαρτήτως της τελικής έκβασης του διαγωνισμού.

Η δομή της έκθεσης ακολουθεί τέσσερις βασικούς άξονες: τη διοίκηση και οργανωτική λειτουργία, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση δράσεων, τη δημιουργία και εξέλιξη του φακέλου διεκδίκησης, τον οικονομικό απολογισμό και τις προοπτικές για συνέχεια μέσα από συμπεράσματα και δεδομένα. Μέσα από αυτούς τους άξονες επιχειρείται μια συνολική και τεκμηριωμένη αποτύπωση της προσπάθειας, με έμφαση στη διαφάνεια, τη συμμετοχικότητα και τη στρατηγική συνέπεια.

Ελεάνα Αλεξάνδρου
Καλλιτεχνική Διευθύντρια Οργανισμού

ΜΕΡΟΣ 1

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

1.1 ΣΥΣΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Η εταιρεία “Οργανισμός Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Λεμεσός 2030 Λίμιτεδ” δημιουργήθηκε από το Δήμο Λεμεσού με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του στην Συνεδρίαση 155 ημερομηνίας 17/11/2022. Συστάθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2023 ως **ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, με εγγύηση χωρίς μετοχικό κεφάλαιο**, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113, **με μοναδικό μέλος τον Δήμο Λεμεσού** (“Οργανισμός Λεμεσός 2030” ή “Οργανισμός”). Το μοναδικό μέλος του Οργανισμού (Δήμος Λεμεσού) είναι και ο εγγυητής του Οργανισμού, που είναι μη κερδοσκοπικός, για ποσό που δεν θα υπερβαίνει το €1,000,000 (ένα εκατομμύριο ευρώ).

Κατά την πρώτη άτυπη συνεδρίαση των προταθέντων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού στις 16 Δεκεμβρίου 2022, αναγνώστηκε και εγκρίθηκε το Ιδρυτικό Έγγραφο και Καταστατικό του Οργανισμού, και αποφασίστηκε όπως σε όλες τις συνεδριάσεις του θα προσκαλούνται για να παρακάθονται ο Δήμαρχος Λεμεσού, καθώς και οι Δημοτικός Γραμματέας, Δημοτικός Μηχανικός και Εσωτερικός Ελεγκτής του Δήμου Λεμεσού χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Η έγκριση της σύστασης της εταιρείας από τον Έφορο Εταιρειών με έκδοση πιστοποιητικών ολοκληρώθηκε στις 12 Ιανουαρίου 2023.

Κατά την περίοδο υποψηφιότητας χρησιμοποιήθηκε το “Υποψήφια Πόλη” συνοδευτικά με το όνομα του Οργανισμού για σκοπούς επικοινωνίας και στα εξώφυλλα των φακέλων διεκδίκησης όπως απαιτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.2 ΑΠΟΣΤΟΛΗ - ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός ίδρυσης του Οργανισμού Λεμεσός 2030 ήταν **να σχεδιάσει, οργανώσει και διαχειριστεί την προσπάθεια διεκδίκησης του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) για το 2030**, για την πόλη της Λεμεσού, ως ανεξάρτητος Οργανισμός, και στη συνέχεια ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η διαχείριση του έργου που εξυπακούει η ανάληψη του τίτλου από την πόλη της Λεμεσού.

Πρωταρχικός στόχος του Οργανισμού Λεμεσός 2030 ήταν η δημιουργία των προϋποθέσεων για την ανάπτυξη του Φακέλου Διεκδίκησης, και σε συνέχεια η ανάπτυξη και υλοποίηση πολιτιστικών δράσεων, όπως αυτές θα περιλαμβάνονται στο φάκελο της Λεμεσού 2030, οι πρόνοιες του οποίου ήταν δεσμευτικές.

Επιπλέον ο Οργανισμός είχε ως στόχο την προώθηση της ευρύτερης φιλοσοφίας του θεσμού της ΠΠΤΕ δίνοντας έμφαση στην εμπλοκή των πολιτών στο θεσμό, στην προώθηση

της ευρωπαϊκής διάστασης, στη δημιουργία και ανάπτυξη αειφόρων πολιτιστικών θεσμών και στην ευαισθητοποίηση σε θέματα πολιτισμού.

1.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από εννέα (9) μέλη και το οποίο διορίστηκε στην Συνεδρίαση 155 ημερομηνίας 17/11/2022 από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Λεμεσού. Παρατίθενται πιο κάτω τα εννέα μέλη που διορίστηκαν αρχικά, καθώς και τα μέλη που διορίστηκαν στη συνέχεια σε αναπλήρωση των κενών θέσεων που προέκυψαν από τις παραιτήσεις δύο μελών τον Ιούλιο του 2023.

1. Δρ. Ανδρέας Πίττας _ Πρόεδρος και Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής
2. Γεωργία Ντέτσερ _ Αντιπρόεδρος και Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής
3. Νίκος Κυριακίδης _ Μέλος και Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής
4. Δρ. Αντιγόνη Κωμοδίκη _ Μέλος
5. Μιχάλης Παπαευαγόρου _ Μέλος
6. Δρ. Βασίλης Πρωτοπαπάς _ Μέλος
7. Δρ. Νίκος Ζάμπογλου _ Μέλος
8. Ανθή Θεοχάρους _ Μέλος (παραιτήθηκε στις 12/7/2023)
9. Τασούλα Γεωργίου Χατζηττοφή _ Μέλος (παραιτήθηκε στις 12/7/2023)
10. Μαρκέλλα Μενοίκου _ Μέλος (διορίστηκε στις 13/9/2023)
11. Δρ. Νίκη Παπαδοπούλου-Παπά _ Μέλος (διορίστηκε στις 13/9/2023)

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους άνευ απολαβών. Γραμματέας του Οργανισμού διορίστηκε ο κος Χρίστος Μελίδης.

1.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

Ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 πραγματοποίησε συνολικά **37 συνεδριάσεις μεταξύ 16 Δεκεμβρίου 2022 και 18 Μαρτίου 2026**. Σε κάθε συνεδρίαση καταγράφονταν πρακτικά τα οποία εγκρίνονταν από το ΔΣ και υπογράφονταν από τον Πρόεδρο και Γραμματέα του Οργανισμού. Σαρωμένα αντίγραφα των επικυρωμένων πρακτικών αποστέλλονταν και στον Δήμο Λεμεσού. Ο σκοπός του Διοικητικού Συμβουλίου ήταν, μέσα από τις συνεδριάσεις, να χαράζει πολιτικές και διαδικασίες, να εγκρίνει αποφάσεις, να δίνει κατευθυντήριες γραμμές για την διεκπεραίωση του έργου, και να εποπτεύει την γενική εύρυθμη λειτουργία του Οργανισμού μέσω της Διεύθυνσης.

1.5 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Βασικός στόχος του Οργανισμού υπήρξε από την αρχή ο έγκαιρος προγραμματισμός, η δημιουργία οδικού χάρτη για το έργο και η εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων (ανθρώπινων, υλικών και οικονομικών) για την λειτουργία του. Επίσης, ο Οργανισμός λειτούργησε μέσω της δημιουργίας οργανογραμμάτων ανάλογα με την κάθε φάση που ορίζει ο διαγωνισμός για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (ΠΠΤΕ), της παρακολούθησης των προϋπολογισμών, των χρονοδιαγραμμάτων και της τήρησης των σχεδιασμών του Οργανισμού για την υλοποίησή τους.

Για την ομαλή λειτουργία και οργάνωση, κατά την 5η συνεδρίαση του Οργανισμού (29 Μαρτίου 2023) αποφασίστηκε όπως συσταθεί **τριμελής Εκτελεστική Επιτροπή**, για τη γρήγορη λήψη αποφάσεων όπου χρειαζόταν και για τακτικό συντονισμό με την Καλλιτεχνική Διευθύντρια, η οποία απαρτιζόταν από τον Πρόεδρο, Δρα Α. Πίττα, την Αντιπρόεδρο, Γ. Ντέτσερ και το Μέλος, Ν. Κυριακίδη.

Πληροφορίες για την οικονομική διαχείριση στο κεφάλαιο 4.1, [σελ.42](#).

1.6 ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗΣ

Η στελέχωση του Οργανισμού εξελίχθηκε σταδιακά κατά τη διάρκεια της τριετίας 2023-2025, σε συνάρτηση με τις δυνατότητες της δημοτικής χρηματοδότησης και τις αυξανόμενες ανάγκες της διαδικασίας διεκδίκησης.

Ο Οργανισμός υποστηρίχθηκε γραμματειακά, κατά την περίοδο Ιουλίου 2023 μέχρι Απριλίου 2024 από την Βιρίνα Γκούντα, καθώς και εκ νέου από τον Ιούνιο 2024 έως τον Μάιο 2025, από την Έλενα Τζωρτζή, μέσω απόσπασης από τον Δήμο Λεμεσού, με έξι (6) ώρες ημερησίως. Μετά τον Μάιο 2025, η συγκεκριμένη θέση εντάχθηκε στον προϋπολογισμό του Οργανισμού, αντανakλώντας την ανάγκη σταθεροποίησης και ενίσχυσης της διοικητικής του λειτουργίας.

Χρονοδιάγραμμα στελέχωσης με μηνιαία ένταση απασχόλησης

1. 1η Απριλίου 2023: Καλλιτεχνική Διευθύντρια - Ελεάνα Αλεξάνδρου - πρόσληψη με πλήρη απασχόληση.

2. 1η Ιουνίου 2023: Συντονιστής Καλλιτεχνικού Προγράμματος και Δικτύωσης - Διομήδης Κουφτερός - πρόσληψη με μερική απασχόληση (45 ώρες μηνιαίως).

2.A. 1η Φεβρουαρίου 2024: Αύξηση ωραρίου του Συντονιστή Καλλιτεχνικού Προγράμματος και Δικτύωσης σε 80 ώρες μηνιαίως με νέα σύμβαση.

3. 1η Ιουλίου 2024: Διοικητική Λειτουργός - Ντάρα Μιλοβάνοβιτς - πρόσληψη με πλήρη απασχόληση.

2.B. 1η Μαρτίου 2025: Αύξηση ωραρίου του Συντονιστή Καλλιτεχνικού Προγράμματος και Δικτύωσης σε 100 ώρες μηνιαίως με νέα σύμβαση.

4. 1η Μαΐου 2025: Λειτουργός Δράσεων και Κοινωνικής Εμπλοκής - Μιχάλης Καρακατσάνης - πρόσληψη με πλήρη απασχόληση.
5. 1 Ιουνίου 2025 και 9 Ιουλίου 2025: Προσωρινή Κάλυψη Γραμματειακών Αναγκών - Έλενα Τζωρτζή - πρόσληψη με μερική απασχόληση (30 ώρες εβδομαδιαίως).
6. 7 Ιουλίου 2025: Υποστήριξη Διοίκησης και Εμπλοκής - Αγγέλα Ιωαννίδου - πρόσληψη με πλήρη απασχόληση.

Ακολουθούν πληροφορίες για κάθε πρόσληψη:

1. Καλλιτεχνική Διευθύντρια - Ελεάνα Αλεξάνδρου

Στις 13 Ιανουαρίου 2023 προκηρύχθηκε η θέση Καλλιτεχνικού/ής Διευθυντή/ιας μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) κατά την 2η άτυπη συνεδρίαση (11 Ιανουαρίου 2023). Υποβλήθηκαν σύνολο επτά (7) αιτήσεις. Κατόπιν μελέτης, επιλέχθηκαν οι πέντε (5) επικρατέστεροι υποψήφιοι οι οποίοι προσκλήθηκαν σε συνέντευξη διάρκειας 30 λεπτών και από τους οποίους ζητήθηκε σύντομη παρουσίαση του έργου τους στην Αγγλική γλώσσα. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στις 14 και 15 Μαρτίου 2023. Την θέση εξασφάλισε η Ελεάνα Αλεξάνδρου, με επίσημη έναρξη εργασίας την 1η Απριλίου 2023 (5η συνεδρίαση, 29 Μαρτίου 2023)

2. Συντονιστής Καλλιτεχνικού Προγράμματος και Δικτύωσης - Διομήδης Κουφτερός

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), αναγνωρίζοντας την ανάγκη της άμεσης ενίσχυσης της Καλλιτεχνικής Διευθύντριας (Κ.Δ.) στο σχεδιασμό του προγράμματος και στη δικτύωση, ζήτησε από την Κ.Δ. να προτείνει ικανά άτομα που θα μπορούσαν να εργαστούν μαζί της ως εξωτερικοί συνεργάτες. Κατά την 6η συνεδρίαση του Δ.Σ. (28 Απριλίου 2023), και μετά από σχετική έρευνα, η Κ.Δ. πρότεινε τον Διομήδη Κουφτερό λόγω, μεταξύ άλλων, της εμπειρίας του ως Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Greater Nicosia, της υποψηφιότητας της Λευκωσίας για την Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Νεολαίας του 2021, και ως εξωτερικός συνεργάτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EACEA) στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα 'Δημιουργική Ευρώπη' ως Εμπειρογνώμονας Τεχνών και Πολιτισμού. Το Δ.Σ. ενέκρινε την πρόσληψη του ομόφωνα.

Κατά την 8η συνεδρίαση (8 Ιουνίου 2023) επικυρώθηκε η ανάληψη καθηκόντων από τον Διομήδη Κουφτερό για μερική απασχόληση, συγκεκριμένα 45 ώρες μηνιαίως, έχοντας υπόψη και τις οικονομικές δυνατότητες του Οργανισμού για το 2023.

Κατά την ετοιμασία των ετήσιων προϋπολογισμών για τα έτη 2024 και 2025 αντίστοιχα, και με βάση τις οικονομικές δυνατότητες του Οργανισμού, την συνεχή αξιολόγηση του εργοδοτούμενου και σε συνάρτηση με τις ανάγκες της διαδικασίας διεκδίκησης κατά την πρώτη και δεύτερη φάση του διαγωνισμού, το ωράριο του Συντονιστή Καλλιτεχνικού Προγράμματος και Δικτύωσης αυξήθηκε τον Φεβρουάριο του 2024 σε 80 ώρες μηνιαίως και τον Μάρτιο του 2025 σε 100 ώρες μηνιαίως.

3. Διοικητική Λειτουργός - Ντάρα Μιλοβάνοβιτς

Στις 25 Απριλίου 2024 προκηρύχθηκε η θέση Διοικητικού/ής Λειτουργού μετά από εισήγηση της Εκτελεστικής Επιτροπής και την συμφωνία του Δ.Σ.. Υποβλήθηκαν συνολικά δεκατέσσερις (14) αιτήσεις. Κατόπιν μελέτης και κατά την 18η συνεδρίαση (05 Ιουνίου 2024) επιλέχθηκαν οι έξι (6) επικρατέστεροι υποψήφιοι οι οποίοι προσκλήθηκαν σε συνέντευξη διάρκειας 25 λεπτών. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στις 12 Ιουνίου

2024. Την θέση εξασφάλισε η Ντάρα Μιλοβάνοβιτς, με επίσημη έναρξη εργασίας την 1η Ιουλίου 2024, και η οποία επικυρώθηκε στην 19η συνεδρίαση (17 Ιουλίου 2024).

4. Λειτουργός Δράσεων και Κοινωνικής Συμμετοχής - Μιχάλης Καρακατσάνης

Στις 14 Μαρτίου 2025 προκηρύχθηκε η θέση Λειτουργού Δράσεων και Κοινωνικής Συμμετοχής μετά από απόφαση του Δ.Σ. κατά την 24η συνεδρίαση (22 Ιανουαρίου 2025). Υποβλήθηκαν συνολικά επτά (7) αιτήσεις. Κατόπιν μελέτης επιτροπής του Δ.Σ., επιλέχθηκαν οι έξι (6) επικρατέστεροι υποψήφιοι οι οποίοι προσκλήθηκαν σε συνέντευξη διάρκειας 25 λεπτών. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν στις 16 Απριλίου 2025. Την θέση εξασφάλισε ο Μιχάλης Καρακατσάνης, με επίσημη έναρξη εργασίας την 1η Μαΐου 2025 (26η συνεδρίαση, 16 Απριλίου 2023)

5. Προσωρινή Κάλυψη Γραμματειακών Αναγκών - Έλενα Τζωρτζή

Κατά την περίοδο από 1 Ιουνίου έως 9 Ιουλίου 2025, εργοδοτήθηκε βραχυπρόθεσμα η Έλενα Τζωρτζή, προκειμένου να καλυφθεί το μεταβατικό διάστημα μεταξύ της ολοκλήρωσης της γραμματειακής υποστήριξης που παρεχόταν από τον Δήμο και της ανάληψης καθηκόντων από τη νέα εργοδοτούμενη, Αγγέλα Ιωαννίδου. Η συνεργασία αυτή διασφάλισε τη συνέχεια της διοικητικής και λειτουργικής υποστήριξης του Οργανισμού κατά την κρίσιμη αυτή περίοδο.

6. Υποστήριξη Διοίκησης και Εμπλοκής - Αγγέλα Ιωαννίδου

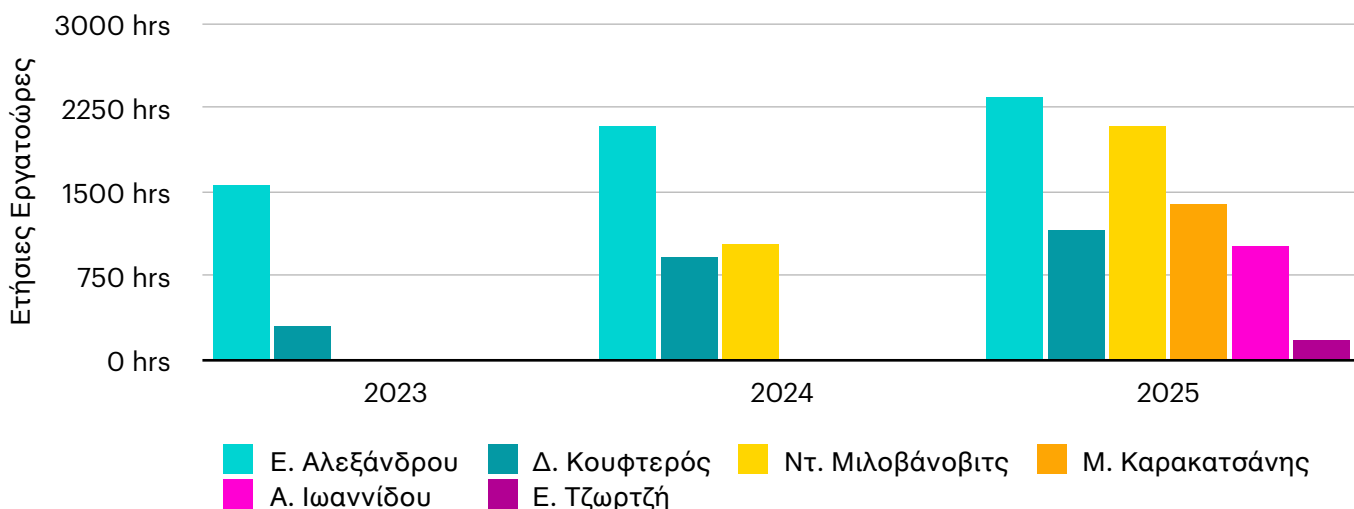
Κατά την 27η συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου (21 Μαΐου 2025), εγκρίθηκε ομόφωνα η πρόσληψη της Αγγέλας Ιωαννίδου για την κάλυψη των γραμματειακών, διοικητικών και λειτουργικών αναγκών του Οργανισμού με έναρξη εργασίας στις 07 Ιουλίου 2025. Η απόφαση ελήφθη λόγω της ολοκλήρωσης της προηγούμενης κάλυψης της θέσης γραμματέα μέσω του Δήμου, της ανάγκης ενσωμάτωσης της λειτουργίας αυτής στον προϋπολογισμό του Οργανισμού, καθώς και της διεύρυνσης του ρόλου ενόψει των αυξημένων απαιτήσεων της τελικής φάσης της διεκδίκησης.

Η Αγγέλα Ιωαννίδου, υποψήφια που είχε πρόσφατα περιληφθεί στη λίστα των επικρατέστερων και συμμετάσχει στην διαδικασία συνεντεύξεων για τη θέση Λειτουργού Δράσεων και Κοινωνικής Συμμετοχής, κρίθηκε κατάλληλη για την ανάληψη των καθηκόντων της Υποστήριξης Διοίκησης και Εμπλοκής, με γραμματειακές αλλά και πρόσθετες αρμοδιότητες που αφορούσαν τη διοικητική υποστήριξη, τις ομάδες εργασίας και τις δράσεις κοινωνικής συμμετοχής, με το σχετικό κόστος να καλύπτεται κυρίως μέσω εξοικονομήσεων του εγκεκριμένου προϋπολογισμού για το 2025.

2026 - Πρώτο Τρίμηνο

Κατά την 35η συνεδρίαση (14 Ιανουαρίου 2026) το Διοικητικό Συμβούλιο κατόπιν συνάντησης της Εκτελεστικής Επιτροπής με τον Δήμαρχο και Δημοτικό Γραμματέα που προηγήθηκε στις 9 Ιανουαρίου 2026, αποφάσισαν όπως κατά τον Ιανουάριο 2026 συνεχιστεί η εργοδότηση του προσωπικού με πλήρεις απολαβές, ενώ τους μήνες Φεβρουάριο και Μάρτιο 2026 αυτή μετατραπεί σε μερική απασχόληση κατά 50%. Από αυτή τη ρύθμιση αποφασίστηκε να εξαιρεθεί η Καλλιτεχνική Διευθύντρια του Οργανισμού η οποία έχει και την ευθύνη της σύνταξης του παρόντος απολογισμού.

Στελέχωση ανά Έτος

1.7 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Εξωτερική Συμβουλευτική Υποστήριξη

Κατά τη 2η άτυπη συνεδρίαση (11 Ιανουαρίου 2023) συζητήθηκε η διαδικασία εξασφάλισης διεθνών εξωτερικών συμβούλων και αποφασίστηκε η αποστολή πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε διεθνείς σελίδες σχετικές με τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Κατά την 4η συνεδρίαση (1 Μαρτίου 2023) του Διοικητικού Συμβουλίου, και αφού εξετάστηκαν οι προσκλήσεις ενδιαφέροντος από 3 διεθνείς οργανισμούς, αποφασίστηκε η πρόσληψη των διεθνών εμπειρογνομόνων σε θέματα Πολιτιστικών Πρωτευουσών της Ευρώπης, Nadja Grizzo, Hanns-Dietrich Schmidt και Neil Peterson (“P³ Power of 3 Consultancy”), οι οποίοι χρησιμοποιούν την συντομογραφία “P³”. Οι “P³” έχουν στο ενεργητικό τους συνεργασία με 15 επιτυχημένες υποψηφιότητες για τον τίτλο της ΠΠΤΕ: Liverpool 2007, RUHR.2010, Πάφος 2017, Plovdiv 2019, Kaunas 2022, Esch-sur-Alzette 2022, Veszprém 2023, Tartu 2024, Bodø 2024, Bad Ischl 2024, Nova Gorica/Gorizia 2025, Oulu 2026, Liepāja 2027, Bourges 2028, Kiruna 2029.

Στις 5 Απριλίου 2023 υπογράφηκε συμφωνία αποκλειστικής συνεργασίας με τον Οργανισμό Λεμεσός 2030 για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα σχεδιασμού, στρατηγικής και ανάπτυξης της κεντρικής ιδέας και φακέλου διεκδίκησης.

Η συνεργασία αφορούσε τον σχεδιασμό των δράσεων και ενεργειών και την οργάνωση της διεκδίκησης κατά την φάση προεπιλογής της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2030, και περιλάμβανε καθοδήγηση στη συγκρότηση ομάδας, την ανάπτυξη, συγγραφή και επιμέλεια του φακέλου διεκδίκησης (bid book), την προετοιμασία για τις παρουσιάσεις προς την κριτική επιτροπή, καθώς και τακτικές συναντήσεις με την ομάδα, τόσο διαδικτυακά όσο και με φυσική παρουσία. Το συνολικό κόστος μέχρι και την ολοκλήρωση της Α' φάσης του διαγωνισμού για τα έτη 2023 και 2024 ανήλθε σε €25.000 (είκοσι πέντε χιλιάδες ευρώ) πλέον ΦΠΑ.

Μετά την πρόκριση της Λεμεσού στην τελική φάση του διαγωνισμού και την αξιολόγηση της συνεργασίας με τους διεθνείς εμπειρογνώμονες, υπογράφηκε νέα

συμφωνία με τους “P3” με την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου στην 28η συνεδρίαση (11 Ιουνίου 2025). Το ποσό που είχε ήδη προϋπολογιστεί για το 2025 για αυτές τις υπηρεσίες ήταν ένα κονδύλι ύψους €30,000 (τριάντα χιλιάδες ευρώ) πλέον ΦΠΑ το οποίο και συμφωνήθηκε για σκοπούς συνέχισης της συνεργασίας. Η τελική φάση περιλάμβανε καθοδήγηση στην ανάπτυξη, συγγραφή και επιμέλεια του τελικού φακέλου διεκδίκησης, την προετοιμασία για την επίσκεψη της κριτικής επιτροπής (jury visit) στην Λεμεσό, την τελική παρουσίαση προς την κριτική επιτροπή, καθώς και τακτικές συναντήσεις και καθημερινή επικοινωνία με την ομάδα, τόσο διαδικτυακά όσο και με επισκέψεις στη Λεμεσό.

Συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Από τα αρχικά στάδια της προετοιμασίας, αναπτύχθηκε στενή συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ), ξεκινώντας από το Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών, το οποίο στήριξε την ανάπτυξη της οπτικής ταυτότητας του Λεμεσός 2030 (βλ. κεφάλαιο 2.7.A, [σελ.22](#)). Το συγκεκριμένο Τμήμα, ανέλαβε και τον σχεδιασμό και την επιμέλεια των φακέλων προεπιλογής και τελικής επιλογής (bid books) καθώς και τον σχεδιασμό και παραγωγή προωθητικών αντικειμένων και αναμνηστικών.

Η συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ, και μετά την επιτυχή πρόκριση της Λεμεσού κατά το στάδιο της προεπιλογής στην τελική φάση, εξελίχθηκε σε **υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας ανάμεσα στους δύο Οργανισμούς στις 30 Ιανουαρίου 2025**, το οποίο εξασφάλισε πρόσβαση στις εγκαταστάσεις και την τεχνολογική υποδομή του Πανεπιστημίου, σε υπηρεσίες τεκμηρίωσης, επιστημονική γνώση, ερευνητικό δυναμικό, καθώς και σε αμειβόμενη πρακτική άσκηση φοιτητών. (βλ. κεφάλαιο 2.7.B, [σελ.22](#))

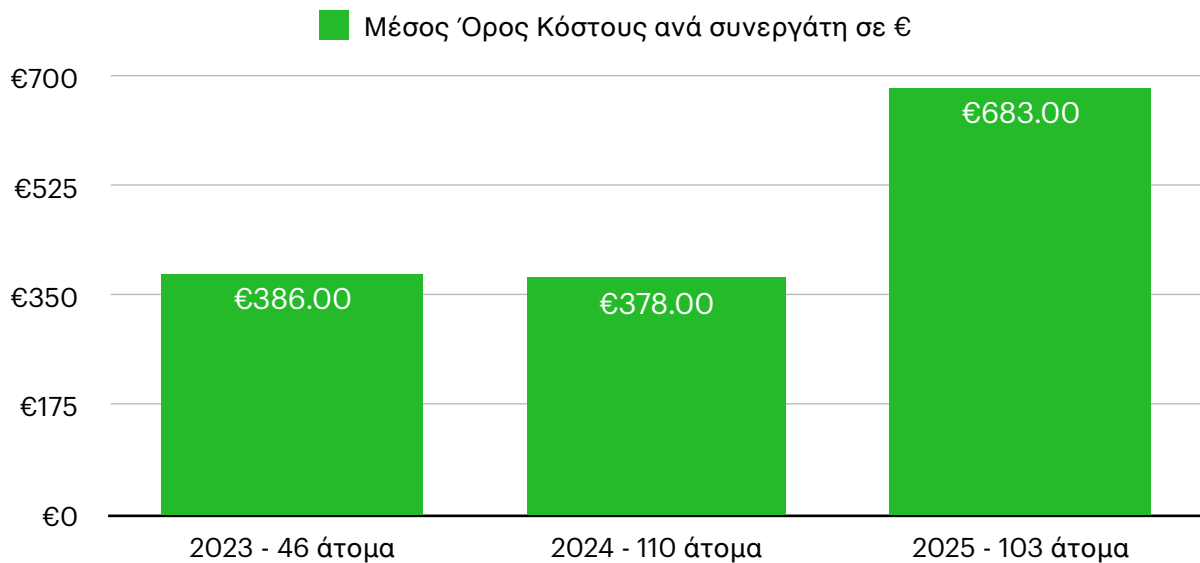
Στο πλαίσιο αυτό, αναπτύχθηκαν συνεργασίες με την Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Ευημερίας, την Υπηρεσία Επικοινωνίας, Μάρκετινγκ και Διεθνών Σχέσεων, τρία ερευνητικά εργαστήρια, και τρία ακαδημαϊκά τμήματα του Πανεπιστημίου. Οι συνέργειες αυτές ενίσχυσαν ουσιαστικά την επιστημονική τεκμηρίωση, την παραγωγή γνώσης και τη λειτουργική υποστήριξη του Οργανισμού στην οργάνωση δράσεων και εκδηλώσεων, αλλά και στο περιεχόμενο του τελικού φακέλου διεκδίκησης.

Συνεργασίες με Τοπικούς Επαγγελματίες

Λόγω της ολιγάριθμης οργανωτικής ομάδας του Οργανισμού, η στρατηγική προετοιμασίας βασίστηκε σε βραχυπρόθεσμες συνεργασίες μέσω αγοράς υπηρεσιών με τοπικούς επαγγελματίες. Οι συνεργασίες αυτές στήριξαν την υλοποίηση επιμέρους δράσεων σε κάθε στάδιο, όπως την εφαρμογή συμμετοχικών μεθοδολογιών, την χαρτογράφηση του πολιτιστικού πεδίου, την παραγωγή περιεχομένου και την ανάπτυξη του προγράμματος, καθώς και τον σχεδιασμό των φακέλων διεκδίκησης προεπιλογής και τελικής επιλογής.

Οι περισσότερες συνεργασίες πραγματοποιήθηκαν με συμβολικές αμοιβές (αμοιβές χαμηλότερες από τα επίπεδα της αγοράς) σε συνδυασμό με αφιλοκερδή προσφορά (pro bono), αντανakλώντας τόσο τους περιορισμένους πόρους του Οργανισμού όσο και το υψηλό επίπεδο δέσμευσης της τοπικής πολιτιστικής κοινότητας στην διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Αυτό διαφαίνεται στον αριθμό συνεργασιών μέσω αγοράς υπηρεσιών και το κόστος αυτών ανά έτος που ακολουθεί:

- **2023:** Κόστος: €17,763 - 67 συνεργασίες με 46 επαγγελματίες πολιτισμού και δημιουργικών βιομηχανιών.
- **2024:** Κόστος: €41,606 - 135 συνεργασίες με 110 επαγγελματίες πολιτισμού και δημιουργικών βιομηχανιών.
- **2025:** Κόστος: €70,372 - 144 συνεργασίες με 103 επαγγελματίες πολιτισμού και δημιουργικών βιομηχανιών.
- **Σύνολο στα τρία έτη:** Κόστος: €129,670 - 346 συνεργασίες με 205 επαγγελματίες πολιτισμού και δημιουργικών βιομηχανιών.

Στο ιστόγραμμα παρουσιάζεται ο μέσος όρος κόστους για κάθε έτος, ο οποίος αναδεικνύει από την μια τις συμβολικές αμοιβές και από την άλλη το εύρος της αφιλοκερδούς ή εθελοντικής προσφοράς που προσφέρθηκε στη διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης.

Αναφορά σε σημαντικές συνεργασίες και αναλογία αμοιβής και προσφοράς

Έτη - Όνομα - Πεδία Συνεργασίας	Αναλογία pro bono και αμειβόμενης εργασίας
2023 - 2025 - Όμηρος Παναγίδης: Επικεφαλής Σχεδιαστής Οπτικής Ταυτότητας και Φακέλων Διεκδίκησης. (βλ. κεφάλαιο 2.7.Α, σελ.25)	30% αμειβόμενη 70% pro bono
2024 - 2025 - Ελλάδα Ευαγγέλου: Δράσεις Προσέγγισης, Συμμετοχικές Διαδικασίες και Συντονισμός Ομάδων Εργασίας, Επιμέλεια και Συντονισμός Δημόσιας Συζήτησης “Πώς ορίζεται το πολιτιστικό τοπίο της Λεμεσού: αφηγήματα απομόνωσης και συμπερίληψης” (2024), Συμμετοχή στην Ομάδα Παρουσίασης Προεπιλογής, Συγγραφή Κειμένων για τους Φακέλους Διεκδίκησης.	70% αμειβόμενη 30% pro bono

2024 - 2025 - Διαμάντω Στυλιανού: Λειτουργός Επικοινωνίας, Διαχείριση Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και Εβδομαδιαίου Ενημερωτικού Δελτίου, Δημιουργία Περιεχομένου, Μεταφράσεις, Διόρθωση Κειμένων Φακέλων Διεκδίκησης.	75% αμειβόμενη 25% pro bono
2023 - 2025 - Εύα Κοραή: Δράσεις Προσέγγισης, Προωθητικές Δράσεις, Βοηθός Παραγωγής, Συντονισμός Φοιτητών και Επαφής με Τμήμα Γραφικών και Πολυμέσων (ΤΕΠΑΚ), Σύμβουλος Περιεχομένου Φακέλων Διεκδίκησης	100% pro bono
2023 - 2025 - Θεόδωρος Κούρος: Μέλος Ομάδας Εργασίας 'Trajectories', Επιστημονικός Συνεργάτης για Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων Δράσεων Προσέγγισης, Συντονισμός Φοιτητών και Επαφής με Τμήμα Επικοινωνίας και Διαδικτυακών Σπουδών (ΤΕΠΑΚ), Σύμβουλος Περιεχομένου Φακέλων Διεκδίκησης, Συμμετοχή στην Ομάδα Παρουσίασης Προεπιλογής, Συμμετοχή στην Επίσκεψη Εμπειρογνομώνων.	20% αμειβόμενη 80% pro bono
2023 - 2025 - Μαρίνα Κακουλλή: Δράσεις Προσέγγισης, Συμμετοχικές Διαδικασίες, Συμμετοχή στην Επίσκεψη Εμπειρογνομώνων, Συμμετοχή στις Ομάδες Παρουσίασης Προεπιλογής και Επιλογής.	60% αμειβόμενη 40% pro bono
2023 - 2025 - Έλενα Αγαθοκλέους: Δράσεις Προσέγγισης, Συμμετοχικές Διαδικασίες και Συντονισμός Ομάδων Εργασίας, Σχεδιασμός και Επιμέλεια Δράσης 'Εκεί Έξω Μαζί' (βλ. κεφάλαιο 2.3, σελ.20), Συμμετοχή στην Επίσκεψη Εμπειρογνομώνων.	60% αμειβόμενη 40% pro bono
2023 - 2024 - Ελένη Πασιά: Συμμετοχικές Διαδικασίες και Συντονισμός Ομάδων Εργασίας.	70% αμειβόμενη 30% pro bono
2023 - 2025 - Κατερίνα Κουντουριώτη: Ασκούμενη Φοιτήτρια, Φοιτητική Εργασία και αργότερα ως απόφοιτη συνεργάτης σε γραφικά και πολυμέσα - Φωτογράφος, Βιντεογράφος, Δημιουργία Περιεχομένου για σκοπούς Επικοινωνίας και Προώθησης.	60% αμειβόμενη 40% χορηγημένη από ΤΕΠΑΚ

Το κεφάλαιο 2.4, [σελ.20](#), παρουσιάζει συγκεντρωτικούς αριθμούς ομάδας και συνεργατών σε σχέση με τον αντίκτυπο συμμετοχών που είχαν εμπλοκή σε δράσεις του Οργανισμού.

ΜΕΡΟΣ 2

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

2.1 ΣΤΟΧΟΙ - ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

A. Προτεραιότητες ανά περίοδο

ΦΑΣΗ ΠΡΟΕΠΙΛΟΓΗΣ - Ιανουάριος 2023 - Φεβρουάριος 2025

Η φάση προεπιλογής αποτέλεσε το θεμέλιο της υποψηφιότητας της Λεμεσού για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) 2030. Ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 είχε ως στόχο και υλοποίησε μια εντατική στρατηγική που βασίστηκε στη χαρτογράφηση του πολιτιστικού πεδίου, τη συμμετοχική διαδικασία, τη διαμόρφωση ενός οράματος άρρηκτα συνδεδεμένου με τις πραγματικές ανάγκες και προοπτικές της πόλης, και τις συνδέσεις με τις σύγχρονες προκλήσεις της Ευρώπης.

ΦΑΣΗ ΕΠΙΛΟΓΗΣ - Μάρτιος - Δεκέμβριος 2025

Η φάση επιλογής επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη, εμβάθυνση και διεύρυνση της αρχικής πρότασης, με βασικό στόχο την ανάπτυξη του πρώτου φακέλου, στη βάση των σχολίων και συστάσεων στην έκθεση της επιτροπής εμπειρογνομόνων. Ο Οργανισμός επικεντρώθηκε στη διαμόρφωση σαφών, ρεαλιστικών και υλοποιήσιμων προτάσεων για το καλλιτεχνικό πρόγραμμα, διασφαλίζοντας την πλήρη ανταπόκριση στα έξι καθορισμένα κριτήρια του διαγωνισμού και την επιχειρησιακή ωριμότητα της πρότασης.

B. Στρατηγική Προσέγγιση και Όραμα

Η πρόσκληση προς τους δημότες να αναστοχαστούν το μέλλον της πόλης τους και να καταθέσουν απόψεις και ιδέες αποτέλεσε τον κεντρικό άξονα των δράσεων προσέγγισης (outreach) με τίτλο «{Φαντάσου} μια πόλη», με επίκεντρο τη Λεμεσό του μέλλοντος. Οι δράσεις προσέγγισης εγκαινιάστηκαν με το συγκεκριμένο κάλεσμα, το οποίο όχι μόνο ενεργοποίησε τη συμμετοχή των κατοίκων, αλλά εξελίχθηκε και σε βασικό θεματικό άξονα του καλλιτεχνικού προγράμματος (βλ. κεφάλαιο 3.4, [σελ.29](#)). Η πρόσκληση αυτή λειτούργησε αφενός ως μια ανοιχτή και συμπεριληπτική διαδικασία διαλόγου και συλλογικού οραματισμού για εναλλακτικές προοπτικές της πόλης, και αφετέρου ως μια συνειδητή πρόκληση επαναφοράς της φαντασίας και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών.

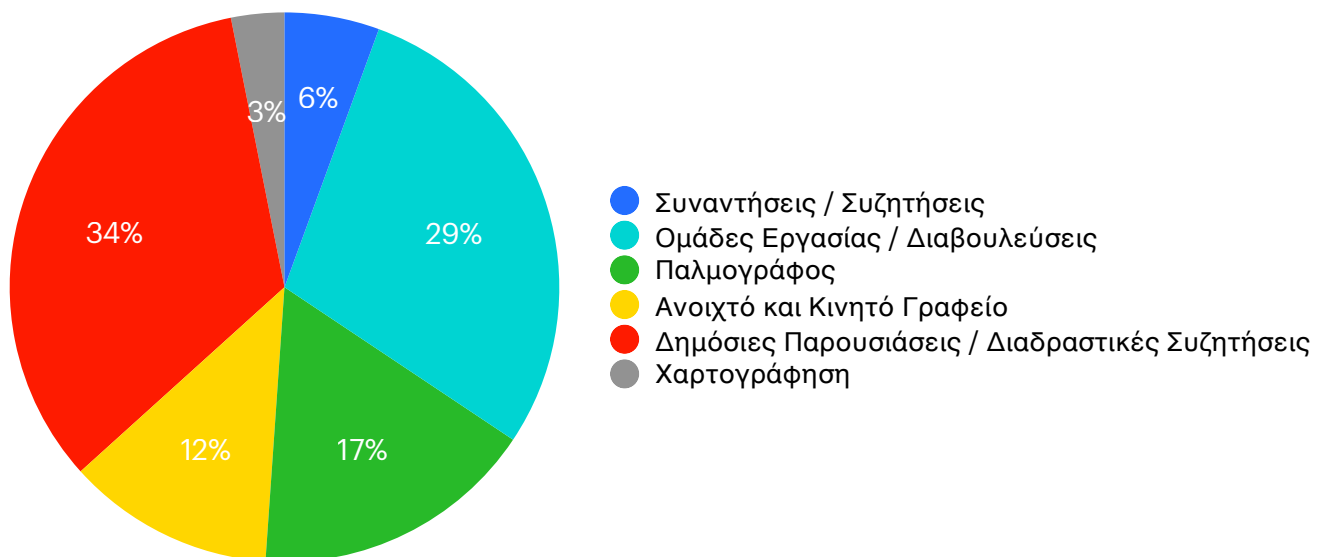
2.2 ΣΥΝ-ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Η υποψηφιότητα διαμορφώθηκε ακολουθώντας μια προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω (bottom-up), διασφαλίζοντας τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας σε όλα τα στάδια. Συγκεκριμένα:

- **Συναντήσεις / Διαβουλεύσεις / Εργαστήρια Εστίασης:** Πραγματοποιήθηκαν 183 δράσεις με ομάδες από όλα τα κοινωνικά στρώματα, με τη συμμετοχή συνολικά 2,491 ατόμων που αφιέρωσαν από δύο μέχρι τέσσερις ώρες κάθε φορά.
- **Πολιτιστική Χαρτογράφηση:** Κατά την φάση προεπιλογής, πραγματοποιήθηκε έρευνα με λεπτομερή ερωτηματολόγια για τη χαρτογράφηση της υφιστάμενης κατάστασης του πολιτιστικού τομέα, η οποία κατέδειξε ένα γεμάτο προοπτικές αλλά και αποσυνδεδεμένο πολιτιστικό οικοσύστημα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι παρά την υψηλή πολιτιστική δραστηριότητα, υπάρχει έλλειψη στρατηγικής σύνδεσης μεταξύ των φορέων, της δημοτικής αρχής και των δημοτών, με πρώτες ανάγκες: την ενίσχυση της προσβασιμότητας σε υποδομές και πληροφορίες, τον στρατηγικό και μακροχρόνιο σχεδιασμό, τις διαθεματικές συνεργασίες και σύνδεση με Ευρωπαϊκά Κονδύλια που διευρύνουν το εκτόπισμα του πολιτιστικού τομέα στην πόλη και στο εξωτερικό. Τα αποτελέσματα τροφοδότησαν την διαδικασία συγγραφής της **Πολιτιστικής Στρατηγικής 2024 - 2034** του Δήμου Λεμεσού. (βλ. κεφάλαιο 2.6, [σελ.21](#))
- **Παλμογράφος:** Χρήση ψηφιακού εργαλείου (ερωτηματολόγιο) για την ανώνυμη συλλογή απόψεων των δημοτών σχετικά με την ταυτότητα της πόλης και την σχέση τους μαζί της. Αποτελέσματα του 'Παλμογράφου' τροφοδότησαν και την οπτική ταυτότητα του Οργανισμού Λεμεσός 2030. (βλ. Κεφάλαιο 2.7.Α., [σελ.22](#))
- **Διαβουλεύσεις ορόσημα "10 10 100":** Διοργανώθηκαν δύο μεγάλης κλίμακας διαβουλεύσεις με 100 συμμετοχές η καθεμιά χωρισμένες σε 10 άτομα ανά 10 τραπέζια κάθε φορά.
 - Η πρώτη πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2023 με αντικείμενα συζήτησης τη λεμεσιανή ταυτότητα, την αστική ανάπτυξη και τις επιπτώσεις της, την πολιτιστική κληρονομιά, τους δημόσιους χώρους, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και τον συλλογικό σχεδιασμό πολιτιστικών δράσεων.
 - Η δεύτερη πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2024 με τη συμμετοχή καλλιτεχνών, επαγγελματιών, ερασιτεχνών και εθελοντών πολιτισμού, στο πλαίσιο των δράσεων της Πολιτιστικής Στρατηγικής 2024-2034 του Δήμου Λεμεσού, με επίκεντρο συζήτησης τους δημοτικούς πολιτιστικούς χώρους και τις υποδομές, καθώς και τη βιωσιμότητα του σχεδιασμού τους.
- **Ομάδες εργασίας:** Δημιουργήθηκαν θεματικές ομάδες εργασίας, ως βασικό εργαλείο συμμετοχικής και συλλογικής διαμόρφωσης του περιεχομένου των φακέλων διεκδίκησης.
 - Κατά τη φάση προεπιλογής, εργάστηκε κυρίως η Ομάδα Εργασίας 'Trajectories', μια πολυεπίπεδη ομάδα 14 βασικών και 22 προσκεκλημένων μελών, η οποία μέσα από σειρά εργαστηρίων εστίασης μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου 2023 διαμόρφωσε τις βασικές προτεραιότητες του προγράμματος της ΠΠΤΕ και παράγαγε ιδέες και προτάσεις που ενσωματώθηκαν στον φάκελο διεκδίκησης της φάσης προεπιλογής. (βλ. κεφάλαιο 3.3, [σελ.28](#))
 - Κατά τη φάση προεπιλογής διενεργήθηκαν επίσης μια σειρά από συναντήσεις ή εργαστήρια εστίασης με συνολικό αριθμό 131 παιδιά και μαθητές τα οποία τροφοδότησαν τις προτεραιότητες και κατευθύνσεις προγραμμάτων για και από νέους που ενσωματώθηκαν στον φάκελο διεκδίκησης προεπιλογής και επιλογής.

- Κατά τη φάση επιλογής, συγκροτήθηκαν ακόμα τρεις (3) εξειδικευμένες ομάδες εργασίας για συγκεκριμένα έργα του φακέλου, συγκεκριμένα για τα: 'Backstage Academy' (bid book σελ.46), 'Lemesos Design Days' (bid book σελ.44), 'SFAAACT!' (bid book σελ.42). Στις συγκεκριμένες ομάδες εργασίας συμμετείχαν επαγγελματίες και ειδικοί από τους αντίστοιχους τομείς οι οποίοι ανέπτυξαν στοχευμένες και εφαρμόσιμες προσεγγίσεις υλοποίησης για τα προαναφερόμενα έργα. (βλ. κεφάλαιο 3.4, [σελ.32](#))
- **Δημόσιες Παρουσιάσεις και Διαδραστικές Συζητήσεις:** Πραγματοποιήθηκαν δημόσιες παρουσιάσεις και συζητήσεις, είτε με πρωτοβουλία του Οργανισμού Λεμεσός 2030 είτε κατόπιν πρόσκλησης σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και συναντήσεις φορέων. Οι δράσεις αυτές περιλάμβαναν παρουσίαση της διαδικασίας διεκδίκησης και του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, συνεδρίες ερωτήσεων και απαντήσεων, καθώς και ανοιχτό διάλογο με το ευρύ κοινό, δημοσιογράφους, καλλιτέχνες, επαγγελματίες και δυνητικούς υποστηρικτές της διεκδίκησης.

Καταμερισμός συμμετεχόντων ανά
τύπο δράσης

2.3 ΔΟΚΙΜΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ως μέρος της προετοιμασίας και συγκεκριμενοποίησης έργων και προγραμμάτων πραγματοποιήθηκαν δύο δοκιμές από ιδέες που προέκυψαν σε διαβουλεύσεις και ομάδες εργασίας:

1. Εκεί Έξω Μαζί (2024)

Την άνοιξη του 2024 πραγματοποιήθηκε η δράση «ΕΚΕΙ ΕΞΩ ΜΑΖΙ», ένα τριήμερο πολιτιστικό γεγονός που προέκυψε από τα αποτελέσματα της πρώτης διαβούλευσης '10 10 100' και της Ομάδας Εργασίας 'Trajectories'. Αναπτύχθηκε μέσα από περαιτέρω συμμετοχικές διαδικασίες και εργαστήρια προετοιμασίας με καλλιτέχνες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Το τριήμερο περιλάμβανε επτά θεματικές διαδρομές και πέντε ανοιχτές εκδηλώσεις σε δημόσιους χώρους, προωθώντας τη συν-δημιουργία, την ενεργοποίηση διαφορετικών φωνών, και τη μετατόπιση της πολιτιστικής παραγωγής σε γειτονίες εκτός του κέντρου της πόλης. Τις διαδρομές σχεδίασαν 15 άτομα και συμμετείχαν στις δράσεις επιπλέον 68 συντελεστές, 29 από τους οποίους σε εθελοντική βάση.

Η δράση αυτή αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία του έργου 'Catalogue of Walks' (bid book σελ.30), το οποίο αναπτύχθηκε ως έργο-παρακαταθήκη (legacy project) της πορείας διεκδίκησης. (βλ. κεφάλαιο 3.4, [σελ.31](#))

2. Πιλοτικό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα SFAAACT! (2025)

SFAAACT! είναι η συντομογραφία για 'School for Future Artists, Audiences, Advocates, Citizens, Thinkers!'. Πραγματοποιήθηκε πιλοτική φάση του έργου το φθινόπωρο του 2025 στην οποία συμμετείχαν συνολικά 23 μαθητές και μαθήτριες από δύο (2) σχολεία που ανταποκρίθηκαν σε ανοιχτό κάλεσμα του Λεμεσός 2030: δύο (2) ομάδες από το πρόγραμμα ΔΡΑ.ΣΕ του Γυμνασίου Αγίου Αντωνίου, και μία (1) ομάδα από το Γυμνάσιο Λινόπετρας.

Σκοπός της πιλοτικής φάσης ήταν να δοκιμάσει μοντέλα και μεθόδους ώστε να καλλιεργήσει την ενεργό συμμετοχή νέων σε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά δρώμενα, μέσα από ανάληψη πρωτοβουλιών, από το σχεδιασμό μέχρι και την υλοποίηση μιας μικρού σκέλους δραστηριότητας.

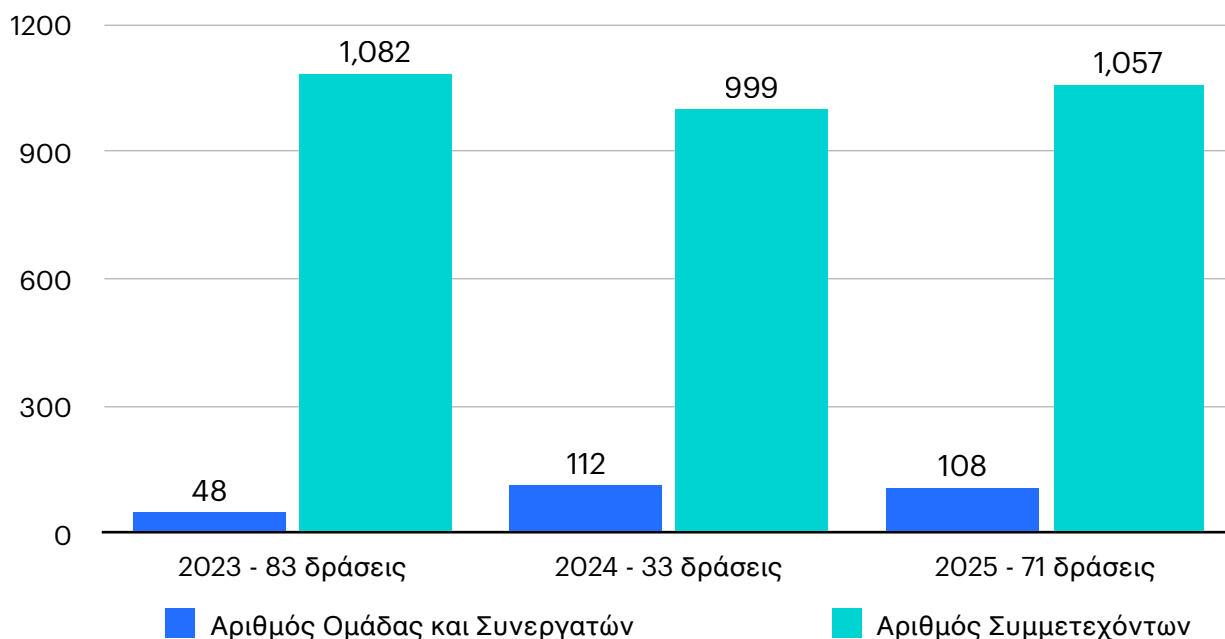
Στη πρώτη συνάντηση που είχε η ομάδα του Λεμεσός 2030 με την εκάστοτε ομάδα και τους συντονιστές/καθηγητές τους, οι μαθητές/ιες επέλεξαν τη μορφή και το περιεχόμενο της πολιτιστικής τους δραστηριότητας. Στη συνέχεια κατόπιν συντονισμού με την ομάδα του Οργανισμού, η κάθε ομάδα μαθητών/τριων συνεργάστηκε με ένα επαγγελματία του πολιτισμού ο οποίος ανέλαβε να τους καθοδηγήσει για τους επόμενους μήνες.

Οι τρεις ομάδες ανέπτυξαν διαφορετικά πολιτιστικά έργα: μια μακέτα για γλυπτό στον χώρο του σχολείου τους, μια θεατρική δράση με θέμα την ταυτότητα της Λεμεσού η οποία έλαβε χώρα σε εστιατόριο της γειτονιάς του σχολείου, και μια ολοήμερη ανοιχτή δράση σε δημόσιο πάρκο η οποία περιλάμβανε μια σειρά από δραστηριότητες με επίκεντρο τις εμπειρίες των νέων και παιδιών στην πόλη.

2.4 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ - ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Ο ακόλουθος πίνακας παρουσιάζει ανά έτος, τους αριθμούς συντελεστών, δράσεων και συμμετεχόντων συγκριτικά. Περιλαμβάνει αριθμητικά δεδομένα από όλες τις συμμετοχικές διαδικασίες αλλά και τις δημόσιες δράσεις.

2.5 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

Κατά τη 12η συνεδρίαση στις 22 Νοεμβρίου 2023, το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) αποφάσισε τη σύσταση ενός διατομεακού Συμβουλευτικού Σώματος αποτελούμενο από 14 Μέλη. Πραγματοποίησε δύο συναντήσεις με το Δ.Σ. και την Καλλιτεχνική Διευθύντρια: στην 17η συνεδρίαση του Δ.Σ. στις 8 Μαΐου 2024 και στην 28η συνεδρίαση του Δ.Σ., στις 11 Ιουνίου 2025. Επιπρόσθετα, τα μέλη του παρείχαν υποστήριξη σε επιμέρους θέματα, προσφέροντας χρόνο, τεχνογνωσία και συμβουλές που συνέβαλαν ουσιαστικά στη διαδικασία διεκδίκησης.

Τα μέλη του Συμβουλευτικού Σώματος: Εύρος Αλεξάνδρου, Τάσος Ανδρέου, Άντρη Χριστοφίδου Αντωνιάδου, Γιάννης Βιολάρης, Βασίλης Δημητριάδης, Στέφανος Δρουσιώτης, Μαρίνος Ιωαννίδης, Δρ. Άντρη Ιωάννου, Άντρη Μιχαήλ, Αντριάνα Σεργίδου, Αντιγόνη Σολομωνίδου, Μίμης Σοφοκλέους, Δανάη Στυλιανού, Τατιάνα Τσιέττη.

2.6 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ 2024 - 2034 ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

Μια επιτυχημένη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης Λεμεσός 2030 θα αποτελούσε κυρίαρχο κινητήριο παράγοντα και ορόσημο για τη δημιουργία και ανάπτυξη σημαντικού αριθμού **μακροπρόθεσμων πολιτικών και στόχων της Στρατηγικής Πολιτισμού 2024 - 2034** του Δήμου Λεμεσού. Η πορεία διεκδίκησης δημιούργησε τη βάση για τη ανάπτυξη της συγκεκριμένης στρατηγικής και υλοποίησε προγράμματα που μπορούν να συμβάλλουν δυναμικά στην επιτυχημένη υλοποίηση αυτής ανεξάρτητα από το τελικό αποτέλεσμα.

Τα σημεία σύνδεσης και υλοποίησης στόχων μέσα από έργα και προγράμματα του φακέλου της Λεμεσού είναι τα εξής:

Δημιουργικές Οικονομίες: Ο πολιτισμός και οι δημιουργικές οικονομίες εξαρτώνται από τους ανθρώπους, επομένως, η ανάπτυξη ικανοτήτων και η ανταλλαγή δεξιοτήτων για καλλιτέχνες και δημιουργικούς ανθρώπους είναι καθοριστικής σημασίας, μαζί με μια αλληλεξαρτώμενη αναθεώρηση της δημόσιας χρηματοδότησης, με τρόπους που θα ωφελήσουν πολλά ενδιαφερόμενα μέρη, ως μέρος μιας ποικιλόμορφης συγκέντρωσης κεφαλαίων για τον τομέα των τεχνών και του πολιτισμού. Το πρόγραμμα του Λεμεσός 2030 εστιάζει στην ενίσχυση του πολιτιστικού οικοσυστήματος της πόλης μέσω πιο περιεκτικής λήψης αποφάσεων, ανάπτυξης ικανοτήτων, αναθεωρημένων μοντέλων χρηματοδότησης και βιώσιμης συνεργασίας σε φυσικούς και ψηφιακούς χώρους.

Συμπεριληπτική Ανάπτυξη: Η στρατηγική ενισχύει την ποικιλομορφία ανθρώπων και χρηματοδότησης, δημιουργώντας τοπικές και διεθνείς συνεργασίες για περισσότερες ευκαιρίες σε επαγγελματίες πολιτισμού και άλλους δημότες. Η πολυμορφία καθοδηγεί φιλόδοξες παρεμβάσεις σε πολιτικές και υποδομές, αντιστεκόμενη στην αποκλειστικά εμπορική ανάπτυξη. Το πρόγραμμα του Λεμεσός 2030 περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός πιο συμπεριληπτικού πολιτιστικού τοπίου, βελτιώνοντας την πρόσβαση σε πολιτιστικούς χώρους και πληροφορία, καταπολεμώντας τον αποκλεισμό και αναγνωρίζοντας τις διαφορετικές ιστορίες και πληθυσμούς που διαμορφώνουν το πολιτιστικό παρόν και μέλλον της πόλης.

Ανάπτυξη Συνεργασιών: Ενισχύει τα οικοσυστήματα της πολιτιστικής βιομηχανίας μέσω της εκπαίδευσης, της τοπικής και διεθνούς δικτύωσης, της διατομεακής συνεργασίας και της κοινής ηγεσίας. Οι διεθνείς συνεργασίες στον φάκελο της Λεμεσού εμπλουτίζουν την Ευρώπη με την ενέργεια της Λεμεσού, νέες συμμαχίες και ιδέες που τροφοδοτούν την πολιτιστική αλληλεγγύη και ανταλλαγή σε ολόκληρη την ήπειρο.

Χώροι: Οι μεγάλες ανισότητες που δημιουργούνται στην πρόσβαση και χρήση δημοτικών χώρων είναι ένα στοιχείο που εμποδίζει σοβαρά την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού αυτών των χώρων. Η υψηλή ποιότητα των δημόσιων χώρων (παραλία, μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, δημοτικές κτιριακές υποδομές κλπ.) και των δημοτικών πολιτιστικών χώρων (μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, θέατρα κλπ.) παρέχει μια εξαιρετική βάση για την επανεξέταση και την αναδιαμόρφωση της χρήσης τους, ώστε να εξυπηρετούν καλύτερα τις τέχνες και το οικοσύστημα της δημιουργικής οικονομίας.

Ανάπτυξη Κοινού: Το κοινό και η ανάπτυξη του κοινού, είναι τόσο απαραίτητο όσο και απαιτητικό. Οι λιγοστές διαθέσιμες πληροφορίες που συνδέουν τον πολιτισμό με την οικονομία – και ακόμη πιο κρίσιμες συνδέσεις όπως ο πολιτισμός και ο τουρισμός – υποδηλώνουν την ανάγκη για ολοκληρωμένο σχεδιασμό. Αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσω της φωνής και της προοπτικής πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών (πολιτιστικών, εμπορικών, διοικητικών, τουριστικών, ακαδημαϊκών, κλπ), που να συνδέουν ένα καλά δομημένο πολιτιστικό προϊόν (συμπεριλαμβανομένων χώρων, εκδηλώσεων και άλλων) με την οικονομική ανάπτυξη.

2.7 ΟΠΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

A. Εξελισσόμενη Οπτική Ταυτότητα - Συμμετοχική Διαδικασία

Η ανάπτυξη της οπτικής ταυτότητας του Οργανισμού Λεμεσός 2030 ακολούθησε μια συμμετοχική και εξελισσόμενη διαδικασία, βασισμένη στη συνεργασία με επαγγελματίες, φοιτητές/ιες, και ακαδημαϊκούς φορείς του πεδίου της οπτικής επικοινωνίας.

Η αρχική σύλληψη ξεκίνησε ως pro bono συνεργασία με το Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου και το Visual Semiotics and Communication Lab με τον σχεδιαστή Όμηρο Παναγίδη. Ο Όμηρος Παναγίδης λειτούργησε ως επικεφαλής σχεδιαστής (lead designer) καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, διαμορφώνοντας τα πρώτα βασικά στοιχεία της ταυτότητας (λογότυπο, χρωματική παλέτα, τυπογραφία, σύμβολα και εφαρμογές) και παρέχοντας συνεχή καθοδήγηση, συμβουλευτική και προτάσεις εξέλιξης μέχρι την ολοκλήρωση της διεκδίκησης.

Η οπτική ταυτότητα **εξελίχθηκε μέσα από μια συλλογική «εργαστηριακή» διαδικασία**, με τη συμμετοχή ασκουμένων φοιτητών και επαγγελματιών συνεργατών οπτικής επικοινωνίας. Τα αρχικά στοιχεία της οπτικής ταυτότητας δοκιμάστηκαν, εμπλουτίστηκαν και επαναπροσδιορίστηκαν, οδηγώντας στη δημιουργία πολλαπλών εκδοχών λογοτύπων, νέων συμβόλων, χρωμάτων και τυπογραφικών εφαρμογών, καλλιεργώντας μια κουλτούρα πειραματισμού, συνεργασίας και συμμετοχής στον τομέα του σχεδιασμού.

Η οπτική ταυτότητα και δράσεις προβολής ενισχύθηκαν με την συμμετοχή του Serious Products Lab του ίδιου τμήματος, το οποίο ανέλαβε τον σχεδιασμό και παραγωγή προωθητικών αντικειμένων και αναμνηστικών δώρων με την σχεδιάστρια Εύα Κοραή, η οποία παρείχε επιπλέον συντονισμό μέσα στο τμήμα ενισχύοντας την συμμετοχή φοιτητών/ών σε δράσεις και δημόσιες εκδηλώσεις.

Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο θεσμοθετήθηκε και επεκτάθηκε επίσημα, συμβάλλοντας καθοριστικά στον σχεδιασμό και την επιμέλεια των φακέλων (bid books) προεπιλογής και επιλογής. Παράλληλα, και σε συνεργασία με τον εικονογράφο Χαράλαμπο Μαργαρίτη, η ομάδα αξιοποίησε δεδομένα από το ψηφιακό ερωτηματολόγιο 'Παλμογράφος' για τη δημιουργία της εμβληματικής φιγούρας του Υδατόπυργου. Το ισχυρό Λεμεσιανό σύμβολο εισήγαγε χιούμορ και διαγενεακή δημιουργικότητα στον δημόσιο χώρο μέσω μεγάλων εκτυπώσεων και προβολής.

Η τελική μορφή της οπτικής ταυτότητας παρουσιάστηκε από τον επικεφαλής σχεδιαστή στην 28η συνεδρίαση του Οργανισμού (11 Ιουνίου 2025) και εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο.

B. Πρακτική Άσκηση και Ανάπτυξη Νέων Επαγγελματιών

Στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, προσφέρθηκαν **έμμισθες και άμισθες θέσεις πρακτικής άσκησης** σε διάφορα τμήματα του Οργανισμού (οπτική επικοινωνία, μάρκετινγκ και παρακολούθηση εργασιών), δίνοντας τη δυνατότητα σε φοιτήτριες και φοιτητές να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία στη Λεμεσό. Ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών τους, η διάρκεια της πρακτικής κυμαινόταν από τρεις έως τέσσερις μήνες, με δυνατότητα επέκτασης έως και δέκα μήνες, ως χορηγούμενη φοιτητική εργασία από το ΤΕΠΑΚ.

Μεταξύ 2023 και 2025, απασχολήθηκαν οχτώ (8) ασκούμενες/οι εντός του Οργανισμού και τρεις (3) ακόμη τοποθετήθηκαν σε συνεργαζόμενα εργαστήρια. Τρεις (3) από αυτούς ολοκλήρωσαν δεκάμηνη πρακτική άσκηση, εκ των οποίων δύο (2) συνέχισαν να συνεργάζονται με τον Οργανισμό ως εξωτερικοί συνεργάτες μέχρι πρόσφατα. Η διαδικασία αυτή συνέβαλε ουσιαστικά στη μεταφορά γνώσης, την επαγγελματική εμπειρία νέων δημιουργών και την ενίσχυση της αξίας του γραφιστικού και εικονογραφικού έργου στο πλαίσιο της υποψηφιότητας.

Παράλληλα, μέσω συνεργασίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος “Inside Out” του οργανισμού Plato Educational Services που δραστηριοποιείται σε προγράμματα Erasmus+, φιλοξενήθηκαν τέσσερις μαθητές/ιες από την Πορτογαλία, από κλάδους πληροφορικής και σπουδών διαδικτύου, ενισχύοντας τη διαπολιτισμική ανταλλαγή και τη μαθησιακή εμπειρία εντός του Οργανισμού. Οι ασκούμενοι συνέβαλαν στην ανάπτυξη πειραματικών ψηφιακών εργαλείων και πρωτοτύπων, υποστηρίζοντας την καινοτομία και τη διερεύνηση νέων εφαρμογών για έργα που ανέπτυξε ο φάκελος της Λεμεσού.

2.8 ΚΑΛΕΣΜΑ ΟΡΑΤΟΤΗΤΑΣ

Στο πλαίσιο της στρατηγικής επικοινωνίας της υποψηφιότητας, η ομάδα σχεδίασε και έθεσε σε εφαρμογή το «Κάλεσμα για Ενίσχυση Ορατότητας», μια ανοιχτή πρόσκληση προς οποιονδήποτε οργανισμό/ενδιαφερόμενο επιθυμούσε να προωθήσει και να προωθηθεί από τον Οργανισμό Λεμεσός 2030.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη δήλωναν το ενδιαφέρον τους συμπληρώνοντας μια ηλεκτρονική φόρμα, η οποία περιλάμβανε την τεκμηρίωση της σύνδεσης των εκδηλώσεών τους με τις βασικές αξίες της υποψηφιότητας. Για παράδειγμα, την ενδυνάμωση του τοπικού πολιτιστικού οικοσυστήματος, την ανάδειξη της λεμεσιανής ταυτότητας, την αποκέντρωση της πολιτιστικής παραγωγής, την προσβασιμότητα, την συμπερίληψη και την ευρωπαϊκή διάσταση.

Οι εκδηλώσεις που πληρούσαν τα κριτήρια και αποδέχονταν τους όρους συνεργασίας, εντάσσονταν σε ένα **δίκτυο αλληλο-προβολής** όπου απολάμβαναν προβολή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Οργανισμού, καθώς και του εβδομαδιαίου του ενημερωτικού

δελτίου. Ταυτόχρονα, καλούνταν να προσθέσουν το λογότυπο και τα ψηφιακά σήματα του Οργανισμού Λεμεσός 2030 στο δικό τους ψηφιακό και έντυπο επικοινωνιακό υλικό.

Το «Κάλεσμα για Ενίσχυση Ορατότητας» ήταν διαθέσιμο από τον Απρίλιο έως τον Νοέμβριο του 2025, και λειτούργησε ως μηχανισμός πολλαπλασιασμού της ορατότητας της υποψηφιότητας της Λεμεσού. Ταυτόχρονα, ενίσχυσε τη διασύνδεση με την τοπική πολιτιστική παραγωγή και καθιέρωσε ένα σαφές πλαίσιο αξιών για τη δημόσια χρήση της ταυτότητας του Οργανισμού Λεμεσός 2030. Στόχευσε στην ενίσχυση της δημόσιας παρουσίας του Οργανισμού και στην παράλληλη προβολή υφιστάμενων πολιτιστικών εκδηλώσεων και πρωτοβουλιών της πόλης.

Η διαδικασία δεν περιλάμβανε χρηματοδότηση.

2.9 ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας διεκδίκησης, ο Οργανισμός ανέπτυξε **συστηματική και πολυκαναλική επικοινωνιακή παρουσία**, με στόχο την ενημέρωση, τη συμμετοχή και την ενίσχυση της δημόσιας προβολής της υποψηφιότητας. Οι δράσεις επικοινωνίας και δημόσιας παρουσίας παρέμειναν περιορισμένες ως αποτέλεσμα της μικρής ομάδας και περιορισμένου προϋπολογισμού, παρόλα αυτά, αποτέλεσαν χρήσιμη βάση προς εξέλιξη ως προετοιμασία για το μέλλον. Ακολουθεί η σειρά δράσεων και δεδομένα προβολής:

Ψηφιακά Κανάλια: Δημιουργήθηκαν και διαχειρίστηκαν ενεργά λογαριασμοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης Facebook και Instagram, με πιο πρόσφατο το κανάλι στο Youtube. Παράλληλα, λειτούργησε η επίσημη ιστοσελίδα του Οργανισμού Λεμεσός 2030 ως κεντρικός κόμβος πληροφόρησης.

Αριθμός ακολούθων στις 31 Δεκεμβρίου 2025:

- Facebook:
 - 1,903 ακόλουθοι (27% αύξηση από 2024)
 - 16,400 επισκέψεις κατά το 2025 (8,7% αύξηση από 2024)
- Instagram:
 - 2,483 ακόλουθοι (101% αύξηση από 2024)
 - 8,100 επισκέψεις κατά το 2025 (7,5% αύξηση από 2024)
- Ιστοσελίδα:
 - 6,665 επισκέψεις κατά το 2025 (24% αύξηση από 2024)
 - από 4,897 ξεχωριστά άτομα (70% αύξηση από 2024)

Ενημερωτικά Δελτία: Χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα Mailchimp για την αποστολή εβδομαδιαίων ενημερωτικών δελτίων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς το συνδρομητικό κοινό και δίκτυο συνεργατών.

- 435 συνδρομητές στις 31 Δεκεμβρίου 2025
- 38.34% το μέσο ποσοστό ανοίγματος του ενημερωτικού δελτίου

Συνεργασία με Εταιρεία επικοινωνίας: Για το 2024 και 2025, ο Οργανισμός συνεργάστηκε με την εταιρεία επικοινωνίας AVATON, πλήρως χορηγημένη από την εταιρεία Medochemie Ltd (βλ. Κεφάλαιο 4.3, [σελ.48](#)), για την υποστήριξη σχέσεων με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, την επιμέλεια και διάχυση δελτίων τύπου και την προβολή σε έντυπα και ψηφιακά μέσα. Αποτελέσματα συνεργασίας:

α. Παρουσία στα Έντυπα και Ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης:

- Αριθμός δράσεων για τις οποίες έτρεξαν προωθητικές καμπάνιες: 8
- Δημοσιεύσεις σε ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα: 260

β. Χορηγοί Επικοινωνίας και Ενισχυτές Ορατότητας: Εξασφαλίστηκαν επιπλέον τοποθετήσεις οπτικού υλικού σε διαδικτυακά μέσα ή χώρους ενδιαφέροντος, καθώς και συστηματική ραδιοφωνική αναμετάδοση από τον βασικό χορηγό επικοινωνίας, Κανάλι 6.

- **Χορηγοί επικοινωνίας:** Ραδιοφωνικός Σταθμός Κανάλι 6, MC Media, Neapolis, Limassol Today
- **Ενισχυτές ορατότητας:** Θέατρο Ριάλτο, ΑΕΛ - Αθλητική Ένωση Λεμεσού, Απόλλων

γ. Τηλεοπτική Παρουσία: Εκπρόσωποι του Οργανισμού παρουσιάστηκαν σε δεκατρείς (13) τηλεοπτικές εκπομπές και αφιερώματα, ενισχύοντας περαιτέρω τη δημόσια απήχηση της υποψηφιότητας.

ΜΕΡΟΣ 3

ΦΑΚΕΛΟΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

3.1 ΔΟΜΗ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Ο φάκελος υποψηφιότητας για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) δομήθηκε γύρω από έξι άξονες κριτηρίων που καθοδηγούν τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση της πρότασης:

- **Συμβολή στη Μακροπρόθεσμη Πολιτιστική Στρατηγική της Πόλης:** Ύπαρξη εγκεκριμένης στρατηγικής με ορίζοντα πέραν του έτους του τίτλου. Ενίσχυση της ικανότητας των πολιτιστικών κλάδων, δημιουργία δεσμών με την οικονομία και την κοινωνία, και πρόβλεψη μακροπρόθεσμου αντικτύπου στην αστική ανάπτυξη μέσω μηχανισμών αξιολόγησης.
- **Πολιτιστικό και Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα:** Συγκροτημένο καλλιτεχνικό όραμα με συμμετοχή τοπικών καλλιτεχνών. Ποικιλία δράσεων υψηλής ποιότητας και ικανότητα συνδυασμού της παραδοσιακής κληρονομιάς με καινοτόμες, πειραματικές εκφράσεις.
- **Ευρωπαϊκή Διάσταση:** Προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου. Ανάδειξη κοινών ευρωπαϊκών χαρακτηριστικών και ιστορίας, συνεργασία με Ευρωπαίους καλλιτέχνες/φορείς και στρατηγική προσέλκυσης διεθνούς κοινού.
- **Εμπλοκή (Outreach):** Εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού και της κοινωνίας των πολιτών στην προετοιμασία. Δημιουργία ευκαιριών συμμετοχής για νέους, εθελοντές και περιθωριοποιημένες ομάδες, με έμφαση στην προσβασιμότητα και τη σύνδεση με την εκπαίδευση.
- **Διοίκηση:** Ρεαλιστικός προϋπολογισμός και στρατηγική εξεύρεσης πόρων. Σαφές μοντέλο διακυβέρνησης, εξειδικευμένο προσωπικό και ολοκληρωμένη στρατηγική μάρκετινγκ που αναδεικνύει τον θεσμό ως πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Ικανότητα Υλοποίησης:** Ισχυρή και σταθερή πολιτική στήριξη από τοπικές και εθνικές αρχές, καθώς και ύπαρξη βιώσιμων υποδομών για τη φιλοξενία του θεσμού.

3.2 ΟΡΑΜΑ - ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Η διεκδίκηση της Λεμεσού για τον τίτλο της ΠΠΤΕ βασίστηκε στην κεντρική ιδέα THE UNDERSTORY, ένας όρος που στην βιολογία αναφέρεται στον «υπόροφο» ενός δάσους – το επίπεδο ζωής που αναπτύσσεται κάτω από τα ψηλά δέντρα και συντηρεί, σε αλληλεξάρτηση με αυτά, μια πλούσια ποικιλομορφία. Η μεταφορά αυτή αποτέλεσε τη βάση του προγράμματος: μια πόλη όπου οι λιγότερο ορατές φωνές, οι κοινότητες και οι ιστορίες συνυπάρχουν και αλληλοτροφοδοτούν το αστικό αφήγημα.

Το UNDERSTORY **ανταποκρίνεται σε προκλήσεις που αντιμετωπίζουν πολλές σύγχρονες ευρωπαϊκές πόλεις**, όπως η ταχεία αστική ανάπτυξη και η εξευγενιστική αναβάθμιση (gentrification), φαινόμενα που πλήττουν κοινότητες και πολιτιστική κληρονομιά. Στον φάκελο διεκδίκησης, η Λεμεσός παρουσιάζεται ως μια πόλη δύο ταχυτήτων, όπου η επενδυτική και οικοδομική ανάπτυξη εκδηλώνονται παράλληλα με την ανάγκη εργαζομένων, καλλιτεχνών, μεταναστών και άλλων κατοίκων για πολιτιστικό και φυσικό χώρο.

Μέσα από το UNDERSTORY, ο φάκελος διεκδίκησης επιδίωξε να αναδείξει τις περιθωριοποιημένες αφηγήσεις και να γεφυρώσει κοινωνικές διαχωριστικές γραμμές μέσω του πολιτισμού, προβάλλοντας την ανθεκτικότητα των κοινοτήτων, την πολιτιστική δημοκρατία και την πολυφωνική εκπροσώπηση. Το όραμα της Λεμεσού διαμορφώνεται ως μια πόλη όπου **ο πολιτισμός αποτελεί κινητήριο μοχλό βιώσιμης ανάπτυξης** και όχι απλώς συμπληρωματικό στοιχείο.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το UNDERSTORY τοποθετείται ως απάντηση σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικών και πολιτικών εντάσεων, όπου η εμπιστοσύνη στη δημοκρατία και στους θεσμούς δοκιμάζεται, η πολιτιστική πολυμορφία διαπραγματεύεται σε άνισες συνθήκες και η καλλιτεχνική ελευθερία τίθεται ολοένα και περισσότερο σε δοκιμασία. Η υποψηφιότητα αντιλαμβάνεται τον θεσμό της ΠΠΤΕ όχι μόνο ως τιμητικό τίτλο, αλλά ως πεδίο εξάσκησης όπου η Ευρώπη συνεχίζει να καλλιεργεί τον διάλογο, την αμοιβαία κατανόηση και τη συνύπαρξη μέσω του πολιτισμού. Το UNDERSTORY δεν περιορίζεται στην προβολή της διαφορετικότητας, αλλά ενεργοποιεί καλλιτέχνες και κοινότητες ως φορείς διαλόγου σε συνθήκες πόλωσης και ανισότητας. Η Λεμεσός προτείνει έναν ρόλο υπεράσπισης των ευρωπαϊκών αξιών της μη βίας, της αποδοχής, της ενσυναίσθησης και της συμπερίληψης, μετατρέποντάς τες σε ορατές και βιωμένες εμπειρίες μέσα από το καλλιτεχνικό της πρόγραμμα.

3.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το τελικό Πολιτιστικό και Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα του φακέλου διεκδίκησης περιλαμβάνει 47 προτάσεις (βλ. κεφάλαιο 3.4, [σελ.29](#)) που προέρχονται από:

- Ιδέες που προέκυψαν από ομάδες εστίασης (π.χ. Ομάδα Εργασίας Trajectories)
- Διαβουλεύσεις (π.χ., 10 10 100, Ανοιχτό Γραφείο)
- Στοχευμένα καλέσματα:
 - i. Στοχευμένο κάλεσμα σε οργανισμούς το 2024
 - ii. Στοχευμένο κάλεσμα σε οργανισμούς το 2025
- Προτάσεις από την Ομάδα του Λεμεσός 2030 και Διεθνών Εμπειρογνομώνων
- Στοιχεία από τους συνεργαζόμενους Δήμους Κουρίου και Αμαθούντας

Διαδικασία συλλογής προτάσεων:

1. 130 περίπου ιδέες καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων εστίασης με την Ομάδα Trajectories και σε συζητήσεις που προέκυψαν με την Ομάδα του Λεμεσός 2030. Την διαδικασία διαμόρφωσαν και συντόνισαν οι Έλενα Αγαθοκλέους και Ελένη Πασιά. Στη βασική Ομάδα Trajectories συμμετείχαν άτομα από διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς και κοινωνία πολιτών: Ρία Αλεξάνδρου, Μαρίνα Αθηνοδώρου, Daniel Barasa, Γεωργία Χρυσάνθου, Πάνος Χατζηχριστοφής, Ράνια Ιακώβου, Παναγιώτης Κλεάνθους, Δρ. Θεόδωρος Κούρος, Γιώργος Παναγιώτου, Δρ. Γιάννης Παπαδάκης, Μαρίνα Πασιά, Φειδίας Παυλίδης, Τόνια Ψύλλα, Σάρα Μαρίζα Βρυωνίδη.

2. Δεκάδες άλλες ιδέες προέκυψαν από το δομημένο διάλογο στις μεγάλες διαβουλεύσεις 10 10 100 (2023 & 2024) και άλλες συναντήσεις κατά τη διάρκεια της ενεργοποίησης και ανταλλαγής με φορείς και ομάδες της πόλης. Οι ιδέες αυτές συγκεράστηκαν, και στοιχεία από αυτές ενσωματώθηκαν ή ενδυνάμωσαν μεγαλύτερα προγράμματα 'ομπρέλλες', όπως για παράδειγμα τα έργα στις γειτονιές της πόλης (ενότητα Neighbourhoods that Float (bid book σελ. 31).

3. Τα στοχευμένα καλέσματα απευθύνθηκαν σε οργανισμούς που θα μπορούσαν, με την ανάληψη του τίτλου, να προχωρήσουν όσο το δυνατόν πιο γρήγορα σε υλοποίηση και σε αιτήσεις για χορηγίες από το κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα στοχευμένα καλέσματα επικεντρώθηκαν σε οργανισμούς με τα πιο κάτω χαρακτηριστικά:

- Με εμπειρία ως ηγέτες ή συμμετέχοντες σε προγράμματα επιχορηγούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Με δίκτυα συνεργαζόμενων οργανισμών και καλλιτεχνών στην Κύπρο, την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον υπόλοιπο κόσμο
- Διοικητική δομή και εμπειρία στην παραγωγή που θα τους επιτρέψει να υλοποιήσουν πολυεπίπεδα προγράμματα
- Παλαιότερα έργα που ξεχώρισαν καλλιτεχνικά στην Κύπρο και στο εξωτερικό
- Οργανισμοί που προέρχονται ή/και εργάζονται με κοινότητες και θεματικές που εξυπηρετούσαν τα σημεία στα οποία επικεντρώνεται ο φάκελος διεκδίκησης και το κεντρικό σκεπτικό, The Understory.

Λόγω των στοχευμένων καλεσμάτων, ο φάκελος διεκδίκησης έγινε πιο πειστικός και συγκεκριμένος, όσον αφορά στη δυνατότητα υλοποίησης, αποφεύγοντας τη χρονοβόρα διαδικασία μελέτης και επεξεργασίας των ανοιχτών καλεσμάτων σε μια διαγωνιστικής φύσεως χρονική περίοδο.

Διαδικασία επιλογής προτάσεων:

1. Την Άνοιξη του 2024 έγινε κάλεσμα σε 19 οργανισμούς: Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού, Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, Κέντρο Λόγου και Τεχνών Τεχνοδρόμιο, Κέντρο Παραστατικών Τεχνών Μίτος, Νέα Κίνηση Ομάδων Χορού, Χορευτών και Χορογράφων Κύπρου, Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή, Στέγη Χορού Λεμεσού, Συλλογικότητα PNAM, Υπόγεια Σκηνή - Συνεργείο, Φεστιβάλ Ξαρκής, aRtitude, MeMeraki Artist Residency, Neme Arts Center, PELMA, Sessions, Tapper, The Island Club, Urban Gorillas.

Υποβλήθηκαν 30 προτάσεις, ενώ άλλες 5 προτάσεις κατατέθηκαν εκ μέρους της Ομάδας Εμπλοκής Κοινοτήτων του Λεμεσός 2030. Μετά από πολύμηνη επεξεργασία των προτάσεων, συμπεριλήφθηκαν 21 στο Πολιτιστικό και Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα του φακέλου διεκδίκησης της φάσης προ-επιλογής.

2. Την Άνοιξη του 2025 έγινε επιπρόσθετο στοχευμένο κάλεσμα σε άλλους 13 οργανισμούς: ΕΘΑΛ, Ινστιτούτο Κύπρου - Εργαστήρια STARC, Τμήμα Αρχιτεκτονικής Πανεπιστημίου Λευκωσίας, Celadon Center for Arts & Ecologies, CYENS Center of Excellence, Cyprus Space Exploration Organisation, Euro-Arab Youth Music Center, Famagusta New Museum, Junior Achievement Cyprus, Running Fluent Initiative, Social Tech Lab, The Avraams, Ygrasia Collective.

Υποβλήθηκαν 18 προτάσεις από οργανισμούς, οι οποίες έτυχαν πολύμηνης επεξεργασίας και διαλογής. Συμπεριλήφθηκαν 9 στο Πολιτιστικό και Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα του τελικού φακέλου διεκδίκησης.

3. Οι προτάσεις του 2024 επανυποβλήθηκαν, και έτυχαν ξανά επεξεργασίας και επιλογής.

4. Το Καλλιτεχνικό και Πολιτιστικό Πρόγραμμα εμπλουτίστηκε με προτάσεις που δημιούργησε/επεξεργάστηκε η Ομάδα του Λεμεσός 2030, με επικεφαλής τον Συντονιστή Καλλιτεχνικού Προγράμματος και την Καλλιτεχνική Διευθύντρια, και την τριμελής ομάδα Διεθνών Εμπειρογνομώνων "P3". Για παράδειγμα, δημιουργήθηκαν οι ενότητες έργων Outside the Map (bid book σελ.20), Catalogue of Walks (bid book σελ.30), Backstage Academy (bid book σελ.46) κ.α.

5. Στα τελικά στάδια του διαγωνισμού, μετά την επίσημη επιβεβαίωση συμμετοχής των Δήμων Κουρίου και Αμαθούνας, προστέθηκαν κοινές δράσεις με αυτούς τους συνεργαζόμενους δήμους.

Σημείωση 1: Οι ιδέες, προτάσεις και προγράμματα που κατατέθηκαν από ανεξάρτητους φορείς και καλλιτέχνες - αλλά και όλα τα πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα που απορρέουν από αυτά - ανήκουν αποκλειστικά στους οργανισμούς / ομάδες / καλλιτέχνες που τις πρότειναν. Συμπεριλήφθηκαν στο φάκελο διεκδίκησης της πόλης προς υλοποίηση στα πλαίσια του Πολιτιστικού και Καλλιτεχνικού Προγράμματος του Λεμεσός 2030, στην περίπτωση που αποκτούσε η Λεμεσός το χρίσμα της ΠΠΤΕ.

Σημείωση 2: Το Πολιτιστικό και Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα άφησε χώρο για συμμετοχή πολλών άλλων ενεργών καλλιτεχνικών ομάδων, νεότερων καλλιτεχνών ή ανερχόμενων οργανισμών, πέραν των ήδη συμμετεχόντων, μέσω μελλοντικών ανοιχτών καλεσμάτων. Συγκεκριμένα άφησε περιθώριο για έργα με συνολικό προϋπολογισμό για τουλάχιστον 3.4 εκατομμύρια ευρώ.

3.4 ΔΟΜΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το καλλιτεχνικό και πολιτιστικό πρόγραμμα είναι δομημένο γύρω από τέσσερις βασικές θεματικές ενότητες: CITY IN THERAPY, OUT THERE TOGETHER, CURIOUS FANCY

FAILURES και IMAGINE A CITY, οι οποίες πλαισιώνονται από μία εναρκτήρια και μία καταληκτική εκδήλωση. Κάθε θεματική ενότητα αντιστοιχεί σε ένα στάδιο μιας διευρυμένης διαδικασίας ανάπτυξης που ξεπερνά τα όρια του αστικού δομημένου περιβάλλοντος και λαμβάνει υπόψη την καθημερινότητα της πόλης και των ανθρώπων της.

Συλλογικά, οι τέσσερις ενότητες συγκροτούν μια κοινή πορεία κατανόησης, ως μια φόρμουλα δημιουργίας νέων νοοτροπιών, διερεύνησης και επαναπροσδιορισμού του μέλλοντος. Η πορεία του προγράμματος ξεκινά με την αναγνώριση των επείγουσών αναγκών και τη σταθεροποίηση προτεραιοτήτων μέσω του CITY IN THERAPY, συνεχίζεται με την ενίσχυση κοινωνικών δεσμών, συνεύρεσης και συνεργασίας στο πλαίσιο του OUT THERE TOGETHER, προχωρά στην πειραματική σκέψη και τη δημιουργία ασφαλών χώρων καινοτομίας μέσα από το CURIOUS FANCY FAILURES και καταλήγει στην αντιμετώπιση ελλείψεων, την καλλιέργεια δυνατοτήτων και μακροχρόνιας παρακαταθήκης μέσω του IMAGINE A CITY.

Τα έργα διαχωρίζονται σε βασικές λειτουργίες και πλαίσια:

- Μεγάλες στιγμές για την πόλη με μεγάλης κλίμακας δράσεις συμπεριλαμβανομένων της εναρκτήριας και καταληκτικής εκδήλωσης

➔ Δράσεις μεγάλης κλίμακας που λειτουργούν ως σημεία κορύφωσης, συγκεντρώνουν ευρύ κοινό, ενισχύουν την εξωστρέφεια, την τουριστική κίνηση και τη διεθνή προβολή.
- Νέοι θεσμοί

➔ Έργα με προοπτική συνέχειας, που επιδιώκουν να εδραιώσουν μόνιμες πολιτιστικές δομές και επαναλαμβανόμενα γεγονότα, ενισχύοντας τη μακροπρόθεσμη πολιτιστική στρατηγική
- Προγράμματα σε γειτονίες, αποκέντρωση, κοινότητες

➔ Προγράμματα πολιτιστικής παραγωγής πέρα από το κέντρο που ενδυναμώνουν τοπικές κοινότητες και διευρύνουν τη γεωγραφική και κοινωνική πρόσβαση στον πολιτισμό.
- Σύγχρονες πολιτιστικές σκηνές και τοποθετήσεις

➔ Έργα που προωθούν τον σύγχρονο πολιτισμό, τον πειραματισμό και τη διεθνή δικτύωση.
- Προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης θεσμών και δεξιοτήτων

➔ Έργα ενδυνάμωσης του πολιτιστικού τομέα μέσω επιμόρφωσης, επαγγελματικής ανάπτυξης και θεσμικής ενίσχυσης, συνδεδεμένα με τη πολιτιστική στρατηγική της πόλης.
- Νεολαία και Εκπαίδευση

➔ Δράσεις που επενδύουν στις νέες γενιές, καλλιεργούν δημιουργικές δεξιότητες, και ενισχύουν τη συμμετοχή των νέων στον πολιτισμό.

Βασικό χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι η Ευρωπαϊκή Διάσταση και η σύνδεση με φορείς, φεστιβάλ και ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα για όλα τα έργα, συστατικά για

εξωστρέφεια, δυνατότητα άντλησης ευρωπαϊκών κονδυλίων και διεθνής δικτύωση. (βλ. κεφάλαιο 3.5, σελ.45)

Τα 47 έργα του Πολιτιστικού και Καλλιτεχνικού Προγράμματος χωρίζονται σε έργα του Οργανισμού Λεμεσός 2030 και σε έργα άλλων οργανισμών που κατατέθηκαν μέσα από τα στοχευμένα καλέσματα.

Έργα Λεμεσός 2030

Αφορά 17 έργα, ενότητες προγραμμάτων ή ανοιχτά καλέσματα που θα υλοποιούνταν από τον Οργανισμό Λεμεσός 2030. Πλήρεις περιγραφές για όλα τα έργα βρίσκονται στο τελικό φάκελο διεκδίκησης.

1. **The Understory** - Τελετή Έναρξης μεγάλης κλίμακας
2. **1000 Voices** - Τελετή Λήξης σε κλειστό γήπεδο με χιλιάδες χορωδούς από την Κύπρο και το εξωτερικό
3. **Pellomasks** - 'international catwalk Πελλόμασκας', συνέδριο, εργαστήρια, έκθεση φωτογραφίας, αντιπροσωπείες από καρναβάλια άλλων χωρών για ενίσχυση των δράσεων με Πελλόμασκες στο Καρναβάλι Λεμεσού
4. **Art Fanatics** - Πολιτιστικές δράσεις, έκθεση φιλαθλητισμού, καλλιτεχνική παράσταση χορού και ποδοσφαίρου, με συνεργασία των ομάδων της πόλης (ΑΕΛ, Απόλλων, Άρης), συνέδριο και ανταλλαγές με ομάδες και οργανισμούς από το εξωτερικό
5. **Cost of Democracy** - Εικαστικές εκθέσεις και παράλληλες δράσεις με θέμα τη δημοκρατία και με επίκεντρο τις μάχες κινημάτων πολιτών για τα ανθρώπινα δικαιώματα
6. **Things to Cry About** - Καλλιτεχνικές δράσεις, συναυλίες, παραστάσεις και εργαστήρια που δίνουν στους συμμετέχοντες την ευκαιρία για στοχασμό και έκφραση για τα θέματα της παγκόσμιας επικαιρότητας που προκαλούν ανησυχία και προβληματισμό
7. **Next for Pamboros** - Καλλιτεχνικές δράσεις εν πλω και σε αποβάθρες στη στεριά, με τη συμμετοχή μουσικών, χορωδιών, ομάδων χορού και λαογραφικών ομίλων κατά το τριήμερο του Κατακλυσμού, με τη συνεργασία ναυτικών ομίλων, πλοιοκτητών, όπως και ναυτοπροσκόπων και φεστιβάλ θάλασσας από το εξωτερικό. Με τη συμβολή της Πολιτιστικής Κίνησης Επιλογή.
8. **Catalogue of Walks** - Πρόγραμμα συμμετοχικής δημιουργίας περιπάτων στην πόλη και διάθεσης τους ως 'καταλόγου' σε περιηγητές της πόλης
9. **Neighbourhoods that Float** - Σειρά προγραμμάτων για γειτονιές και κοινότητες στο Κούριο και την Αμαθούντα (μέσα από ανοιχτά καλέσματα)
10. **Tower Drama** - Μεγάλης κλίμακας οπτικοακουστικό θέαμα με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών και χορευτών, στα σιλό του νέου λιμανιού, υπό την καθοδήγηση του παγκοσμίου φήμης σκηνοθέτη Robert Lepage από τον Καναδά
11. **SFAAACT!** - Σχολείο για Μελλοντικούς Καλλιτέχνες, Θεατές, Υποστηρικτές, Στοχαστές, Πολίτες. Πρόγραμμα για ενεργοποίηση μαθητών σε σχολεία για ενεργή πολιτότητα.
12. **SFAAACT! In the City** - Μεγάλη στιγμή στην πόλη που θα επιλεγεί, σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από τους μαθητές συμμετέχοντες στο SFAAACT!

13. **Lemesos Design Days** - Πολυεπίπεδο διεθνές φεστιβάλ design κάθε 2 χρόνια, με τη συμμετοχή κορυφαίων ντόπιων και ξένων σχεδιαστών.
14. **Backstage Academy** Ενότητα 1 - πρόγραμμα κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων για τον πολιτιστικό τομέα.
15. **Backstage Academy** Ενότητα 2 - πρόγραμμα κατάρτισης, προβολής και διεθνής δικτύωσης για τον πολιτιστικό τομέα.
16. **Elevators** - Ανάπτυξη μηχανισμών και δράσεων για τη στρατηγική στήριξη πολιτιστικών οργανισμών και καλλιτεχνών, καθώς και εργαστήρια συγγραφής αιτήσεων για ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης
17. **Micro Macro** - Πρόγραμμα χρηματοδότησης δράσεων και προγραμμάτων σε μικρή κλίμακα σε γειτονίες, με προτεραιότητα σε παιδιά, μαθητές, διαπολιτισμικές επαφές κοινοτήτων και ομάδες τρίτης ηλικίας.

Όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 2.2, [σελ.16](#), και ως μέρος της προετοιμασίας και ανάπτυξης των προτάσεων, διενεργήθηκαν εξειδικευμένες ομάδες εστίασης για συγκεκριμένα έργα του φακέλου ('Backstage Academy', 'Lemesos Design Days', 'SFAAACT!'), οι οποίες ανέπτυξαν πιο συγκεκριμένες και εφαρμόσιμες προσεγγίσεις υλοποίησης, με τη συμμετοχή επαγγελματιών και ειδικών από τους αντίστοιχους τομείς. Ακολουθούν πληροφορίες για τις συγκεκριμένες ομάδες εργασίας:

Ομάδα Εργασίας για το Design (15/07/2025 & 21/07/2025): Ανάπτυξη στόχων και οράματος του προτεινόμενου Διεθνούς Φεστιβάλ Σχεδιασμού 'Lemesos Design Days'. Ο Οργανισμός κάλεσε ειδικούς και επαγγελματίες από το τοπικό οικοσύστημα σχεδιαστών για να παρέχουν εμπειρογνωμοσύνη και να συνεισφέρουν στο συλλογικό καθορισμό του οράματος, της δομής και της κατεύθυνσης του νέου θεσμού, μέσω κριτικού διαλόγου και στρατηγικής συμβολής. Την διαδικασία διαμόρφωσε και συντόνισε ο σχεδιαστής Μάριος Κωνσταντινίδης. Συμμετέχοντες από τομείς σχεδιασμού (design): Κωνσταντίνα Αχιλλέως, Κλειώ Άλφα, Αλέξης El Kater, Μελίνα Γαλάτη, Μάρκος Γεωργίου, Μιχάλης Γεωργίου, Εύα Κοραή, Ανδρέας Κυριάκου, Ντένης Κωνσταντίνου, Γεωργία Μοδίτη, Θαλής Νικολάου, Σουζάνα Πετρή, Χριστίνα Σωκράτους, Tuomas Venäläinen.

Ομάδα Εργασίας για το πρόγραμμα SFAAACT! (25/07/2025): Προετοιμασία του προγράμματος SFAAACT!. Το πρόγραμμα αφορά μια πολυετή πολιτιστική πρωτοβουλία που στοχεύει στην ενεργό συμμετοχή και ενδυνάμωση παιδιών και εφήβων της Λεμεσού στον σχεδιασμό, την παραγωγή και την υλοποίηση μικρής και μεγάλης κλίμακας πολιτιστικών εκδηλώσεων, με κορύφωση το 2030. Στόχος η συλλογή υλικού από ειδικούς και επαγγελματίες από τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά οικοσυστήματα, για τη συλλογική διαμόρφωση του συγκεκριμένου προγράμματος, των στόχων και των κατευθύνσεων υλοποίησής του. Την διαδικασία διαμόρφωσε και συντόνισε ο Λειτουργός Δράσεων και Κοινωνικής Εμπλοκής, Μιχάλης Καρακατσάνης με την υποστήριξη της Αγγέλας Ιωαννίδου. Συμμετέχοντες από τον τομέα της εκπαίδευσης και άτυπης εκπαίδευσης: Νικόλας Βρυώνης, Έλενα Ευσταθίου, Ιωσήφ Καρταπάνης, Αντιγόνη Κομωδίκη, Κωνσταντίνος Μελίδης, Πόπη Νικολάου, Μύρια Παρεκκλησιώτου, Κωνσταντίνα Πήτερ, Ksenia Mukhortova.

Ομάδα Εργασίας για το πρόγραμμα Backstage Academy (30/07/2025): Προετοιμασία του προγράμματος «Backstage Academy» από τον Οργανισμό Λεμεσός 2030. Ο Οργανισμός κάλεσε επαγγελματίες που καλύπτουν διάφορους τομείς όπως θέματα πολιτιστικής

παραγωγής, πολιτιστικής διαχείρισης, και επιμέλειας, για να συμβάλουν στη διαμόρφωση των στόχων του προγράμματος, στον εντοπισμό αναγκών και διαμόρφωση κατευθύνσεων υλοποίησής του, για διασφάλιση της ουσιαστικής προσφοράς και υποστήριξης, πρακτικά εργαλεία και ευκαιρίες δικτύωσης για τους πολιτιστικούς φορείς και καλλιτέχνες της Λεμεσού. Την διαδικασία διαμόρφωσε και συντόνισε ο Λειτουργός Δράσεων και Κοινωνικής Εμπλοκής, Μιχάλης Καρακατσάνης με την υποστήριξη της Αγγέλας Ιωαννίδου και της συνεργάτιδας Ελλάδας Ευαγγέλου. Συμμετέχοντες από τον πολιτιστικό τομέα: Γεωργία Ανδρέου, Αλέξης Βασιλείου, Τζούλια Γεωργιάδου, Μαρίνα Κακουλλή, Μάριος Παύλου, Νεφέλη Στυλιανού, Ελευθερία Σωκράτους, Anya Masalova.

Έργα από Καλέσματα

Αφορούν 30 έργα ή ενότητες προγραμμάτων που προέρχονται από ανεξάρτητους φορείς (βλ. κεφάλαιο 3.3, σελ.33). Πλήρεις περιγραφές για όλα τα έργα βρίσκονται στο τελικό φάκελο διεκδίκησης.

1. **Un-inhabitat** - Τμήμα Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
2. **Imaginary Water / Imaginary Ice** - Friends of the Earth Cyprus
3. **Bursting Lines** - Street Life Festival
4. **War & Peace** - Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού
5. **Dancing the Frontier** - Στέγη Χορού Λεμεσού
6. **Beyond DisDance** - Υπόγεια Σκηνη
7. **Lorca's Blood Wedding** - ΕΘΑΛ
8. **PicNic** - Xarkis Festival
9. **Pnam Residency** - Pnam Collective
10. **Making Democracy** - Serious Products Lab & Cyprus Interaction Lab, ΤΕΠΑΚ
11. **Ecologies of Belonging** - Celadon Center for Arts and Ecologies
12. **Citizen of All Citizens** - Θέατρο Ριάλτο
13. **Sinikismoι Untold** - Urban Gorillas
14. **Kneading Stories** - Τεχνοδρόμιο
15. **Among the Flows of Garyllis River** - Κέντρο Παραστατικών Τεχνών Μίτος
16. **A Garden within a Garden** - Ygrasia Collective
17. **A Flow of Cultures, Voices & Motion** - Running-Fluent Initiative
18. **Sessions** - Demetris Chimonas & Alexandros Gregoriou
19. **The Performance Shop Concept** - PELMA (Projects Embracing Love-Motivated Art) Lia Haraki
20. **Cyborg Bodies** - Υπόγεια Σκηνή
21. **Sardam** - aRtitude
22. **AI Art & Play** - Alexia Achilleos, CyEns - ITICA Lab

23. **Metamorphic Archives of Disappearing Landscapes** - Υπόγεια Σκηνή
24. **Folk Clubbing** - Alejjos, Euro-Arab Youth Music Center
25. **Weathering Heritage** - STARC - Ινστιτούτο Κύπρου
26. **Startup Culture** - Junior Achievement Cyprus
27. **Lemosos Creative Venture Builder** - SocialTech Lab
28. **Backstage Academy** - Ενότητα 1 με επικεφαλή την Στέγη Χορού Λεμεσού
29. **Backstage Academy** - Ενότητα 2 με επικεφαλή την Υπόγεια Σκηνή
30. **Decentralised Networks of Cultural Care** - NeMe Arts Centre

Σημείωση 1: Οι ιδέες, προτάσεις και προγράμματα που κατατέθηκαν από ανεξάρτητους φορείς και καλλιτέχνες - αλλά και όλα τα πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα που απορρέουν από αυτά - ανήκουν αποκλειστικά στους οργανισμούς / ομάδες / καλλιτέχνες που τις πρότειναν. Συμπεριλήφθηκαν στο φάκελο διεκδίκησης της πόλης προς υλοποίηση στα πλαίσια του Πολιτιστικού και Καλλιτεχνικού Προγράμματος του Λεμεσός 2030, στην περίπτωση που αποκτούσε η Λεμεσός το χρίσμα της ΠΠΤΕ.

3.5 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ

A.1. Τοπικές Συνεργασίες

Η διεκδίκηση του τίτλου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης από τον Οργανισμό Λεμεσός 2030 δεν υπήρξε προϊόν εργασίας μιας περιορισμένης ομάδας ειδικών, αλλά το αποτέλεσμα μιας εκτεταμένης και ειλικρινούς ανταλλαγής απόψεων με τους ανθρώπους που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της πολιτιστικής ζωής της πόλης. Αναγνωρίζοντας την ιστορική προσφορά των τοπικών φορέων, ο Οργανισμός επένδυσε στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης και στην άντληση έμπνευσης από τη συσσωρευμένη εμπειρία τους.

A.2. 130 Εμπλεκόμενοι Τοπικοί Φορείς στον Τελικό Φάκελο (σε αλφαβητική σειρά):

26 Κύριοι εταίροι έργων:

Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού, ΕΘΑΛ - Εταιρεία Θεατρικής Ανάπτυξης Λεμεσού, Θέατρο Ριάλτο, Ινστιτούτο Κύπρου - Science and Technology in Archaeology Research Center (STAR-C), Κέντρο Αριστείας CYENS - ITICA Lab, Κέντρο Παραστατικών Τεχνών Μίτος, Κολεκτίβα PNAME, Κολεκτίβα Ygrasia, Στέγη Σύγχρονου Χορού Λεμεσού, Τεχνοδρόμιο, Τμήμα Αρχιτεκτονικής - Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Υπόγεια Σκηνή - Πολυχώρος Συνεργείο, Φεστιβάλ Ξαρκής, Φίλοι της Γης Κύπρου, aRtitude, Celadon Center for Arts & Ecologies, Cyprus Interaction Lab - Κέντρο Αριστείας CYENS, Euro-Arab Youth Music Center, Junior Achievement Cyprus, NeMe Arts Centre, PELMA (Projects Embracing Love-Motivated Art) Lia Haraki, Running-Fluent Initiative, Serious Products Lab - Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, SocialTech Lab, Street Life Festival, Urban Gorillas.

85 Συνεργαζόμενοι Οργανισμοί - Εταίροι - Κολεκτίβες:

18ο Δημοτικό Σχολείο - ΙΗ' ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ «Άγιος Αντώνιος», 27ο Σύστημα Ναυτοπροσκόπων Λεμεσού, ΑΕΛ - Αθλητική Ένωση Λεμεσού, Απόλλων Λεμεσού, Άρης Λεμεσού, ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας, Βιβλιοτόπιο, Δήμος Αμαθούντας, Δήμος Κουρίου, Δημοτική Χορωδία Διαμερίσματος Γερμασόγειας, Δημοτική Χορωδία Κουρίου, Διαπολιτισμικό Συμβούλιο Λεμεσού, ΕΓΕΚ - Ένωση Γραφιστών & Εικονογράφων Κύπρου, Εργαστήρια APAC, Ινστιτούτο Κύπρου, Θεατρικό Μουσείο Κύπρου, Κανάλι 6, Κυπριακή Ένωση Πλοιοκτητών, Λαογραφικός Όμιλος Λεμεσού, Μουσείο Καρναβαλιού Λεμεσού, Μουσείο Νερού, Ναυτικός Όμιλος Αμμοχώστου, Ναυτικός Όμιλος Λεμεσού, Νέα Κίνηση Ομάδων Χορού, Χορευτών και Χορογράφων Κύπρου, Νηπιαγωγείο Ινώς και Αντώνη Χατζηπαύλου, Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας, Όμιλος Χειμερινών Κολυμβητών και Φίλων Λεμεσού "Ακτή Ολυμπίων", Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο, Παττίχειο Δημοτικό Μουσείο - Ιστορικό Αρχείο και Κέντρο Μελετών Λεμεσού, Παττίχειο Κέντρο Ενασχόλησης Ενηλίκων, ΠΟΛΗΜΠΙΦ, Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή, Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτιστικών Φορέων Λεμεσού, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Διοίκησης, CIIM Business School, Πανεπιστήμιο Λεμεσού, Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου - ΤΕΠΑΚ, Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών - ΤΕΠΑΚ, Τμήμα Ψυχολογίας, Σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Λεμεσού, Φεστιβάλ Καντάδας, Χορωδία Άρης Λεμεσού, Χορωδία Μοντέρνοι Καιροί, Χορωδία Νέων Κοινότητας Μαρωνιτών, Χορωδίες Πολιτιστικού Ομίλου Διάστασης, Χορωδία Μέσα Γειτονιάς, Aura Lab - Τμήμα Καλών Τεχνών - ΤΕΠΑΚ, Bicommunal Choir for Peace In Cyprus, CCO Cyprus Chamber bi-communal Orchestra, Dergon Designers, Eins Gallery, EKSO, EIT Community RIS HUB Cyprus - Κέντρο Αριστείας CYENS, EventPro, Eurogate Container Terminal Limassol, Famagusta New Museum, Famagusta Walled City Association, Fisherwomxn, Generation for Change CY, Jeunesses Musicales Cyprus, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (Lefkoşa Municipal Theatre), Leymosun Kültür Evi, Limassol 2030 EU Cities Mission, Limassol Art Walks, Limassol Photography Festival, Limassol Book Fair, MGA Makerspace - Τμήματος Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών, Make it Happen, Makers Will Make, Moneda, NEEMA Labs, pit2table, PIFF - Palestinian Independent Film Festival, Pylon Art & Culture, Queer Collective CY, Queer Wave, PSI Foundation, REC - Reduce, Reuse, Recycling Educational Center, RESET, Sic. Contemporary Culture, Strawberry Jam, Terract-Amfiaraos, The Copy Shop, Trajectories Working Group, United Sports Cyprus, VIMA Art Fair, WIP International Festival - Κέντρο Αριστείας CYENS, Zero Waste Alliance Cyprus.

19 Καλλιτέχνες - ερευνητές:

Αλέξανδρος Γρηγορίου, Αλεξία Αχιλλέως, Δημήτρης Χειμώνας, Έλενα Αγαθοκλέους, Ελένη Πασιά, Μπελίντα Παπαβασιλείου, Ομάδα Κούλλου Μάκκα, Σεβίνα Φλωρίδου, Στέλιος Γεωργιάδης, Ahmet Yikik, Alejjos, D-prank, EDMON, Esra Plumer Bardak, Gürgenc Korkmazel, Ipheno, Jafra Abu Zoulouf, Nihal Soğanci, Nilgün Güney, Rony J. El Daccache.

B.1. Διεθνείς Συνεργασίες

Οι διεθνείς φορείς και καλλιτέχνες που καταγράφονται στον τελικό φάκελο διεκδίκησης εμπλέκονται ως εταίροι και συμμετέχοντες στα έργα του Πολιτιστικού και Καλλιτεχνικού Προγράμματος. Επιλέγηκαν από την Ομάδα 2030 ή τους φορείς που πρότειναν έργα λόγω της εμπειρογνωμοσύνης και σχετικότητας τους, κάνοντας τα έργα

και την υλοποίηση τους πιο συγκεκριμένα. Την ίδια ώρα βοήθησαν στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Διάστασης του φακέλου - της σύνδεσης δηλαδή της Λεμεσού με την υπόλοιπη Ευρώπη και τον κόσμο.

B.2. 149 Εμπλεκόμενοι Διεθνείς Φορείς και Δίκτυα στον Τελικό Φάκελο (σε αλφαβητική σειρά):

115 Συνεργαζόμενοι Οργανισμοί - Δίκτυα - Κολεκτίβες:

23rd Group of Sea Scouts - Namur (Βέλγιο), 7 Arte (Κοσσυφοπέδιο)*, Active Stills Collective (Παλαιστίνη), Aerowaves Europe - δίκτυο (βάση στην Ιρλανδία), Alexandria Archaeological Society (Αίγυπτος), Alexandria Hellenic Cultural Center (Αίγυπτος), Altera Lab (Αρμενία), Angewandte Performance Lab - University of Applied Arts (Αυστρία), Art studio SES (Σουηδία), Arte Urbana Collectif and Summer, Scriptwriting Base (Βουλγαρία), Artscape Menu Agentura (Λιθουανία), Authors Reading Month - Lviv (Ουκρανία), Baltic Pitching Forum (Λιθουανία), Be Art Toulouse (Γαλλία), Beirut Art Centre (Λίβανος), BEIT Collective (Λίβανος), Benaki Museum in Athens (Ελλάδα), Braba Plataforma (Πορτογαλία), Budějovický Majáles Festival (Τσεχία), Building Diversity (Δανία), Católica Lisbon School of Business & Economics - Yunus Social Innovation Center (Πορτογαλία), Centre de Recherche et de Restauration des Musées de France (Γαλλία), Centro Atlántico de Arte Moderno (Ισπανία), COCU - Unified Carnival Organising Committee of Toulouse (Γαλλία), Col'jam Association Culturelle and Rencoutres Choreographiques Festival (Μαρόκο), Combatants for Peace (Παλαιστίνη/Ισραήλ), Concéntrico Festival (Ισπανία), Creative Skills Week - Creative Prague (Τσεχία), Curtas Villa Do Conte (Πορτογαλλία), Department of Media and Digital Technologies - St.Polten University of Applied Sciences (Αυστρία), Derida Dance Center (Βουλγαρία), Desired Landscapes (Ελλάδα), Dinner Gone Right (Γεωργία), Documentary Campus (Γερμανία), Donostia Kultura (Ισπανία), Drugo More (Κροατία), Eastern Theatre (Πολωνία), Errands (Ελλάδα), European Arts & Disability Cluster ADICLUS - δίκτυο (βάση στο Βέλγιο), European Choral Association - δίκτυο (βάση στην Γερμανία), European Crafts Alliance - δίκτυο (βάση στο Βέλγιο), European Film Academy - δίκτυο (βάση στην Γερμανία), European Product Design Awards - δίκτυο (βάση στις ΗΠΑ), Everton FC - Everton in the Community (Ηνωμένο Βασίλειο), Ex Machina (Καναδάς), Federation for European Storytelling - δίκτυο, Feminist Design (Ηνωμένο Βασίλειο), Fondation des Sciences du Patrimoine (Γαλλία), Foret Atelier / Bloesembar (Ολλανδία), Gnration (Πορτογαλία), Goulandris Foundation (Ελλάδα), Heartbeat Festival (Νορβηγία), HKD - Croatian Cultural Centre Rijeka (Κροατία), IASPIS Konstnarsnamnden - The Swedish Arts Grants Committee (Σουηδία), INJAZ Tunisie (Τυνησία), International Terraced Landscapes Association - δίκτυο (βάση στην Σλοβενία), Istituto Marangoni (Ιταλία), Jeunesses Musicales Internacionales - δίκτυο (βάση στο Βέλγιο), Junior Achievement Europe - δίκτυο (βάση στο Βέλγιο), Kortfilmfestival Leuven (Βέλγιο), La Fabrique Art Studio (Τυνησία), Le Bloccate (Γερμανία), Lettretage (Γερμανία), Liepāja Folk Art and Culture Centre (Λετονία), Liepāja Municipality (Λετονία), Liminal (Ελλάδα), LOCALES (Ιταλία), London Museum (Ηνωμένο Βασίλειο), Lublin Film Festival (Πολωνία), Lviv Short Film Festival Wiz-Art (Ουκρανία), Maqamat (Λίβανος), Matera Hub (Ιταλία), MeetShareDance Workshop Festival (Ισπανία), National Center for Supercomputing Applications - University of Illinois in Urbana-Champaign (ΗΠΑ), Nature Conservation Society in Norrbotten (Σουηδία), Nefeli Publishing (Ελλάδα), NOPE - Norrbottens Performance Network (Σουηδία/Φινλανδία), Operation Himmelblick (Γερμανία), Orangcosong Art Collective (Ιαπωνία), Oulu Urban Culture (Φινλανδία), Parenthesis Offside Festival (Ελλάδα), Pernik Municipality (Βουλγαρία),

Physisorg (Ελλάδα), Pla Estel (Ισπανία), Raccontamiunastoria (Ιταλία), Radius Center for Contemporary Art and Ecology (Ολλανδία), ReCompulsive Behaviour (Ελλάδα), Roy Hart Voice Theatre (Γαλλία), RWD Molenbeek Girls (Βέλγιο), Saint Martyr Stanko Choir (Μαυροβούνιο), Samba Résille (Γαλλία), Schwules Museum (Γερμανία), Screaming Men's Choir (Φινλανδία), Station Beirut - Shuruq Music (Λίβανος), Storytelling Festival of Pelion (Ελλάδα), Sumac Space (Ιράν/Γερμανία), Surva International Festival of Masquerade Games (Βουλγαρία), TAC! Urban Architecture Festival (Ισπανία), Tampere Film Festival (Φινλανδία), Tavros Art Space (Ελλάδα), Theatre Bremen (Γερμανία), Teatro Victoria - Canarias Dentro y Fuera (Ισπανία), Tempeleers Mestreech (Ολλανδία), The Festival Academy (Βέλγιο), Thessalloniki Storytelling Festival (Ελλάδα), Trans Europe Halles - δίκτυο (βάση στη Σουηδία), Triangle-Astérides Center for Contemporary Art and Artist's Residency (Γαλλία), Tuvas Blodklubb (Νορβηγία), Under 500 Fesztival (Ουγγαρία), University of Universities - δίκτυο (βάση στην Ισπανία), Vilnius Short Film Festival (Λιθουανία), Walk the Plank (Ηνωμένο Βασίλειο), Y Events (Τσεχία), Zinneke Parade (Βέλγιο), Zoukak Theatre (Λίβανος).

*Η αναφορά του Κοσσυφοπέδιου στους εταίρους μας είναι χωρίς προκαταλήψεις σχετικά με το καθεστώς και είναι σύμφωνη με το ψήφισμα UNSCR 1244 και της θέσης του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης σχετικά με τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας του.

34 Καλλιτέχνες - ερευνητές:

12os Pithikos (Ελλάδα), Ameera Kawash (Παλαιστίνη/ΗΠΑ), Αναστασία Παππά (Ελλάδα), Chikara Fujiwara (Ιαπωνία), Clare Qualmann (Ηνωμένο Βασίλειο), Danilo Moura (Βραζιλία), Edda Hegg (Γερμανία), Elin Strand Ruin (Σουηδία), Emilie Skaff (Λίβανος), Hend Elbalouty (Αίγυπτος/Γερμανία), Joëlle Bitton (Ελβετία), Joseph Wilk (Ηνωμένο Βασίλειο), Jumana Manna (Παλαιστίνη/Γερμανία), Karno Baghdassarian (Λίβανος), Loco Leon (Ελλάδα), Lucie Stecker (Γερμανία), Maidie van den Bos (Ολλανδία), Mariella Greil (Αυστρία), Marya Lowry (ΗΠΑ), Minori Sumiyoshiyama (Ιαπωνία), Monika Pozek (Σλοβενία/Ισπανία), Noura Tafèche (Λίβανος/Ιταλία), Onkar Kular (Ηνωμένο Βασίλειο/Σουηδία), Rosana Cade (Ηνωμένο Βασίλειο), Robert Lepage (Καναδάς), Steve Blanchet (Καναδάς), Stéphane Mongeau (Καναδάς), Sami Rintala (Νορβηγία/Φινλανδία), Sanabel Abdel Rahman (Παλαιστίνη/Ιορδανία/Ολλανδία), Semeli Hatziloizou (Κύπρος/Ηνωμένο Βασίλειο), Sinem Görücü (Τουρκία/Ηνωμένο Βασίλειο), Tomo Kihara (Ιαπωνία), Xavier Istasse (Βέλγιο), Yara Mekawi (Αίγυπτος).

Γ.1. Συνεργασίες με Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης (ΠΠΤΕ):

Για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης του φακέλου διεκδίκησης του Λεμεσός 2030, η ομάδα, όπως συνηθίζεται, προσκάλεσε άλλες πόλεις/οργανισμούς ΠΠΤΕ να συμμετάσχουν σε έργα του Πολιτιστικού και Καλλιτεχνικού Προγράμματος. Αντίστοιχα, το Λεμεσός 2030 προσκλήθηκε, και αποδέχτηκε να συμμετάσχει ως οργανισμός σε έργα άλλων πόλεων, για παράδειγμα Kiruna 2029, Lublin 2029, Lov 2030 και Nikšić 2030.

Σημείωση: Η συμμετοχή του Λεμεσός 2030 στα προγράμματα άλλων πόλεων, προϋποθέτει την ύπαρξη ξεχωριστής νομικής οντότητας εκ μέρους της Λεμεσού (λ.χ., διάδοχος οργανισμός) ή/και μέσω του Τμήματος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δήμου Λεμεσού κατά την περίοδο υλοποίησης των έργων στις άλλες ΠΠΤΕ.

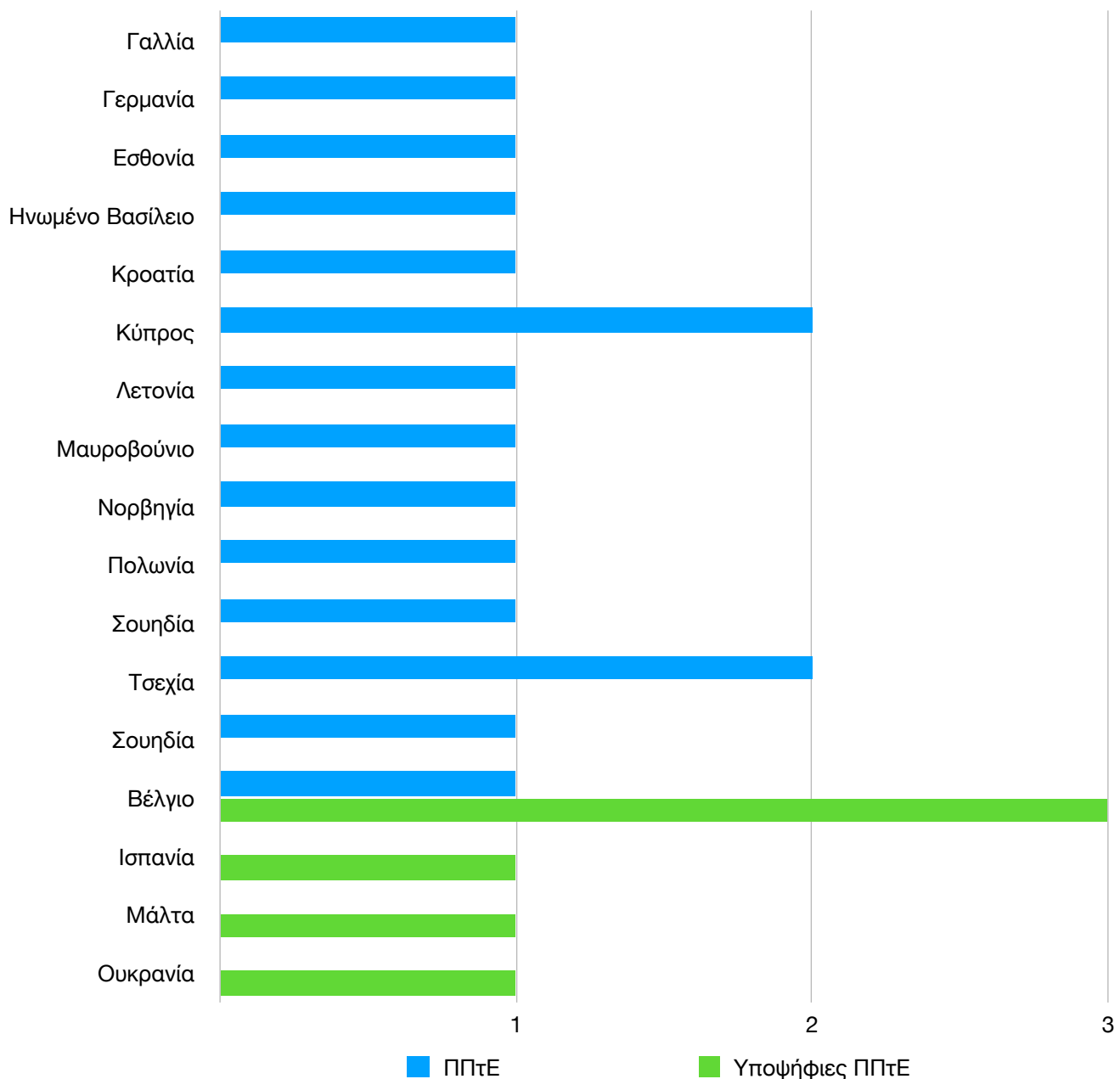
Γ.2. 16 Εμπλεκόμενες Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης (σε χρονολογική σειρά):

Liverpool 2008 - Ηνωμένο Βασίλειο, Pilsen 2015 - Τσεχία (DEPO2015 Creative Zone), Πάφος 2017 - Κύπρος, Rijeka 2020 - Κροατία, Tartu 2024 - Εσθονία, Bodø 2024 - Νορβηγία (Bodø 2024 Legacy AS), Chemnitz 2025 - Γερμανία, Oulu 2026 - Φινλανδία, Liepāja 2027 - Λετονία, Bourges 2028 - Γαλλία, Budweis - České Budějovice 2028 - Τσεχία, Kiruna 2029 - Σουηδία, Lublin 2029 - Πολωνία, Lovn 2030 - Βέλγιο, Νικσίι 2030 - Μαυροβούνιο, Λάρνακα 2030 - Κύπρος.

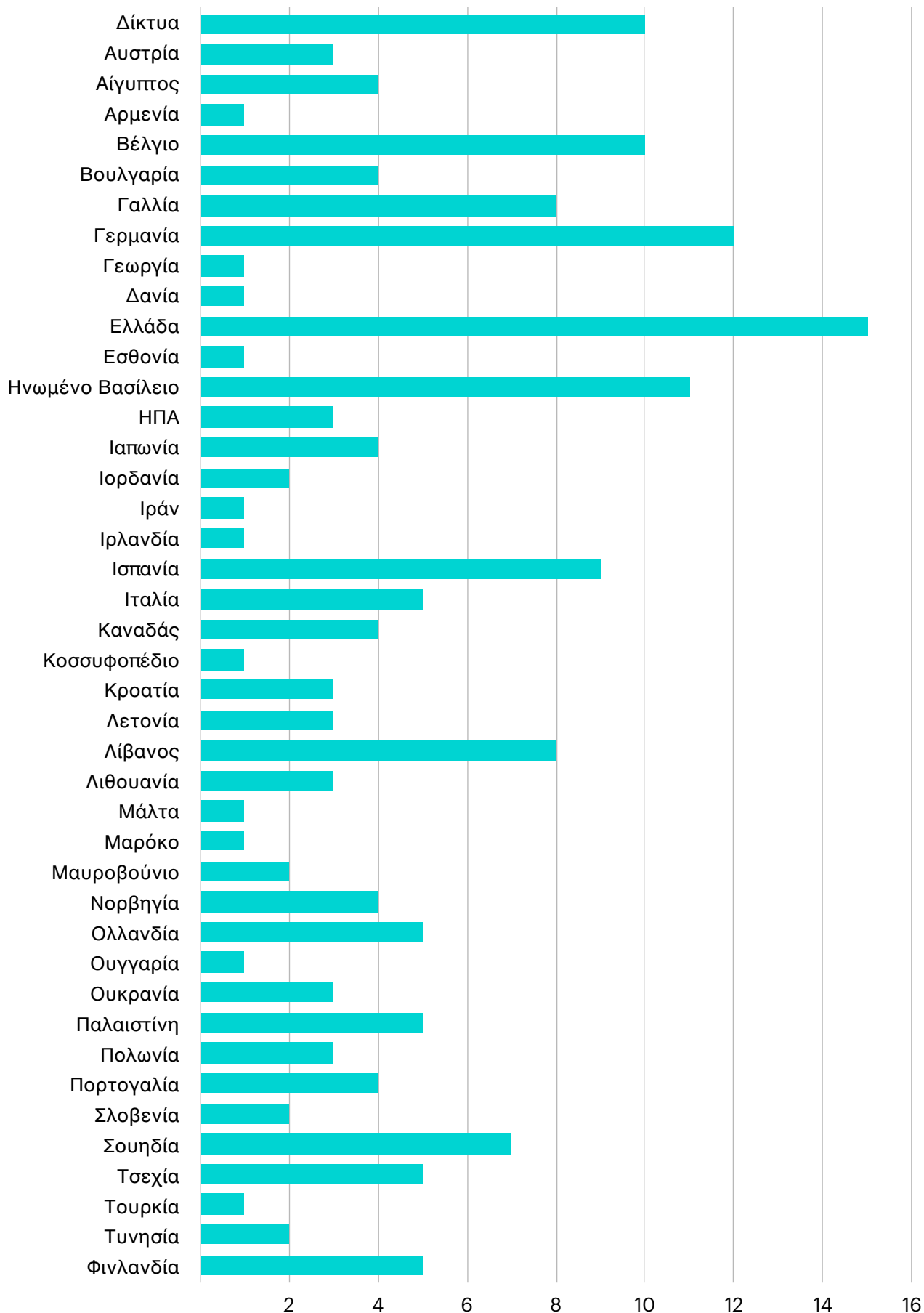
Γ.3. 6 Εμπλεκόμενες Υποψήφιες Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης:

Kortrijk 2030 - Βέλγιο, Molenbeek 2030 - Βέλγιο, Namur 2030 - Βέλγιο, Lviv 2030 - Ουκρανία, Victoria 2031 - Μάλτα, Las Palmas de Gran Canaria 2031 - Ισπανία.

Εμπλεκόμενες Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης και Υποψήφιες Πόλεις ανά Χώρα

■ Αριθμός Επιβεβαιωμένων Συμμετοχών Οργανισμών και Καλλιτεχνών ανά Χώρα

Δ. Συμμετοχή σε Δίκτυα

Culture Next

Το δίκτυο Culture Next αποτελεί μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα συνεργασίας που ενώνει πόλεις οι οποίες έχουν διατελέσει, είναι ή επιδιώκουν να γίνουν Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης. Ιδρύθηκε με στόχο να βοηθήσει τις πόλεις να αναπτύξουν μακροχρόνιες πολιτιστικές στρατηγικές και να αξιοποιήσουν την εμπειρία της υποψηφιότητάς τους για την τοπική ανάπτυξη, ανεξάρτητα από το τελικό αποτέλεσμα του τίτλου. Το δίκτυο Culture Next εστιάζει στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας, τη δικτύωση μεταξύ επαγγελματιών του πολιτισμού και την υποστήριξη των πόλεων στη δημιουργία βιώσιμων πολιτιστικών οικοσυστημάτων που προωθούν την κοινωνική συνοχή και την καινοτομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για τον Οργανισμό Λεμεσός 2030, η συμμετοχή στο Culture Next αποτελεί ένα κρίσιμο εργαλείο για τη διεθνή προβολή και τη δικτύωση της πόλης. Μέσω του δικτύου, των τακτικών συνεδρίων και της κοινής λίστας αλληλογραφίας του, η Λεμεσός έχει τη δυνατότητα να μοιράζεται τα αποτελέσματα των έργων της με άλλες πρώην και μελλοντικές Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης. Αυτή η αλληλεπίδραση επιτρέπει στον Οργανισμό να αντλεί έμπνευση από βέλτιστες πρακτικές άλλων ευρωπαϊκών πόλεων, ενισχύοντας ταυτόχρονα την ευρωπαϊκή διάσταση της Λεμεσού και διασφαλίζοντας ότι η πολιτιστική παρακαταθήκη του έργου θα έχει ευρύτερο αντίκτυπο σε ολόκληρο το δίκτυο των ΠΠΤΕ.

Anna Lindh Foundation - Cyprus Network

Το Ευρω-Μεσογειακό Ίδρυμα Anna Lindh (ALF) αποτελεί τον πρώτο διακυβερνητικό θεσμό που ιδρύθηκε στο πλαίσιο της Ευρω-Μεσογειακής Σύμπραξης με κύριο στόχο την προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου. Με έτος ίδρυσης το 2005 και έδρα την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, το Ίδρυμα λειτουργεί ως ένα «Δίκτυο Δικτύων», συγκεντρώνοντας περισσότερους από 4.000 οργανισμούς της κοινωνίας των πολιτών από 43 χώρες της περιοχής. Η αποστολή του εστιάζει στην καλλιέργεια του αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ των πολιτισμών, την καταπολέμηση στερεοτύπων και την οικοδόμηση συμπεριληπτικών κοινωνιών όπου κάθε φωνή έχει αξία. Μέσω δράσεων στους τομείς της εκπαίδευσης, της νεολαίας, του πολιτισμού και των μέσων ενημέρωσης, το ALF παρέχει μια πλατφόρμα συνεργασίας για την προάσπιση κοινών αξιών, όπως ο πλουραλισμός, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ειρηνική συνύπαρξη.

Στην Κύπρο, το Εθνικό Δίκτυο του Ιδρύματος Anna Lindh αποτελεί σημαντικό κόμβο για τη διαπολιτισμική συνεργασία και συντονίζεται από τον Οργανισμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Πολιτιστικών Σχέσεων (ΟΕΠΠΣ). Ως μέλος αυτού του εκτενούς δικτύου, ο οργανισμός Λεμεσός 2030 συμμετέχει σε ένα δυναμικό οικοσύστημα που περιλαμβάνει ΜΚΟ, δημόσιους φορείς και ακαδημαϊκά ιδρύματα, με στόχο την προώθηση της πολυπολιτισμικότητας τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Η συμμετοχή στο εθνικό δίκτυο προσφέρει στα μέλη πρόσβαση σε διεθνή φόρουμ, ευκαιρίες χρηματοδότησης και προγράμματα ενδυνάμωσης ικανοτήτων, επιτρέποντάς τους να ενισχύσουν τις διασυνοριακές τους συνεργασίες και την προβολή των δράσεών τους. Μέσα από αυτή τη συμμετοχή, ο οργανισμός Λεμεσός 2030 ενδυναμώνει τη δέσμευσή του στον ευρωμεσογειακό διάλογο, συμβάλλοντας ενεργά στην οικοδόμηση μιας πιο συνεκτικής κοινωνίας μέσω κοινών πολιτιστικών πρωτοβουλιών.

Ε. Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Erasmus + KA2 “European Future Generations Lab” με Lov 2030 (Βέλγιο)

Το πρόγραμμα «European Future Generations Lab» αποτελεί μια στρατηγική συνεργασία μεταξύ του Οργανισμού Λεμεσός 2030 και του Οργανισμού Lov 2030 από την πόλη Λουβέν του Βελγίου, Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2030. Το έργο στοχεύει στην ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής των νέων στη διακυβέρνηση των πόλεων, ενσωματώνοντας τη φωνή τους στον αστικό σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων. Μέσα από τη διακρατική ανταλλαγή γνώσεων και καλών πρακτικών, το πρόγραμμα επιδιώκει να δημιουργήσει βιώσιμες και συμπεριληπτικές δομές συμμετοχής, αξιοποιώντας την πολιτιστική κληρονομιά και τις τέχνες ως εργαλεία διαλόγου.

Οι δραστηριότητες του έργου περιλαμβάνουν τη διοργάνωση τοπικών εργαστηρίων (Future Generation Labs), διεθνείς συναντήσεις ανταλλαγής νέων στην Κύπρο και το Βέλγιο, καθώς και την ανάπτυξη καινοτόμων μεθοδολογιών, όπως η χρήση επιτραπέζιων παιχνιδιών για τη δημοκρατία και συμμετοχικούς προϋπολογισμούς. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμπερίληψη νέων με λιγότερες ευκαιρίες και ατόμων από περιθωριοποιημένες ομάδες, διασφαλίζοντας ότι η εκπροσώπηση στις νέες δομές διακυβέρνησης θα είναι πολυφωνική και αντιπροσωπευτική. Για τη Λεμεσό, το έργο προσφέρει την ευκαιρία να εδραιώσει μόνιμους μηχανισμούς διαβούλευσης με τη νεολαία, ενδυναμώνοντας τις δεξιότητες των συμμετεχόντων και καλλιεργώντας μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα μέσω της καλλιτεχνικής και κοινωνικής δράσης.

Σημείωση: Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2025 και διαρκεί μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2026 και για το οποίο χρειάζεται η παρούσα νομική οντότητα του Οργανισμού.

3.6 ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

Α. Φάση Προεπιλογής

Η επιτροπή εμπειρογνομόνων, στην έκθεσή της τον Μάρτιο του 2025 (“Cyprus 2030 preselection report”, Παράρτημα 1), επικρότησε το ισχυρό καλλιτεχνικό όραμα, την εκτεταμένη ανάπτυξη σχέσεων με την Ευρώπη, την εκτεταμένη συμμετοχή των πολιτών και τη σύνδεση με τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της πόλης. Ως αποτέλεσμα, η Λεμεσός προκρίθηκε επιτυχώς στη δεύτερη και τελική φάση της διοργάνωσης.

Από τον Μάρτιο μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2025, ο Οργανισμός εισήλθε σε μια περίοδο εντατικής ανάπτυξης και εμπάθουσας της πρότασης για την συγγραφή του τελικού φακέλου διεκδίκησης. Η μακροχρόνια στρατηγική προσαρμόστηκε με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της έκθεσης της επιτροπής εμπειρογνομόνων, διασφαλίζοντας την πλήρη ευθυγράμμιση με τα κριτήρια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η έκθεση λειτούργησε ως οδικός χάρτης για τη βελτίωση της πρότασης και περιεχόμενο του τελικού φακέλου διεκδίκησης. Οι βασικές προσαρμογές περιελάμβαναν:

- **Περαιτέρω ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης:** Εμβαθύνουμε τις συνεργασίες με φορείς από την Ευρώπη και την γειτονική περιοχή, μετατρέποντας τις απλές προθέσεις συνεργασίας σε συγκεκριμένα, συν-δημιουργικά έργα.
- **Ξεκάθαρα διαβήματα για τα πλάνα συμπερίληψης:** Αναπτύξαμε βήματα και πρόγραμμα ενίσχυσης της συμπερίληψης τόσο σε θέματα πολιτιστικών υποδομών αλλά όσο και σε θέματα εκπαίδευσης, καλλιτεχνικής εργασίας και συμμετοχής στον πολιτισμό.
- **Διευκρίνιση της διοικητικής δομής:** Αναπτύξαμε ένα πιο λεπτομερές οργανόγραμμα για τη μετάβαση από τον οργανισμό διεκδίκησης στον οργανισμό υλοποίησης, με έμφαση στη διαφάνεια και τη διοικητική ικανότητα.
- **Σύνδεση με την ευρύτερη αστική ανάπτυξη:** Τεκμηριώσαμε περαιτέρω πώς το πολιτιστικό πρόγραμμα θα επηρεάσει άμεσα τις υποδομές, την κοινωνική συνοχή και την καθημερινή εμπειρία της πόλης σε βάθος δεκαετίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των ομάδων εργασίας, των δράσεων προσέγγισης και δοκιμών, ο Οργανισμός συγκεκριμενοποίησε τη συμμετοχή των πολιτών στην διαμόρφωση του τελικού φακέλου διεκδίκησης αλλά και στην υλοποίηση του προγράμματος: Το σκεπτικό THE UNDERSTORY (βλ. κεφάλαιο 3.2, σελ.32) εξελίχθηκε από θεωρητική προσέγγιση σε πρακτικό εργαλείο, δίνοντας φωνή σε υποεκπροσωπούμενες κοινότητες και τοπικούς καλλιτέχνες.

B. Τελική Φάση

Η επιτροπή εμπειρογνομόνων, στην τελική της έκθεση (“Selection of the European Capital of Culture 2030 in Cyprus – Final Selection Report”, Παράρτημα 2), αναγνώρισε τη σαφή πολιτιστική φιλοδοξία της πρότασης της Λεμεσού και την ισχυρή εστίασή της στις λιγότερο ορατές αφηγήσεις της πόλης. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στην πρόθεση της πρότασης να αναδείξει τις κοινωνικές επιπτώσεις της ταχείας αστικής ανάπτυξης, των κοινωνικών ανισοτήτων, και να ενισχύσει το πολιτιστικό οικοσύστημα μέσα από το σκεπτικό THE UNDERSTORY. Παράλληλα, η επιτροπή σημείωσε θετικά στοιχεία όπως την ύπαρξη μακροπρόθεσμης πολιτιστικής στρατηγικής, τη δημιουργία του οργανισμού υλοποίησης ήδη από το 2023, τον ισχυρό μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και την ανάπτυξη συνεργασιών και πιλοτικών δράσεων κατά την περίοδο της διεκδίκησης.

Την ίδια στιγμή, η έκθεση εντόπισε ορισμένα σημεία που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περαιτέρω, κυρίως σε σχέση με την καθαρότερη διατύπωση της ευρωπαϊκής διάστασης του προγράμματος, την αποσαφήνιση ορισμένων στοιχείων διακυβέρνησης και τη συνολική τεκμηρίωση της εφικτότητας και του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου του τίτλου της ΠΠΤΕ στην πόλη της Λεμεσού μέσω των πολιτιστικών και αστικών παρεμβάσεων.

Θέματα που επισήμανε η έκθεση και τρόποι ανταπόκρισης:

- **Καθαρότερη διατύπωση της ευρωπαϊκής διάστασης:** Η επιτροπή σημείωσε ότι η σύνδεση του αφηγήματος με ευρύτερα ευρωπαϊκά ζητήματα και η παρουσίαση της ευρωπαϊκής διάστασης του προγράμματος θα μπορούσαν να είναι πιο ξεκάθαρα.
Πως ανταποκρινόμαστε:
Ενεργοποιούμε όσο περισσότερες από τις 171 διεθνείς συνεργασίες ως Λεμεσός

2030 αλλά και μέσα από τους τοπικούς κύριους εταίρους έργων διεκδικώντας Ευρωπαϊκά προγράμματα και διαφοροποιημένες χορηγίες (βλ. κεφάλαιο 5.2, σελ.60)

- **Δομή διακυβέρνησης και διαδικασίες λήψης αποφάσεων:** Η επιτροπή εμπειρογνομένων σημείωσε προβληματισμούς σχετικά με το μοντέλο λήψης αποφάσεων του Οργανισμού όσο αφορά την υλοποίηση του προγράμματος για την ΠΠΤΕ, ιδίως ως προς τον πολυεπίπεδο χαρακτήρα της διαδικασίας μεταξύ διεύθυνσης, εκτελεστικής επιτροπής και διοικητικού συμβουλίου, και το κατά πόσο αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει την ταχύτητα και αποτελεσματικότητα λήψης αποφάσεων.

Πως ανταποκρινόμαστε:

Η πολυεπίπεδη διαδικασία αποτελεί συνειδητή επιλογή που διασφαλίζει διαφάνεια, συλλογική ευθύνη και θεσμική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, και αναγνωρίζουμε πως αυτό είναι πιο κοντά στον τρόπο που λειτουργούν άλλα πολιτιστικά συστήματα συνδεδεμένα με τον Δήμο Λεμεσού.

- **Περαιτέρω σύνδεση του πολιτιστικού προγράμματος και της στρατηγικής πολιτισμού με τον αστικό μετασχηματισμό:** Η επιτροπή σημείωσε ότι η σύνδεση των πολιτιστικών επενδύσεων με τον ευρύτερο σχεδιασμό αστικής ανάπτυξης θα μπορούσε να αποσαφηνιστεί περαιτέρω, ώστε να καταδειχθεί πιο ξεκάθαρα ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος και βιωσιμότητα των παρεμβάσεων και νέων υποδομών.

Πως ανταποκρινόμαστε:

Στοχευμένος προγραμματισμός σε συνδυασμό με την Στρατηγική Πολιτισμού 2024 - 2034 (βλ. κεφάλαιο 2.6, σελ.21), ενεργοποίηση προγραμματισμένου μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης, ανάπτυξη προγραμμάτων διαχείρισης και βιωσιμότητας για υφιστάμενες ή νέες δημοτικές πολιτιστικές υποδομές συνδέοντας τες πιο ξεκάθαρα με τον ευρύτερο αστικό σχεδιασμό.

ΜΕΡΟΣ 4

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

4.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Η οικονομική διαχείριση του Οργανισμού βασίστηκε σε αρχές διαφάνειας και συνεχούς εποπτείας, με στόχο την έγκαιρη εκπλήρωση όλων των οικονομικών υποχρεώσεων προς τρίτους, την πιστή τήρηση των εγκεκριμένων προϋπολογισμών και τη διασφάλιση της ομαλής υλοποίησης του προγράμματος.

Διαδικασίες Οικονομικής Διαχείρισης και Εποπτείας

Ο αρχικός προϋπολογισμός του 2023 καταρτίστηκε από την Εκτελεστική Επιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.), με την υποστήριξη του κ. Νίκου Κυριακίδη, με βάση τις προσλήψεις στελεχών, τον διορισμό εξωτερικών συμβούλων και τις δράσεις που είχαν εγκριθεί από το Δ.Σ.. Στη συνέχεια, η Καλλιτεχνική Διευθύντρια είχε την ευθύνη κατάρτισης και παρουσίασης των ετήσιων προγραμματισμών και προϋπολογισμών, σε συντονισμό με την Εκτελεστική Επιτροπή, και προς έγκριση από το Δ.Σ.. Στο τέλος κάθε έτους, ο προϋπολογισμός του επόμενου έτους υποβαλλόταν στο Δημοτικό Συμβούλιο για τελική έγκριση και συμφωνία για το ποσό της δημοτικής χορηγίας.

Στα πρακτικά της 7ης και 8ης συνεδρίασης (17 Μαΐου 2023 και 8 Ιουνίου 2023 αντίστοιχα) καταγράφεται η απόφαση για συνεργασία με το λογιστικό γραφείο Paradoroulos & Spanachides. Συμφωνήθηκε η τήρηση των λογιστικών βιβλίων σε δίμηνη βάση, με την Καλλιτεχνική Διευθύντρια να διατηρεί το καθημερινό αρχείο συναλλαγών και τον λογιστή να αναλαμβάνει την επίσημη καταχώρηση και παρακολούθηση.

Στα πρακτικά της 16ης συνεδρίασης (17 Απριλίου 2024) καταγράφεται η απόφαση για διορισμό εξωτερικών ελεγκτών (Marinos L. Karydas Audits Limited), με σκοπό την έναρξη του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων του πρώτου έτους λειτουργίας (2023).

Τον Ιούνιο του 2023, ο Οργανισμός άνοιξε διαδικτυακό τραπεζικό λογαριασμό, στον οποίο είχαν πρόσβαση η Καλλιτεχνική Διευθύντρια και τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής, ως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα υπογραφής. Οι πληρωμές πραγματοποιούνταν μέσω «οδηγιών πληρωμής» στο ηλεκτρονικό τραπεζικό σύστημα, με σύστημα εγκρίσεων: έγκριση για ποσά έως €600 από ένα άτομο, και για ποσά άνω των €600 από δύο άτομα.

Η Καλλιτεχνική Διευθύντρια μπορούσε να αποφασίσει αυτόνομα για δαπάνες έως €500, εφόσον αυτές εντάσσονταν στα ετήσια όρια του προϋπολογισμού ανά κατηγορία. Δαπάνες άνω των €500 απαιτούσαν έγκριση από την Εκτελεστική Επιτροπή ή/και από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Μια βασική στρατηγική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου κατά την αρχική φάση της διεκδίκησης ήταν, στο πλαίσιο της καλλιτεχνικής ελευθερίας, η δυνατότητα της Καλλιτεχνικής Διευθύντριας να προτείνει εξωτερικούς συνεργάτες για τη συγκρότηση μιας ευέλικτης ομάδας πυρήνα, με συμβολικές αμοιβές εντός του εγκεκριμένου

προϋπολογισμού, μετά από τεκμηρίωση και έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο κατά την 8η συνεδρίαση (8 Ιουνίου 2023).

Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε για την ορθολογική διαχείριση των περιορισμένων οικονομικών πόρων και για την αποτελεσματική αξιοποίηση του χρόνου ενόψει των απαιτητικών χρονοδιαγραμμάτων του διαγωνισμού. Δεδομένου ότι ο Οργανισμός δεν υπαγόταν σε υποχρεώσεις τυπικών διαδικασιών προσφορών ή ανοικτών προσκλήσεων για κάθε ανάθεση, δόθηκε έμφαση σε άμεσες και στοχευμένες συνεργασίες, με συμβολικές αμοιβές που αντανakλούσαν τόσο το επίπεδο συνεισφοράς όσο και τους περιορισμούς του διαθέσιμου προϋπολογισμού, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα δύο έτη.

Παράλληλα, όπου κρίθηκε αναγκαίο, υλοποιήθηκαν ανοιχτές προσκλήσεις για τη στελέχωση συγκεκριμένων θέσεων ή έργων, όπως και για νέους συνεργάτες του Οργανισμού π.χ. για τη θέση διαχείρισης έργου (project manager) στο πλαίσιο της δημόσιας δράσης ΕΚΕΙ ΕΞΩ ΜΑΖΙ (2024). Επιπλέον, για επιμέρους υπηρεσίες (όπως μεταφράσεις, υπηρεσίες εστίασης, τεχνική υποστήριξη και άλλες συμπληρωματικές ανάγκες), ακολουθήθηκαν διαδικασίες συλλογής προσφορών και συγκριτικής αξιολόγησης.

Παράλληλα με τη δημοτική χρηματοδότηση, ο Οργανισμός ανέπτυξε στρατηγική προσέλκυσης ιδιωτικών και σε είδος χορηγιών, με στόχο την ενίσχυση των διαθέσιμων πόρων και την αντιμετώπιση των περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων (βλ. κεφάλαιο 4.3, [σελ.46](#)).

4.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Ακολουθούν οι πίνακες με τα πραγματικά έσοδα και δαπάνες για κάθε έτος ξεχωριστά και για όλη την περίοδο διεκδίκησης στο σύνολο της. Γίνεται σύγκριση με τον αρχικό προϋπολογισμό και επισημαίνονται τα έξοδα όπου εξασφαλίστηκαν χορηγίες σε είδος ή/και χρηματικά ποσά για υλοποίηση των στόχων.

Σημείωση: Ο τελικός οικονομικός απολογισμός θα ακολουθήσει και αναθεωρημένος στην τελική του μορφή αφού ολοκληρωθεί η επισκόπηση των λογιστικών βιβλίων από τους ελεγκτές του Οργανισμού.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ - ΛΕΜΕΣΟΣ 2030 ΛΙΜΙΤΕΔ				
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ				
ΕΣΟΔΑ	Πραγματικά 2023	Πραγματικά 2024	Πραγματικά 2025	Πραγματικά 2023 - 2025
Δήμος Λεμεσού	60,000	172,000	318,000	550,000
Χορηγίες από Ιδιωτικό Τομέα		15,190	14,000	29,190
Έσοδα από Ευρωπαϊκά Προγράμματα		1,029		1,029
	60,000	188,219	332,000	580,219

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ - ΛΕΜΕΣΟΣ 2030 ΛΙΜΙΤΕΔ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ						Συνολικά Πραγματικά Αποτελέσματα 2023 - 2025	Πραγματικά 2024	Πραγματικά 2023	Πραγματικά 2025
	Προσωπικό	Δράσεις, Εκδηλώσεις & Ομάδες Εργασίας	Επικοινωνία / Πρώθηση	Διεθνείς Σχέσεις & Μετακινήσεις	Διοικητικά & Άλλα					
ΔΑΠΑΝΕΣ & ΕΞΟΔΑ										
Προσωπικό										
Μικτοί Μισθοί	222,580							35,704	67,920	118,956
Εισφορές Εργοδότη	33,004							5,320	9,365	18,319
Έξοδα Υπηρεσιών Ασφαλείας		7,625								7,625
Διάφορα			119		1,108			353		873
Τηλέφωνο & Ταχυδρομικά					1,076			180	362	534
Έξοδα κλητήρα					139				75	64
Γραφική Ύλη & Εκτυπωτικά		1,188	347		3,236			33	2,967	1,771
Συνδρομές και Εισφορές				1,000	270				359	1,270
Εφόδια και έξοδα υπολογιστών			250		451					342
Ελεγκτικά					3,570			1,190	1,190	1,190
Λογιστικά					3,094			714	1,190	1,190
Πρόστιμα					193			120	48	25
Ταξίδια Εξωτερικού				6,321	111			1,622		4,810
Οδοιπορικά Εσωτερικού		676		45	418					1,139
Φιλοξενία		2,526			2,328			425	795	3,634
Εκδηλώσεις & Συνέδρια		83,961	5,980		972			4,939	30,068	55,907
Συνεργάτες μέσω Αγοράς Υπηρεσιών		23,872	27,014	65,450	60			19,233	34,681	62,482
Σχεδιασμός και Παραγωγή Φακέλων Διεκδίκησης		2,300	25,890						9,306	18,884
Πρώθηση		1,657	38,006		3,022				11,993	30,692
Σύνολο Λειτουργικών Δαπανών & Εξόδων	255,584	123,805	97,605	72,816	20,049			68,211	171,941	329,707

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ - ΛΕΜΕΣΟΣ 2030 ΛΙΜΙΤΕΔ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ									
	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ						Πραγματικά 2023	Πραγματικά 2024	Πραγματικά 2025
	Προσωπικό	Δράσεις, Εκδηλώσεις & Ομάδες Εργασίας	Επικοινωνία / Πρώτηση	Διεθνείς Σχέσεις & Μετακινήσεις	Διοικητικά & Άλλα	Συνολικά Πραγματικά Αποτελέσματα 2023 - 2025			
Σύνολο Λειτουργικών Δαπανών & Εξόδων (από σελ. 46)	255,584	123,805	97,605	72,816	20,049	569,859	68,211	171,941	329,707
Αποσβέσεις					3,045	3,045	1,016	1,016	1,013
Σύνολο Λειτουργικών Δαπανών και Εξόδων περιλαμβανομένων Αποσβέσεων	255,584	123,805	97,605	72,816	23,094	572,904	69,227	172,957	330,720
Έξοδα Τράπεζας					1,528	1,529	367	535	627
Σύνολο Δαπανών και Εξόδων	255,584	123,805	97,605	72,816	24,622	574,433	69,594	173,492	331,347
Καθαρό Πλεόνασμα / (Έλλειμμα)						5,786	(9,594)	14,727	653

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ - ΛΕΜΕΣΟΣ 2030 ΛΙΜΙΤΕΔ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΔΑΠΑΝΕΣ & ΕΞΟΔΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Συνολικά Πραγματικά Αποτελέσματα 2023 - 2025	Προϋπολογισμοί 2023 - 2025	Πλεόνασμα / (Έλλειμμα)
Προσωπικό	255,584	254,031	(1,553)
Δράσεις / Εκδηλώσεις	123,805	163,000	39,195
Επικοινωνία / Προώθηση	97,605	130,946	33,341
Διεθνείς Σχέσεις και Μετακινήσεις	72,816	77,950	5,134
Διοικητικά και Άλλα	24,622	36,500	11,878
Σύνολο Δαπανών	574,433	662,427	87,994

Παράλληλα με τη χρηματική υποστήριξη, ο Οργανισμός εξασφάλισε σημαντικές χορηγίες σε είδος οι οποίες δεν εμφανίζονται στους οικονομικούς απολογισμούς ως έσοδα αλλά ενίσχυσαν ουσιαστικά την υλοποίηση της διαδικασίας διεκδίκησης. Αυτές, κάλυψαν τους αρχικούς στόχους των προϋπολογισμών του Οργανισμού. Περισσότερες λεπτομέρειες στο επόμενο κεφάλαιο (4.3, [σελ.49](#)).

4.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ

Χορηγία Δήμου Λεμεσού

Η χρηματοδότηση της πορείας διεκδίκησης προήλθε κυρίως από τον Δήμο Λεμεσού κατά την περίοδο 2023–2025. Συγκεκριμένα, η ετήσια συνεισφορά του Δήμου ανήλθε σε €60.000 για το 2023, €172.000 για το 2024, και €318.000 για το 2025, αντανakλώντας την κλιμακούμενη ανάπτυξη των αναγκών της διεκδίκησης και την εντατικοποίηση των δράσεων προχωρώντας στα τελικά στάδια του διαγωνισμού.

Οι πληρωμές προς τον Οργανισμό Λεμεσός 2030 έγιναν ως εξής:

- 12 Ιουνίου 2023 - €60,000 (εξήντα χιλιάδες ευρώ)
- 12 Φεβρουαρίου 2024 - €52,000 (πενήντα-δύο χιλιάδες ευρώ)
- 5 Αυγούστου 2024 - €120,000 (εκατό είκοσι χιλιάδες ευρώ)
- 5 Φεβρουαρίου 2025 - €68,000 (εξήντα-οχτώ χιλιάδες ευρώ)
- 10 Απριλίου 2025 - €100,000 (εκατό χιλιάδες ευρώ)
- 27 Αυγούστου 2025 - €75,000 (εβδομήντα-πέντε χιλιάδες ευρώ)
- 3 Οκτωβρίου 2025 - €75,000 (εβδομήντα-πέντε χιλιάδες ευρώ)

Κατά την περίοδο Ιουλίου 2023 μέχρι Απριλίου 2024, και Ιουνίου 2024 μέχρι Μαΐου 2025, ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 επωφελήθηκε επιπλέον από γραμματειακή υποστήριξη που παρέχονταν μέσω απόσπασης από τον Δήμο Λεμεσού, διάρκειας έξι (6) ωρών ημερησίως.

Επιπλέον, από τον Μάιο 2023, τα γραφεία του Οργανισμού, στεγάζονται στις Δημοτικές Πολυκατοικίες ‘Πλουτής Σέρβας’ σε χώρους εξοπλισμένους με έπιπλα γραφείου, υπολογιστές και εξοπλισμό γραφείου που επίσης παραχωρήθηκαν από το Δήμο Λεμεσού.

Μηχανισμός Εξασφάλισης Ιδιωτικών Χορηγιών “ΔΙΚΤΥΟ Λεμεσός 2030”

Το “ΔΙΚΤΥΟ Λεμεσός 2030” (Δίκτυο) συγκροτήθηκε ως ο βασικός μηχανισμός ιδιωτικής χορηγίας και σε είδος υποστήριξης της διεκδίκησης. Ξεκίνησε στις αρχές του 2024, έπειτα από δράσεις προσέγγισης προς την επιχειρηματική κοινότητα και μέσω δημόσιας παρουσίασης της πορείας, με στόχο τη δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και φορέων του ιδιωτικού τομέα.

Το Δίκτυο λειτούργησε ως ένα πολυεπίπεδο σύστημα συμμετοχής, που περιλάμβανε οικονομικούς χορηγούς, παρόχους υποστηρικτικών υπηρεσιών, φορείς προβολής και εθελοντές. Το 2024 η συνεισφορά του Δικτύου αντιστοιχούσε περίπου στο 21% του συνολικού προϋπολογισμού εκείνου του έτους, μέσω χρηματικής και κυρίως σε είδος υποστήριξης.

Κατά τη φάση προεπιλογής (2024), το Δίκτυο περιλάμβανε οκτώ (8) ιδιωτικές εταιρείες, έναν (1) ξενοδοχειακό φορέα, έναν (1) ραδιοφωνικό σταθμό και μία (1) εταιρεία μέσων, καθώς και περίπου είκοσι (20) πολιτιστικούς χώρους και φεστιβάλ που υποστήριξαν τη δημόσια παρουσία της υποψηφιότητας. Παράλληλα, συμμετείχαν 23 εθελοντές.

Κατά τη φάση τελικής επιλογής (2025), το Δίκτυο διευρύνθηκε σημαντικά, φτάνοντας τις είκοσι (20) εταιρείες, μεταξύ των οποίων τρία (3) ξενοδοχεία και τέσσερις (4) οργανισμοί μέσωσν ενημέρωσης, δεκάδες πολιτιστικούς φορείς και 39 ενεργούς εθελοντές.

Εταιρείες που στήριξαν με χρηματική συνεισφορά:

- Muskita Holdings - €6,000 (έξι χιλιάδες ευρώ)
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού - €5,000 (πέντε χιλιάδες ευρώ)
- Park Beach Hotel - €5,000 (πέντε χιλιάδες ευρώ)
- Atlas Pantou Limited - €5,000 (πέντε χιλιάδες ευρώ)
- Crowne Plaza Limassol - €2,000 (δύο χιλιάδες ευρώ)
- German Medical Institute - €1,190 (χίλια εκατό ενενήντα ευρώ)
- Gravity Advisory Limited - €1,000 (χίλια ευρώ)
- EKA Group - €1,000 (χίλια ευρώ)
- Interorient Marine Services Limited - €1,000 (χίλια ευρώ)
- Muskita Aluminium Industries Ltd - €1,000 (χίλια ευρώ)
- Ανώνυμος δημότης - €1,000 (χίλια ευρώ)

Στο πλαίσιο του Δικτύου εντάχθηκε και η επίσημη συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) μέσω Μνημονίου Συνεργασίας (βλ. κεφάλαιο 2.6), η οποία παρείχε πρόσβαση σε υποδομές, τεχνολογικό εξοπλισμό, ερευνητικές υπηρεσίες και αμειβόμενες πρακτικές ασκήσεις φοιτητών. Η συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ επεκτάθηκε στις εξής υπηρεσίες, τμήματα και εργαστήρια:

- Ακαδημαϊκά Τμήματα:
 - Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, Σχολή Επικοινωνίας και Μέσων Ενημέρωσης
 - Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών, Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
 - Τμήμα Καλών Τεχνών, Σχολή Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Ερευνητικά εργαστήρια:
 - Visual Semiotics and Communications Lab
 - Serious Products Lab
 - Book Lab
 - Multimodal Ethnography Lab
- Υπηρεσίες Πανεπιστημίου:
 - Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Ευημερίας
 - Υπηρεσία Επικοινωνίας, Μάρκετινγκ και Διεθνών Σχέσεων
 - Κέντρο Καινοτομίας «CUTing Edge - American Space»

Παράλληλα με τη χρηματική υποστήριξη, ο Οργανισμός εξασφάλισε σημαντικές χορηγίες σε είδος, οι οποίες ενίσχυσαν ουσιαστικά την υλοποίηση της διαδικασίας διεκδίκησης. Αυτές περιλάμβαναν συνεργασίες με μέσα ενημέρωσης για διαφημιστικές τοποθετήσεις, προβολή καμπανιών και τακτική δημοσιογραφική κάλυψη, παροχή φιλοξενίας, καθώς και συμμετοχή οργανισμών ως εταίρων ενίσχυσης ορατότητας μέσω διάθεσης χώρων, οθονών και υποδομών για την προβολή του Λεμεσός 2030. Επιπλέον, ο Οργανισμός είχε πρόσβαση σε φορείς και επαγγελματίες οι οποίοι παρείχαν υπηρεσίες, τεχνογνωσία και λειτουργική υποστήριξη χωρίς οικονομική επιβάρυνση, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ενίσχυση της πορείας διεκδίκησης. Εταιρείες ή συνεργαζόμενοι φορείς που στήριξαν σε είδος:

- Medochemie Ltd
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Alinea Hotels
- Κανάλι 6
- MC Media
- Limassol Today
- Νέα Πόλις
- Θέατρο Ριάλτο Λεμεσού
- Αθλητική Ένωση Λεμεσού - ΑΕΛ
- Απόλλωνας
- In Prima Display & Printing Solutions

Υπολογίζεται πως η συνεισφορά σε είδος που επωφελήθηκε ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 και η πορεία διεκδίκησης ανέρχεται στις €90,000 (ενενήντα χιλιάδες ευρώ)

Το “ΔΙΚΤΥΟ Λεμεσός 2030”, αφενός ως χρηματοδοτικός μηχανισμός, και αφετέρου ως πλατφόρμα πολιτιστικής συμμετοχής και κοινωνικής στήριξης της πορείας διεκδίκησης, συνδέοντας επιχειρήσεις, θεσμούς, πολιτιστικούς φορείς και πολίτες σε ένα κοινό οικοσύστημα συμβολής. Αποτελούσε την βάση για την πορεία διαφοροποιημένης ενίσχυσης του Οργανισμού.

Ευρωπαϊκά Κονδύλια

Παράλληλα με τη δημοτική ιδιωτική χρηματοδότηση, ο Οργανισμός ανέπτυξε συνεργασίες στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων, οι οποίες συνέβαλαν τόσο στη διεθνή δικτύωση όσο και στην εξασφάλιση πρόσθετων εσόδων. Το 2024 υλοποιήθηκε συνεργασία με τον οργανισμό Euro-Arab Youth Music Centre στο πλαίσιο του προγράμματος “Enhancing Structures and Policies for Intercultural Integration in Cyprus”, αποφέροντας έσοδα ύψους €1,029 (χίλια είκοσι-εννέα ευρώ).

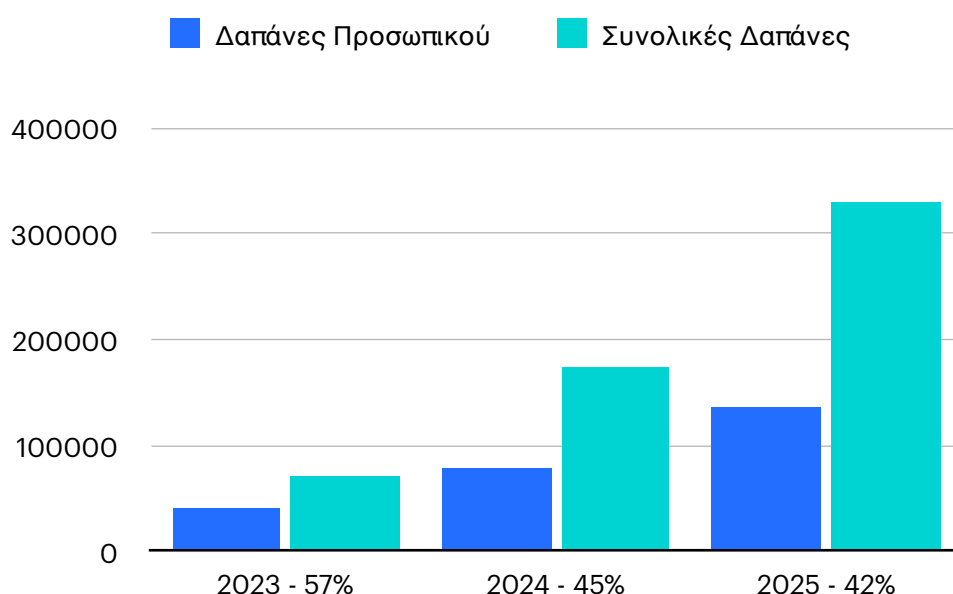
Επιπλέον, αναπτύχθηκε συνεργασία με τον Δήμο Leuven (STAD Leuven) και τον οργανισμό Leuven 2030 του Βελγίου στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα “European Future Generations Lab” μεταξύ Σεπτεμβρίου 2025 και Σεπτεμβρίου 2026, από το οποίο προκύπτει

χρηματοδότηση ύψους €27,105 (εικοσι-επτά χιλιάδες και εκατό πέντε ευρώ). Το πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη, με την εκταμίευση των σχετικών κονδυλίων να αναμένεται τον Μάρτιο του 2026.

4.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ

1. Δαπάνες προσωπικού

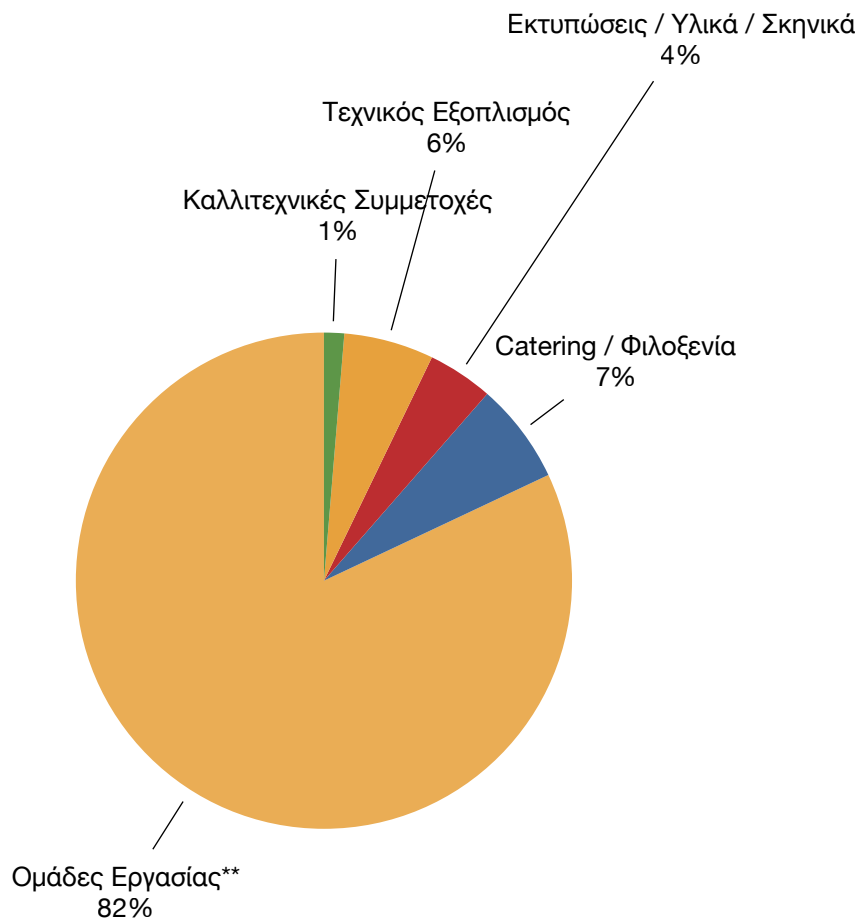
Αφορά αμοιβές και συνεισφορές εργοδότη για το βασικό ανθρώπινο δυναμικό του Οργανισμού (βλ. κεφάλαιο 1,6, [σελ.9](#)). Ο πιο κάτω πίνακας δείχνει την μείωση της αναλογίας των δαπανών προσωπικού σε σχέση με τις συνολικές δαπάνες καθώς αυξάνεται η ομάδα αλλά και τα διαθέσιμα κονδύλια για πολιτιστικές, προωθητικές δράσεις και δράσεις δικτύωσης.

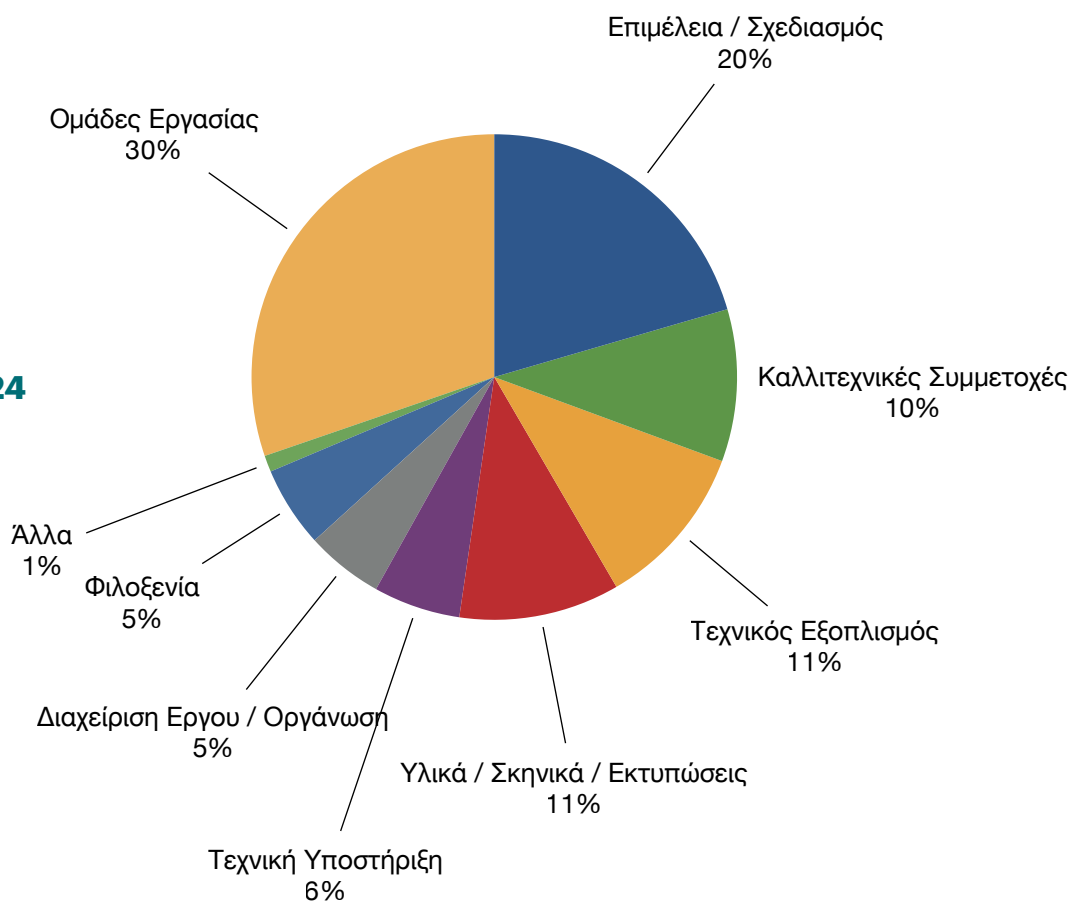
2. Δράσεις και Εκδηλώσεις

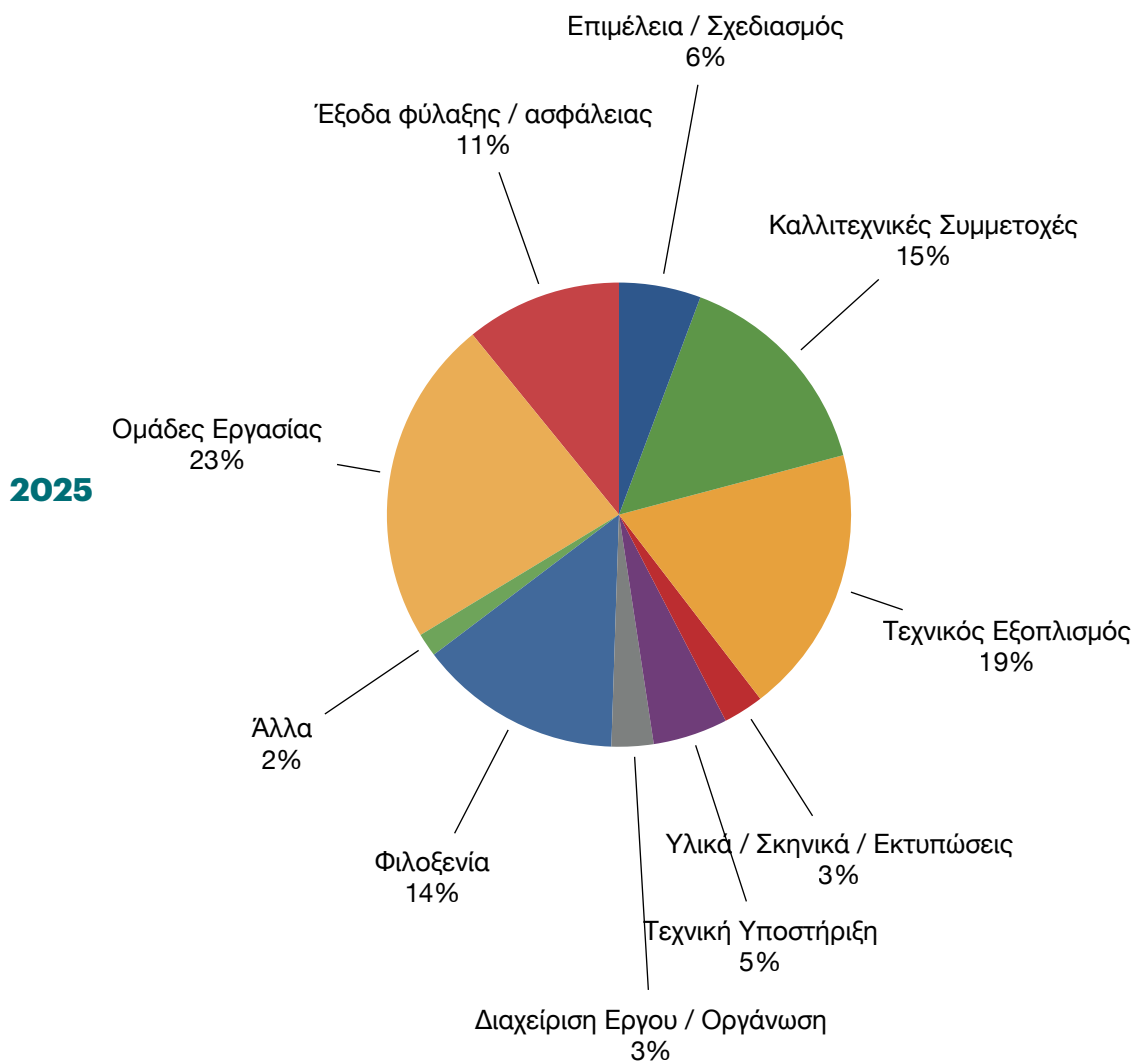
Αφορά το σύνολο των δαπανών που σχετίζονται με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων και εκδηλώσεων. Περιλαμβάνει αμοιβές επιμελητών, σχεδιαστών, υπευθύνων παραγωγής, οργανωτική και τεχνική υποστήριξη, έξοδα υλοποίησης κ.α.. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται οι Ομάδες Εργασίας, που αφορούν δαπάνες για συμμετοχικές διαδικασίες και διαβουλεύσεις οι οποίες συνέβαλαν στη συλλογική διαμόρφωση των φακέλων διεκδίκησης. Αυτές περιλαμβάνουν αμοιβές για σχεδιαστές συμμετοχικών εργαστηρίων, συντονιστές και συμμετέχοντες ομάδων εργασίας. Ακολουθούν διαγράμματα που παρουσιάζουν την κατανομή των δαπανών των δράσεων και εκδηλώσεων ανά έτος.

2023

2024

3. Επικοινωνία και Προώθηση

Περιλαμβάνει αμοιβές σχεδιαστών γραφιστικής και πολυμέσων, βιντεογράφων, φωτογράφων, μεταφραστών, υπευθύνων επικοινωνίας και κειμενογράφων κ.ο.κ. Επιπλέον, καλύπτει έξοδα προβολής και προώθησης, όπως έξοδα ιστοσελίδας και διαδικτυακής παρουσίας, διαφημίσεις, έντυπο υλικό, μεγάλες εκτυπώσεις, billboards και άλλες εφαρμογές εξωτερικής επικοινωνίας.

4. Διεθνείς Σχέσεις και Μετακινήσεις

Περιλαμβάνει έξοδα δικτύωσης και μετακινήσεων, συνδρομές σε δίκτυα, αμοιβές εξωτερικών συμβούλων και άλλες διεθνείς συνεργασίες.

5. Διοικητικά και άλλα

Εδώ τοποθετούνται ειδικές και οριζόντιες δαπάνες που δεν εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες, όπως λειτουργικά και διοικητικά έξοδα, εξοπλισμός γραφείου, γραφική ύλη, εκτυπώσεις, λογιστικές και ελεγκτικές υπηρεσίες, καθώς και μικρά απρόβλεπτα ποσά που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

ΜΕΡΟΣ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

5.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΛΛΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Μεγάλος αριθμός πόλεων που δεν απέκτησαν τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) έχουν διαμορφώσει διαφορετικά μοντέλα συνέχισης της υλοποίησης μέρος των φακέλων διεκδίκησης ή του προγραμματισμού της μακροχρόνιας στρατηγικής πολιτισμού της κάθε πόλης ή και τα δύο. Μερικές από αυτές που υλοποιούν επιτυχώς προγράμματα μέχρι σήμερα είναι:

- Bradford, Ηνωμένο Βασίλειο - έτος τίτλου 2025
- Braga, Πορτογαλία - έτος τίτλου 2027
- Brno, Τσεχία - έτος τίτλου 2015
- Cluj-Napoca, Ρουμανία - έτος τίτλου 2021
- Dublin, Ιρλανδία - έτος τίτλου 2020
- Kortrijk, Βέλγιο - έτος τίτλου 2030
- Leeds, Ηνωμένο Βασίλειο - έτος τίτλου 2023

Επιπλέον, περισσότερες πόλεις υλοποιούν σε μικρότερη κλίμακα δράσεις ή προγράμματα πολιτιστικής ανάπτυξης εντός των Δήμων ή μέσω ανεξάρτητων οργανισμών:

- Aveiro, Πορτογαλία - έτος τίτλου 2027
- Broumon, Τσεχία - έτος τίτλου 2028
- Debrecen, Ουγγαρία - έτος τίτλου 2023
- Faro, Πορτογαλία - έτος τίτλου 2027
- Katowice, Πολωνία - έτος τίτλου 2016
- Molenbeek (Brussels), Βέλγιο - έτος τίτλου 2030
- Plungė, Λιθουανία - έτος τίτλου 2022
- Uppsala, Σουηδία - έτος τίτλου 2029

Πιο κάτω παραθέτουμε μερικές πληροφορίες για τρία από τα πιο επιτυχημένα παραδείγματα πόλεων που υλοποιούν τα προγράμματα τους μέσα από τρία διαφορετικά μοντέλα διοίκησης και χρηματοδότησης.

A. Cluj-Napoca, Ρουμανία - Υποψήφια ΠΠΤΕ 2021 - Φιναλίστ το 2016

Ο οργανισμός της Cluj άλλαξε όνομα και αποστολή. Μετατράπηκε σε Cluj Cultural Centre, ένα ανεξάρτητο οργανισμό που χρησιμοποιεί τον πολιτισμό για να υποστηρίξει κοινωνικό μετασχηματισμό, ενίσχυση της Cluj ως ευρωπαϊκή πολιτιστική πόλη, σύνδεση

διαφορετικών κοινοτήτων, συνδεδεμένες πολιτιστικές και αστικές πολιτικές για βιώσιμη ανάπτυξη, ανάπτυξη της δημιουργικής βιομηχανίας.

Το Cluj Cultural Centre επίσης είχε άμεση σχέση με την δημιουργία και λειτουργία του κέντρου τέχνης European Centre for Contemporary Art (CEAC), ενός πρώην στρατιωτικού κτιρίου που μετατράπηκε σε γκαλερί. Ένα από τα επίσης σημαντικά έργα του φακέλου διεκδίκησης της Cluj, ήταν η δημιουργία του Δικτύου Culture Next, το οποίο συγκεντρώνει 40 ευρωπαϊκές πόλεις, πρώην και νυν υποψήφιες για τον τίτλο Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, είτε έχουν βραβευθεί είτε όχι. Μαζί, αυτές οι πόλεις διαμορφώνουν διαρκώς τη ευρωπαϊκή συνεργασία και τη φιλία στον τομέα του πολιτισμού.

Το 2017, μετά την ανακοίνωση αποτελεσμάτων, αποφασίστηκε όπως αφιερωθεί ένα έτος με την κεντρική ομάδα (τρία άτομα) να αναλύσουν και να δημιουργήσουν πλάνο συνέχειας εκτός του τίτλου. Το 2018, έχοντας επιβεβαιώσει το πλάνο που παρουσιάστηκε, συμφωνήθηκε ο προϋπολογισμός και ξεκίνησαν προσλήψεις για ακόμα 12 άτομα, συμπληρώνοντας μια ομάδα 15 ατόμων σε πλήρη απασχόληση. Ο οργανισμός ξεκίνησε να αντλεί από ευρωπαϊκά και διεθνή κονδύλια (για δραστηριότητες αλλά και έργα υποδομών) εξασφαλίζοντας μέχρι το 2025, ποσά ύψους 8 εκατομμυρίων ευρώ. Κατά την ίδια περίοδο, η χορηγία από τον Δήμο ανήλθε στα 2 εκατομμύρια ευρώ. Τα μέλη του Cluj Cultural Centre, τοπικοί δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί, πληρώνουν ετήσια συνδρομή. Μεταξύ 2017 και 2025, συμπληρώθηκε ένα ποσό κοντά στο 1 εκατομμύριο ευρώ από αυτές τις συνδρομές.

Το Cluj Cultural Centre εφαρμόζει ένα συμμετοχικό πρόγραμμα διακυβέρνησης:

1. Γενική Συνέλευση Μελών (Ανώτατο Όργανο) - ξεκίνησε με 60 οργανισμούς μέλη, και σήμερα έχει 143. Τα μέλη αποτελούνται από πανεπιστήμια, πολιτιστικούς φορείς, μη-κερδοσκοπικούς φορείς, σχολεία, επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές. Εγκρίνει νέα μέλη, ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο με θητεία τριών ετών, εγκρίνει βασικές στρατηγικές αποφάσεις και επιβλέπει το τριετές πλαίσιο διακυβέρνησης.

2. Διοικητικό Συμβούλιο με 15 μέλη το οποίο είναι υπεύθυνο για τη στρατηγική κατεύθυνση και παρακολούθηση ετήσιων σχεδιασμών.

3. Εκτελεστική Ομάδα

- Τρία Τμήματα: Εκτελεστικός Διευθυντής (CEO), Καλλιτεχνική Διευθύντρια και Οικονομική Διευθύντρια.
- Ομάδα Υλοποίησης: 15 άτομα που περιλαμβάνουν επιμελητές, υπεύθυνους έργων, υπεύθυνους δημόσιων σχέσεων και επικοινωνίας, υπεύθυνους κοινωνικής συμμετοχής, υπεύθυνους για άντληση εναλλακτικών χορηγιών ή κονδυλίων από ευρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα κ.ο.κ.

Αν το Cluj κέρδιζε τον τίτλο Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα, η δέσμευση του Δήμου Cluj θα ήταν 15 εκατομμύρια ευρώ και της περιφέρειας 6 εκατομμύρια ευρώ μεταξύ 2017 και 2022. Εκτός τίτλου, το Cluj Cultural Centre εξασφάλισε και διαχειρίστηκε ποσό ύψους 12 εκατομμύρια ευρώ τα τελευταία 8 χρόνια. Υλοποίησε, δε, μεγάλο ποσοστό έργων από το φάκελο διεκδίκησης του.

Το Cluj Cultural Centre λειτουργεί ως μεγάλος πολιτιστικός συνασπισμός της πόλης, που συνδυάζει συμμετοχική διακυβέρνηση μέσω μελών, στρατηγική διοίκηση και επαγγελματική υλοποίηση έργων. Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα

επιτυχίας μέσα από την 'αποτυχία'. Στόχος είναι να συνεχίσει να χρησιμοποιείται ο πολιτισμός ως εργαλείο αστικής ανάπτυξης, δικτύωσης, καινοτομίας και κοινωνικής ένταξης.

B. Kortrijk, Βέλγιο - Υποψήφια ΠΠΤΕ 2030

Η πόλη δεν κατάφερε να προκριθεί στο τελικό στάδιο του European Capital of Culture 2030, αλλά η δουλειά που ξεκίνησε με το bid δεν σταμάτησε.

Η συνέχιση γίνεται μέσω μιας μικρής ομάδας εντός του Δήμου Kortrijk και της πλατφόρμας/δημοτικού ταμείου πολιτισμού DURF2030. Επίσης διεκδικεί και λαμβάνει χρηματοδοτήσεις από ευρωπαϊκά και άλλα εξωτερικά προγράμματα όπως και δωρεές. Μέχρι σήμερα δεν δημιουργήθηκε ξεχωριστός οργανισμός, αλλά η λειτουργία ενσωματώθηκε στον δήμο με δύο άτομα του πολιτιστικού γραφείου αφοσιωμένα σε αυτό το έργο. Μέσω επιπλέον χρηματοδοτήσεων, η ομάδα συμπληρώνεται με εξωτερικούς συνεργάτες.

Ο κεντρικός άξονας αφορά την υλοποίηση της Στρατηγικής Πολιτισμού μαζί με επιλεγμένες κατευθύνσεις και έργα από τον φάκελο διεκδίκησης. Η ομάδα που διαχειρίζεται την παρακαταθήκη της διεκδίκησης, ανέλαβε και την διαχείριση του Ταμείου DURF 2030. Αποτελεί τον βασικό συνδετικό κρίκο μεταξύ δήμου, πολιτιστικών φορέων, κοινοτήτων, χρηματοδοτικών προγραμμάτων.

Το Ταμείο DURF2030 είναι το βασικό εργαλείο που συνεχίζει τη δυναμική του bid. Λειτουργεί ως ταμείο και πλατφόρμα πειραματικών έργων, υποστηρίζει δράσεις πολιτών, οργανισμών και νεολαίας, και στοχεύει στη δημιουργία 2,030 έργων μέχρι το 2030. Οι χρηματοδοτήσεις δίνονται μέσω διαφορετικών θεματικών προσκλήσεων, όπως έργα νέων, κοινωνικές προκλήσεις, καλλιτεχνικά έργα από πολιτιστικούς φορείς και ομάδες, πρωτοβουλίες πολιτών και ερασιτεχνών πολιτισμού. Οι προτάσεις αξιολογούνται από θεματικές επιτροπές συνεργατών.

Η χρηματοδότηση του οικοσυστήματος βασίζεται σε μικτό μοντέλο. Ο Δήμος Kortrijk καλύπτει τα βασικά λειτουργικά κόστη στελέχωσης και λειτουργικών όπως και μέρος των χρηματοδοτήσεων έργων. Το υπόλοιπο ποσό χρηματοδοτείται μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων, συνεργασιών με οργανισμούς περιφερειακών ή φιλανθρωπικών ταμείων κ.ά. Η ομάδα του δήμου υποβάλλει συνεχώς αιτήσεις χρηματοδότησης, γεγονός που επιτρέπει τη συνέχιση του οικοσυστήματος.

Γ. Braga, Πορτογαλία - Υποψήφια ΠΠΤΕ 2027

Η Braga ήταν μία από τις τέσσερις φιναλίστ πόλεις της Πορτογαλίας για Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2027. Παρόλο που η Braga δεν κέρδισε τον τίτλο, το πολιτιστικό σχέδιο που είχε αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια της διεκδίκησης δεν εγκαταλείφθηκε.

Στην Πορτογαλία μέρος της συνέχισης αποτέλεσε και κυβερνητική απόφαση που δημιούργησε το εθνικό πρόγραμμα Portuguese Capital of Culture. Το πρόγραμμα επέτρεψε στις φιναλίστ πόλεις να υλοποιήσουν μέρος των πολιτιστικών προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν για την ΠΠΤΕ τα προηγούμενα χρόνια του τίτλου (Aveiro 2024, Braga 2025, Ponta Delgada 2026) Έτσι, η Braga ανέλαβε τον τίτλο Portuguese Capital of Culture 2025,

γεγονός που επέτρεψε την υλοποίηση σημαντικού μέρους της πολιτιστικής στρατηγικής που είχε αναπτυχθεί στο bid.

Το κράτος πρόσφερε το θεσμικό πλαίσιο και συνέβαλε οικονομικά. Η υλοποίηση του πολιτιστικού προγράμματος έγινε μέσω της δημοτικής πολιτιστικής εταιρείας: Faz Cultura – Empresa Municipal de Cultura de Braga, η οποία ανήκει στον Δήμο Braga και αποτελεί ένα μεγάλο οικοσύστημα με ομάδα πέραν των 100 ατόμων και η οποία διαχειρίζεται σημαντικές πολιτιστικές υποδομές της πόλης.

Μέσα στην Faz Cultura – Empresa Municipal de Cultura de Braga δημιουργήθηκε ειδική ομάδα διεκδίκησης και υλοποίησης αρχικά για την διεκδίκηση Braga ΠΠτΕ 2027, την πολιτιστική στρατηγική Braga 2020 - 2030 και στη συνέχεια για το Portuguese Capital of Culture 2025. Η συνέχιση του έργου της Braga συνδυάστηκε με την Braga Cultural Strategy 2020–2030, η οποία δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας του φακέλου διεκδίκησης και αποτελεί μακροπρόθεσμο σχέδιο πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης. Το πρόγραμμα Braga 2025 αποτέλεσε ουσιαστικά την πρώτη μεγάλη εφαρμογή της στρατηγικής αυτής.

Από το 2022 μέχρι το 2025, Το πρόγραμμα Braga 2025 – Portuguese Capital of Culture είχε συνολικό προϋπολογισμό περίπου 9 εκατομμύρια ευρώ. Τα 7 εκ. αποτελούσαν την χορηγία του Δήμου Braga, 1 εκ. χορηγήθηκε από το κράτος και 1 εκ. αντλήθηκε από περιφερειακά και ευρωπαϊκά ταμεία.

Ο ακόλουθος πίνακας συγκρίνει συνοπτικά τα τρία παραδείγματα.

Πόλη	Διοίκηση	Βασικές Λειτουργίες	Χρηματοδότηση	Ομάδα Υλοποίησης
Cluj-Napoca	Συνέχιση μέσω ανεξάρτητου οργανισμού (Cluj Cultural Centre) που δημιουργήθηκε από τη περίοδο της διεκδίκησης. Λειτουργεί ως δίκτυο 140+ οργανισμών (πολιτισμός, πανεπιστήμια, επιχειρήσεις, δημόσια διοίκηση), με διοικητικό συμβούλιο και εκτελεστική ομάδα.	Ανάπτυξη πολιτιστικών και κοινωνικών προγραμμάτων: πολιτιστική, πολιτική, κοινωνική καινοτομία, δημιουργικές βιομηχανίες, βιώσιμη αστική ανάπτυξη και διεθνή έργα.	Μικτό μοντέλο: κυρίως ευρωπαϊκά προγράμματα και χορηγίες για συγκεκριμένες δραστηριότητες (π.χ. Creative Europe) και συνεργασίες με τοπικούς φορείς και πανεπιστήμια.	Επαγγελματική ομάδα 15-18 ατόμων που διαχειρίζεται προγράμματα και δίκτυα συνεργασίας, υποστηριζόμενη από το μεγάλο οικοσύστημα οργανισμών-μελών.

Πόλη	Διοίκηση	Βασικές λειτουργίες	Χρηματοδότηση	Ομάδα Υλοποίησης
Kortrijk	Η συνέχεια της διεκδίκησης ενσωματώθηκε στον δήμο. Μικρή ομάδα στη δημοτική διοίκηση διαχειρίζεται την πλατφόρμα/ταμείο πολιτισμού DURF2030, με συμμετοχή πολιτιστικών οργανισμών και επιτροπών αξιολόγησης.	Έμφαση στην συμμετοχή και εμπλοκή διαφορετικών κοινοτήτων. Το DURF2030 λειτουργεί ως ταμείο για έργα πολιτών και οργανισμών με στόχο 2,030 πρωτοβουλίες μέχρι το 2030.	Μικτό μοντέλο: δημοτική χρηματοδότηση, ευρωπαϊκά προγράμματα και συνεργασίες.	Μικρή ομάδα μέσα στον δήμο (3 βασικοί ρόλοι) που καλύπτουν στρατηγικό σχεδιασμό και συντονισμό, επικοινωνία, δικτύωση, άντληση χορηγιών και διαχείριση πολιτιστικών προγραμμάτων μέσω συνεργασιών.
Braga	Συνέχιση μέσω της δημοτικής πολιτιστικής εταιρείας Faz Cultura, στο πλαίσιο της Braga Cultural Strategy 2020-2030. Το πρόγραμμα υλοποιείται ως Braga 25 – Portuguese Capital of Culture.	Εφαρμογή πολιτιστικής στρατηγικής πόλης: πολιτιστική ανάπτυξη, δημιουργικές βιομηχανίες, συμμετοχή πολιτών και διεθνείς συνεργασίες.	Προϋπολογισμός περίπου €9M για το Braga 2025: €7εκ δήμος €1εκ κράτος €1εκ περιφερειακά/ ευρωπαϊκά κονδύλια	Ειδική ομάδα μέσα στη Faz Cultura που υλοποίησε Braga 25, με υποστήριξη από το μεγαλύτερο προσωπικό της εταιρείας και δίκτυο συνεργατών.

5.2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η συμμετοχή της Λεμεσού στο δίκτυο των ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων αποτελεί κεντρικό πυλώνα για τη βιώσιμη πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης. Ο οδηγός CulturEU της Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρουσιάζει στοχευμένα εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την περίοδο 2021-2027, τα οποία ο Οργανισμός μπορεί να αξιοποιήσει προς όφελος των κατοίκων της πόλης.

Βασικά Προγράμματα και Ευκαιρίες

Δημιουργική Ευρώπη (Creative Europe): Το κύριο πρόγραμμα για τον πολιτισμό με προϋπολογισμό 2,44 δισ. ευρώ. Εστιάζει στη διακρατική συνεργασία και την κυκλοφορία ευρωπαϊκών έργων. Ιδιαίτερη σημασία για τη Λεμεσό έχουν τα έργα συνεργασίας μικρής κλίμακας, που απαιτούν μόνο τρεις (3) οργανισμούς από τρεις (3) χώρες, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε τοπικούς φορείς.

Culture Moves Europe: Το βασικό εργαλείο κινητικότητας για τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Προσφέρει χρηματοδότηση σε καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτισμού για διεθνείς συνεργασίες, καλλιτεχνική φιλοξενία (residencies) και πρόσβαση σε νέες αγορές.

Erasmus+: Πέρα από την τυπική εκπαίδευση, το πρόγραμμα υποστηρίζει τη μη τυπική μάθηση και τη δημιουργικότητα. Μουσεία, βιβλιοθήκες και πολιτιστικά κέντρα μπορούν να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων για το προσωπικό τους και την ανταλλαγή καλών πρακτικών με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις.

Πρόγραμμα «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» (CERV): Ιδανικό για δράσεις που συνδέουν τον πολιτισμό με την κοινωνική ένταξη, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας.

Πρόγραμμα Horizon Europe: Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί το κύριο εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία, με συνολικό προϋπολογισμό 95,5 δισ. ευρώ. Ο πολιτισμός κατέχει κεντρική θέση στον «Πυλώνα 2» του προγράμματος (Παγκόσμιες Προκλήσεις και Ευρωπαϊκή Βιομηχανική Ανταγωνιστικότητα), και συγκεκριμένα στην ομάδα (cluster) «Πολιτισμός, Δημιουργικότητα και Χωρίς Αποκλεισμούς Κοινωνία». Το Horizon Europe χρηματοδοτεί έργα που αφορούν την προστασία και αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω νέων τεχνολογιών, καθώς και τη μελέτη του ρόλου του πολιτισμού στην ενίσχυση της δημοκρατίας και της κοινωνικής συνοχής. Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για τον οργανισμό να ηγηθεί ερευνητικών προγραμμάτων που συνδέουν τις τέχνες με την τεχνολογία και την επιστήμη.

Προγράμματα Interreg (Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία): Τα προγράμματα Interreg εντάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και στοχεύουν στη συνεργασία μεταξύ περιφερειών διαφορετικών κρατών. Το Interreg υποστηρίζει τον πολιτισμό ως μέσο για την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία σε τοπικό επίπεδο. Ο Οργανισμός Λεμεσός 2030 ή ο Δήμος Λεμεσού μπορεί να συμμετάσχει σε διακρατικά δίκτυα με άλλες μεσογειακές ή ευρωπαϊκές πόλεις

για την ανάπτυξη κοινών πολιτιστικών διαδρομών, τη διαχείριση του πολιτιστικού τουρισμού και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας στη διαχείριση αστικών πολιτιστικών χώρων.

Ενδεικτικό ημερολόγιο προσκλήσεων για τα προαναφερόμενα προγράμματα

Πρόγραμμα	Περίοδος Ανακοίνωσης / Υποβολής	Κύριες Δράσεις για Πολιτισμό
Δημιουργική Ευρώπη (Creative Europe)	Άνοιξη - Φθινόπωρο / Επόμενη προθεσμία: Μάιος 2026	Έργα Ευρωπαϊκής Συνεργασίας (μικρής, μεσαίας, μεγάλης κλίμακας)
Culture Moves Europe	Συνεχείς προσκλήσεις (rolling basis)	Ατομική κινητικότητα καλλιτεχνών και επαγγελματιών
Erasmus+	Ιανουάριος - Μάρτιος (για το κύριο σώμα αιτήσεων)	Συμπράξεις συνεργασίας (Cooperation Partnerships) για εκπαίδευση, νεολαία και δημιουργικότητα.
Horizon Europe	Άνοιξη - Καλοκαίρι (ανά διετία) / Επόμενες προθεσμίες: Σεπτέμβριος 2026	Έρευνα για την πολιτιστική κληρονομιά και τις δημιουργικές βιομηχανίες
Πρόγραμμα «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» (CERV)	Πρώτο εξάμηνο κάθε έτους / Επόμενες προθεσμίες Απρίλιο με Μάιο 2026	Ευρωπαϊκή μνήμη, συμμετοχή των πολιτών και δράσεις αδελφοποίησης πόλεων
Interreg	Ανάλογα με την περιοχή (π.χ. Euro-MED)	Διακρατική συνεργασία για τον πολιτιστικό τουρισμό και την αστική ανάπτυξη

Στρατηγική Αξία για τον Δήμο Λεμεσού

Η διατήρηση και λειτουργία του Λεμεσός 2030 ως εξειδικευμένου οργανισμού μπορεί να προσφέρει στον Δήμο τα εξής πλεονεκτήματα:

- Τεχνογνωσία στην Άντληση Κονδυλίων: Η πολυπλοκότητα των ευρωπαϊκών αιτήσεων απαιτεί εξειδικευμένη ομάδα που μπορεί να μετατρέψει το καλλιτεχνικό όραμα σε επιλέξιμες προτάσεις.
- Διεθνής Δικτύωση: Τα προγράμματα αυτά προϋποθέτουν συνεργασίες. Ο Οργανισμός μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα, τοποθετώντας τη Λεμεσό ενεργά στον πολιτιστικό χάρτη της Ευρώπης.
- Κοινωνικό και Οικονομικό Αντίκτυπο: Ο πολιτισμός δεν είναι μόνο οι τέχνες - δημιουργεί θέσεις εργασίας, ενισχύει τον τουρισμό και βελτιώνει την ποιότητα ζωής μέσω της κοινωνικής συνοχής. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα έργων που αποδεικνύουν πώς η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση μπορεί να φέρει κοντά διαφορετικές κοινότητες της πόλης.

Η αξιοποίηση αυτών των ευκαιριών θα επιτρέψει στη Λεμεσό να υλοποιήσει δράσεις υψηλού επιπέδου με τη μέγιστη δυνατή ευρωπαϊκή συγχρηματοδότηση, μειώνοντας την εξάρτηση από τους αποκλειστικά δημοτικούς πόρους.

5.3. ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ: P³ POWER OF 3 CONSULTANCY

Η έκθεση γράφτηκε στην αγγλική γλώσσα (Παράρτημα 3). Εδώ, η μετάφραση της στην ελληνική:

Λεμεσός — Αναστοχασμοί

Η παρούσα σύντομη έκθεση παρουσιάζει τις παρατηρήσεις της ομάδας “P³” σχετικά με την πρόσφατη διαδικασία υποψηφιότητας της ομάδας της Λεμεσού για τον τίτλο Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης (ΠΠΤΕ) 2030, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η πόλη ενθαρρύνεται να οικοδομήσει πάνω στο πολύ καλό έργο της ομάδας.

Ο διαγωνισμός ΠΠΤΕ δεν είναι εύκολο να κερδηθεί, και θέλουμε να καταγράψουμε επίσης ότι η ομάδα έκανε πολύ καλή δουλειά. Η αποτυχία είναι πάντα απογοητευτική. Κατανοούμε όμως ότι ήταν οριακή. Το έργο ανέπτυξε πραγματικά καλές ιδέες και προγράμματα, και θα ήταν λάθος αν απλώς εγκαταλείπονταν. Η πόλη έχει επενδύσει πολλά για να στηρίξει το έργο, και η εγκατάλειψη του τώρα θα αποτελούσε σπατάλη αυτής της επένδυσης.

Συνολικά, διαπιστώσαμε ότι η ομάδα προετοιμάστηκε διεξοδικά και αποτελεσματικά. Ως πόλη, ξεκινήσατε να σκέφτεστε την υποψηφιότητα νωρίς, στα τέλη του 2020. Μέλη της ομάδας μας πραγματοποίησαν πρώιμες επισκέψεις στην Λεμεσό, κατά τις οποίες οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια για μια αίτηση γίνονταν κατανοητά από την πόλη. Η απόφαση να υποβληθεί αίτηση ήταν καλά θεμελιωμένη και σαφώς επεξεργασμένη.

Η σύσταση της ομάδας και η κατανομή των καθηκόντων έγιναν καλά και έτυχαν αποτελεσματικής διαχείρισης από το Διοικητικό Συμβούλιο. Η φάση Προεπιλογής του διαγωνισμού περιελάμβανε την ανάπτυξη μιας εδραίας πολιτιστικής στρατηγικής και μια εις βάθος ανάλυση κοινοτικών ζητημάτων και προκλήσεων, που εντυπωσίασε. Όλα αυτά οδήγησαν στο κεντρικό σκεπτικό The Understory — στην αίσθηση μιας ‘πόλης δύο ταχυτήτων’, της οποίας η ταχεία ανάπτυξη κινδύνευε να αποκλείσει και ακόμη και να απωθήσει τους ‘απλούς’ Λεμεσιανούς. Δεν ήταν έκπληξη που η Λεμεσός, μαζί με τη Λάρνακα, πέρασε με σιγουριά τον πρώτο γύρο.

Η έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων για την φάση Προεπιλογής ήταν εξαιρετικά θετική για τη Λεμεσό:

«Η υποψηφιότητα παρουσιάζει ένα ισχυρό όραμα, εστιάζοντας στη συμπερίληψη, τη βιωσιμότητα και τον διαπολιτισμικό διάλογο... Η επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι η Λεμεσός έχει την ικανότητα να επιτύχει ένα βιώσιμο, μακροπρόθεσμο πολιτιστικό μετασχηματισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να αναδειχθεί σε σημαντικό πολιτιστικό κόμβο στην Ευρώπη.»

Φάνηκε να τους αρέσει το Understory:

«Το Understory εστιάζει στην ανάδειξη των ιστοριών και των πολιτιστικών εκφράσεων που ευδοκίμούν στις σκιές της ταχείας αστικής ανάπτυξης της πόλης. Στοχεύει να ενδυναμώσει, να προστατεύσει και να καλλιεργήσει αυτές τις κρυμμένες αφηγήσεις σε βιώσιμη ανάπτυξη.»

Κατά τη γνώμη μας, αν ήταν αγώνας πυγμαχίας, η Λεμεσός θα ήταν οριακά μπροστά στις βαθμολογίες στο τέλος της φάσης Προεπιλογής.

Υπήρξαν συστάσεις να αναδειχθεί πιο καθαρά η ευρωπαϊκή διάσταση και να διευκρινιστούν ορισμένα ζητήματα διακυβέρνησης. Είδαμε την ομάδα να λαμβάνει αυτές (και άλλες) συστάσεις πολύ σοβαρά στο έργο της για τη δεύτερη φάση, κάτι που έγινε επίσης πολύ σαφές στον δεύτερο φάκελο διεκδίκησης.

Επίσης, υπήρξε σημαντική και θετική επένδυση από την Ελεάνα και τον Διομήδη στην ανάπτυξη του καλλιτεχνικού προγράμματος. Για εμάς, το αποτέλεσμα ήταν ένα ευρύ και εκλεπτυσμένο πρόγραμμα. Επίσης, θεωρήσαμε το φάκελο διεκδίκησης της δεύτερης φάσης ως σημαντική αναβάθμιση και εξέλιξη της έκδοσης της πρώτης φάσης.

Θα προσθέταμε επίσης ότι τα σχόλια από το ευρωπαϊκό δίκτυο σχετικά με το έργο και τις συνεισφορές της Ελεάνας και του Διομήδη ήταν εξαιρετικά θετικές. Ήταν αγαπητοί και ευρέως σεβαστοί (όπως φαίνεται από το εξαιρετικό εύρος διεθνών συνεργατών). Επίσης ακούσαμε από αρκετούς ανθρώπους σε όλη την Ευρώπη ότι τους άρεσε πολύ το Understory, θεωρώντας το πρωτότυπο και εστιασμένο σε ένα βασικό ευρωπαϊκό θέμα που το έβλεπαν ως επίκαιρο. Κάτι που κάνει την αρνητική κριτική της Κριτικής Επιτροπής ακόμη πιο αινιγματική.

Παρουσίαση και Επίσκεψη Κριτικής Επιτροπής

Εν τέλει, η ομάδα πραγματοποίησε μια καλή τελική παρουσίαση ενώπιον της Κριτικής Επιτροπής. Η ομάδα αξιοποίησε καλά τους φακέλους υποψηφιότητας και αποτελείτο από ανθρώπους με αφοσίωση που εκπροσώπησαν άξια τη Λεμεσό. Όλοι τους ήταν εξαιρετικά αφοσιωμένοι.

Τι θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει καλύτερα; Όπως αναφέραμε παραπάνω, η ομάδα ήταν καλά καθοδηγούμενη και εξαιρετικά εργατική. Εισηγηθήκαμε ότι η ομάδα ήταν λίγο πολύ ομοιογενής — όλοι μοιράζονταν (με πάθος) μια παρόμοια άποψη για την πόλη. Ίσως ένα ευρύτερο και πιο διαφορετικό φάσμα φωνών να έδινε μια πιο ισορροπημένη εικόνα τόσο των πολλών δυνατών σημείων όσο και των προκλήσεων της Λεμεσού. Επίσης θεωρήσαμε ότι ορισμένοι άνθρωποι που συμμετείχαν στην επίσκεψη της Κριτικής Επιτροπής θα ενίσχυαν την ομάδα παρουσίασης αν ήταν διαθέσιμοι.

Η ανάδειξη του Understory κατά την επίσκεψη της Κριτικής Επιτροπής ίσως δεν ήταν τόσο πειστική όσο θα μπορούσε να ήταν. Αρκετές ιδέες που κάποια στιγμή ήταν παρούσες δεν υλοποιήθηκαν ή δεν μπόρεσαν να πραγματοποιηθούν. Όμως αυτά είναι σχετικά δευτερεύοντα σημεία, και μπορεί να μην έκαναν καμία διαφορά στο τελικό αποτέλεσμα. Γνωρίσαμε τη Λεμεσό ως μια πολυδιάστατη, ενίοτε αντιφατική πόλη που αντιμετωπίζει ανοιχτά τα προβλήματά της και έχει σαφείς προοπτικές για το μέλλον.

Ως εκ τούτου, βρίσκουμε τον αυστηρό τόνο της δεύτερης έκθεσης και την δυσανάλογη κριτική πραγματικά παράξενη. Δεν πρέπει να αφήσετε αυτό το στοιχείο να επηρεάσει τη δική σας (και της πόλης) κρίση για μια ομάδα της οποίας το έργο ήταν εξαιρετικά επαγγελματικό, με σκοπό την ανάδειξη ενός σαφούς και θετικού τρόπου να αναζωογονήσει το πολιτιστικό οικοσύστημα της Λεμεσού και να εξισορροπήσει τις δύο ταχύτητες της πόλης. Θεωρούμε ότι, βάσει της εμπειρίας μας και της οπτικής μας από περισσότερο από μια δεκαετία διεκδικήσεων του τίτλου, η ομάδα Λεμεσός 2030 ανταποκρίθηκε πλήρως και μάλιστα ξεπέρασε τους στόχους της σε όλα τα κριτήρια που

ζητά να πληρούνται η Κριτική Επιτροπή. Ιδιαίτερα τα κριτήρια της κοινοτικής εμπλοκής (outreach), του καλλιτεχνικού προγράμματος και της ευρωπαϊκής διάστασης ήταν πάντα στο επίκεντρο της εργασίας, επιτυγχάνοντας περισσότερα από ό,τι μπορεί κανείς να περιμένει στον πρώτο γύρο. Και η ομάδα ώθησε αυτούς τους τομείς ακόμη περισσότερο στον δεύτερο γύρο. Θεωρούμε ότι η κριτική σε αυτούς τους τομείς είναι ιδιαίτερα αδικαιολόγητη. Το κριτήριο της στρατηγικής αναπτύχθηκε πολύ καλά με μια καλά τεκμηριωμένη και ανεπτυγμένη πολιτιστική στρατηγική για τη δημιουργία ενός καλού πλαισίου για παρακαταθήκη (legacy) και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Η δημοτική αρχή έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο υποστηρίζοντας αυτό με τη δημιουργία νέων θέσεων στο πολιτιστικό τμήμα. Επιπλέον, τα κριτήρια διαχείρισης και ικανότητας υλοποίησης αναπτύχθηκαν με ιδιαίτερη προσοχή ως προς όλες τις παρατηρήσεις της Κριτικής Επιτροπής από την έκθεση του πρώτου γύρου. Επομένως, από τη δική μας οπτική, η ομάδα κρίθηκε άδικα και αυστηρά.

Πράγματι, η ψηφοφορία πρέπει να ήταν εξαιρετικά αμφίροπη, με αρκετά μέλη της Κριτικής Επιτροπής να ψηφίζουν υπέρ της Λεμεσού. Παραπέμπουμε σε μια ανάρτηση ενός μέλους της Κριτικής Επιτροπής στο LinkedIn λίγο μετά την απόφαση: *«Θερμά συγχαρητήρια στη Λεμεσό και την αφοσιωμένη ομάδα της για τη δημιουργικότητα, το όραμα και το πάθος τους καθ' όλη τη διαδικασία. Ιδιαίτερες ευχαριστίες για την προσπάθειά τους να οργανώσουν μια αξέχαστη επίσκεψη στην πόλη, και ελπίζω το ταξίδι τους να συνεχιστεί ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα.»*

Συμμεριζόμαστε αυτό το εποικοδομητικό συναίσθημα/πνεύμα.

Συμπέρασμα

Κατά τη γνώμη μας, η ομάδα ήταν από τις πιο επαγγελματικές και αφοσιωμένες με τις οποίες έχουμε συνεργαστεί ως συμβουλευτική ομάδα. Η επικοινωνία — πάντα μια μεγάλη πρόκληση — λειτούργησε ομαλά καθ' όλη τη διάρκεια της αίτησης. Η διαδικασία καθοδηγήθηκε καλά από την Ελεάνα και τον Διομήδη, δύο ισχυρές προσωπικότητες και εμπειρογνώμονες στα πεδία τους που αλληλοσυμπληρώθηκαν πολύ καλά.

Η ομάδα επέδειξε υποδειγματική εργασία, ιδιαίτερα στον τομέα της κοινοτικής εμπλοκής, εμπλέκοντας όλους τους πολιτιστικούς φορείς από την αρχή, θέτοντας την αίτηση σε ευρεία βάση. Το καλλιτεχνικό πρόγραμμα ήταν πλούσιο και ποικίλο ως προς τη μορφή. Δεν μπορούμε να κατανοήσουμε ιδιαίτερα την κριτική της Επιτροπής Αξιολόγησης ότι η ευρωπαϊκή διάσταση ήταν ανεπαρκής. Το έργο της ομάδας απέφερε μεγάλη τιμή στην πόλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο και πολλές πόλεις θα επιθυμούσαν να συνεχίσουν να συνεργάζονται σε κοινά έργα.

Τρέφουμε μεγάλο σεβασμό για το έργο της ομάδας και θα θέλαμε να ενθαρρύνουμε την πόλη να διατηρήσει το πολιτιστικό της όραμα και να συνεχίσει να εστιάζει στον πολιτισμό ως καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον.

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα στην ιστορία της ΠΠΤΕ όπου πόλεις που δεν επιλέχθηκαν ωφελήθηκαν τεράστια από την υποψηφιότητά τους — ίσως περισσότερο από τους νικητές σε ορισμένες περιπτώσεις. Ήταν τεράστια απογοήτευση να αποτύχουμε στο τελευταίο εμπόδιο. Αλλά έχουμε μάθει πολλά, έχουν αναπτυχθεί τόσες πολλές ιδέες, και έχουν εμπνευστεί τόσοι πολλοί άνθρωποι, που θα ήταν παράξενο να αφήσουμε τα πάντα να ξεθωριάσουν.

Για ένα μερίδιο του κόστους ενός πλήρους προγράμματος ΠΠτΕ, η Λεμεσός μπορεί να αξιοποιήσει μερικά από τα καλύτερα στοιχεία του φακέλου διεκδίκησης και δεν χρειάζεται να περιμένετε μέχρι το 2030 για να τα υλοποιήσετε. Γιατί να μην το κάνετε; Είμαστε στη διάθεσή σας να βοηθήσουμε και να σας υποστηρίξουμε αν το χρειαστείτε.

Είμαστε ευγνώμονες για την ευκαιρία συνεργασίας με την ομάδα Λεμεσός 2030, για την ποιοτική προσέγγισή τους, και την εμπιστοσύνη που μας έδειξαν.

Καθ. Hanns-Dietrich Schmidt, Nadja Grizzo και Neil Peterson
P³ Power of 3 Consultancy
Μάρτιος 2026

5.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Συμπεράσματα

Η τριετής πορεία διεκδίκησης της Λεμεσού για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2030 αποτέλεσε μια σύνθετη και εντατική διαδικασία σχεδιασμού, συνεργασίας και ενεργοποίησης της πόλης. Μέσα σε ένα πλαίσιο περιορισμένων οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, ο Οργανισμός κατάφερε να αναπτύξει μια συστηματική και επαγγελματική διαδικασία που συνδύασε στρατηγικό σχεδιασμό, συμμετοχικές μεθοδολογίες και καλλιτεχνική έρευνα.

Κατά την περίοδο 2023–2025 πραγματοποιήθηκαν συνολικά **187 δράσεις**, ενώ μέσα από εργαστήρια, διαβουλεύσεις και συναντήσεις συμμετείχαν ενεργά **2,491 άτομα** από διαφορετικά κοινωνικά και επαγγελματικά πεδία. Παράλληλα, η ανάπτυξη του προγράμματος και των δράσεων στηρίχθηκε σε ένα εκτεταμένο δίκτυο συνεργασιών, με **345 συνεργασίες και 204 επαγγελματίες του πολιτισμού και των δημιουργικών βιομηχανιών** να συμβάλλουν ουσιαστικά στη διαδικασία. Οι δράσεις αυτές κινητοποίησαν συνολικά περισσότερους από **3,000 συμμετέχοντες**, ενισχύοντας τον δημόσιο διάλογο γύρω από τον ρόλο του πολιτισμού στην πόλη.

Ιδιαίτερη σημασία είχε η υιοθέτηση μιας από κάτω προς τα πάνω (bottom-up) προσέγγισης, μέσα από την οποία **ο σχεδιασμός του φακέλου διεκδίκησης διαμορφώθηκε σε συνεχή διάλογο με καλλιτέχνες, επαγγελματίες, φορείς και άλλους δημότες**. Η διαδικασία αυτή δεν περιορίστηκε στη θεωρητική ανάπτυξη προτάσεων, αλλά προχώρησε και σε πιλοτικές εφαρμογές έργων και δράσεων, επιτρέποντας την πρακτική δοκιμή ιδεών και μοντέλων συνεργασίας.

Η υποψηφιότητα της Λεμεσού ανέπτυξε εκτεταμένες **τοπικές και διεθνείς συνεργασίες** και ανταλλαγές. Συνολικά, επιβεβαίωσαν συμμετοχή στον φάκελο της Λεμεσού **130 τοπικοί και 171 διεθνείς φορείς**, συμβάλλοντας άμεσα στη διαμόρφωση του καλλιτεχνικού προγράμματος και του φακέλου διεκδίκησης. Η συνεργασία του Οργανισμού Λεμεσός 2030 αλλά και άλλων τοπικών φορέων της πόλης με **διεθνείς εμπειρογνώμονες, οργανισμούς, Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης, διεθνή δίκτυα και καλλιτέχνες** επέτρεψε τη μεταφορά τεχνογνωσίας, την ενσωμάτωση ευρωπαϊκών πρακτικών και την ανάπτυξη πιο ώριμων και εφαρμόσιμων προτάσεων. Η διαδικασία αυτή ενίσχυσε τον

επαγγελματικό χαρακτήρα της υποψηφιότητας και δημιούργησε ένα ενεργό πλαίσιο διεθνούς δικτύωσης που μπορεί να αξιοποιηθεί στη συνέχεια.

Παράλληλα, η διαδικασία διεκδίκησης συνέβαλε ουσιαστικά στη **διαμόρφωση της Πολιτιστικής Στρατηγικής 2024–2034** του Δήμου Λεμεσού, δημιουργώντας μια πιο συγκροτημένη βάση για τον μελλοντικό σχεδιασμό πολιτιστικών πολιτικών. Η ανάπτυξη συνεργασιών με πανεπιστήμια, διεθνείς εμπειρογνώμονες και ευρωπαϊκά δίκτυα ενίσχυσε περαιτέρω τον επαγγελματικό χαρακτήρα της προσπάθειας και τη σύνδεσή της με ευρύτερες ευρωπαϊκές πολιτιστικές πρακτικές.

Παρόλο που η διεκδίκηση δεν κατέληξε στην κατάκτηση του τίτλου, η διαδικασία δημιούργησε ένα **σημαντικό κεφάλαιο γνώσης, εμπειρίας και συνεργασιών για την πόλη**. Οι ιδέες που αναπτύχθηκαν, τα δίκτυα που δημιουργήθηκαν και τα πιλοτικά έργα που δοκιμάστηκαν αποτελούν πλέον μια ουσιαστική βάση για τη συνέχιση της πολιτιστικής ανάπτυξης της Λεμεσού τα επόμενα χρόνια.

Προοπτικές για την συνέχεια

Η διαδικασία διεκδίκησης της ΠΠΤΕ 2030 δημιούργησε εμπειρία, εργαλεία, συνεργασίες και ένα ενεργό δίκτυο εκατοντάδων ανθρώπων και φορέων που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την επόμενη φάση της πολιτιστικής ανάπτυξης της Λεμεσού. Η αξιοποίηση αυτού του κεφαλαίου προϋποθέτει συντονισμό, στρατηγικές επιλογές και πολιτική βούληση. Στο πλαίσιο αυτό, διατυπώνονται ορισμένες κατευθυντήριες επιλογές που μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση μιας συνεκτικής συνέχειας για τον Οργανισμό και το πολιτιστικό οικοσύστημα της πόλης:

α. Το 2026 ως έτος αξιολόγησης και στρατηγικού σχεδιασμού: Το 2026 μπορεί να λειτουργήσει ως περίοδος όχι απλά αποτίμησης της διαδικασίας διεκδίκησης, αλλά και διαμόρφωσης ενός συγκεκριμένου προγραμματισμού συνέχειας. Το πλάνο αυτό θα μπορούσε να εστιάσει σε μερικές βασικές προτεραιότητες:

1. στη σύνδεση με ή και συντονισμό υλοποίησης της Στρατηγικής Πολιτισμού 2024–2034 του Δήμου Λεμεσού με στόχο την ευρύτερη πολιτιστική ανάπτυξη στην πόλη
2. στην υποβολή αιτήσεων σε ευρωπαϊκά προγράμματα συνδέοντας διαφορετικές πολιτιστικές υποδομές του δήμου και την ανεξάρτητη σκηνή της πόλης με την Ευρώπη και την γύρω περιοχή
3. στο συντονισμό ή και διαχείριση δημοτικών πολιτιστικών υποδομών (νέων ή υφιστάμενων), ανενεργών δημοτικών πρωτοβουλιών όπως το Ταμείο Πολιτισμού κλπ
4. στην έναρξη νέων πολιτιστικών θεσμών που σήμερα δεν υπάρχουν και άλλα επιλεγμένα έργα του φακέλου διεκδίκησης που ανταποκρίνονται σε σημερινές ανάγκες της πόλης
5. στην διεθνή δικτύωση, ανταλλαγή και συνέχιση συνεργασιών μέσω δικτύων όπως το Culture Next, Anna Lindt Foundation κ.ά.

β. Συνέχιση της συμμετοχικής μεθοδολογίας: Η διαμόρφωση της επόμενης φάσης μπορεί να προκύψει μέσα από νέες συμμετοχικές διαδικασίες, αξιοποιώντας μεθοδολογίες που εφαρμόστηκαν κατά την πορεία διεκδίκησης. Ενδεικτικά, μια νέα διαβούλευση τύπου “10 10 100” θα μπορούσε να συμβάλει στον καθορισμό του ρόλου και του μέλλοντος του

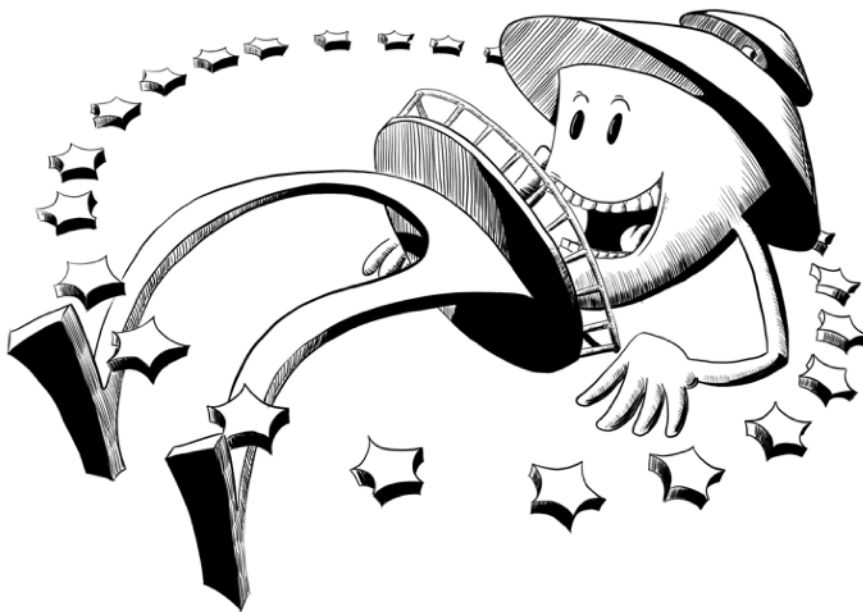
Οργανισμού Λεμεσός 2030, ακόμη και στον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας, του ονόματος ή των βασικών προτεραιοτήτων του.

γ. Ανταλλαγή εμπειρίας με άλλες ευρωπαϊκές πόλεις: Η οργάνωση στοχευμένων επισκέψεων και ανταλλαγών με πόλεις που συνέχισαν δυναμικά μετά τη διαδικασία διεκδίκησης, όπως η Cluj-Napoca ή το Kortrijk, μπορεί να προσφέρει πρακτική γνώση και υποστήριξη στη διαμόρφωση πολιτικών αποφάσεων για την επόμενη φάση. Η ενεργή συμμετοχή στο δίκτυο Culture Next αποτελεί κρίσιμο εργαλείο για αυτές τις ανταλλαγές. Το επόμενο συνέδριο θα λάβει χώρα στην Λάρνακα τον Μάιο του 2026, μια συγκυρία που μπορεί να αξιοποιηθεί για επαφές.

δ. Αξιοποίηση υφιστάμενων συνεργασιών: Πολύτιμες συνεργασίες που δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο της διεκδίκησης – σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο – αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο που μπορεί να αξιοποιηθεί σύντομα, ώστε να διατηρηθεί η δυναμική που αναπτύχθηκε.

ε. Διερεύνηση άλλων ευρωπαϊκών και διεθνών πρωτοβουλιών: Η εμπειρία και το δίκτυο που δημιουργήθηκαν μπορούν να αξιοποιηθούν για τη συμμετοχή της Λεμεσού σε άλλες διεθνείς πολιτιστικές πρωτοβουλίες και τίτλους, όπως δίκτυα τύπου UNESCO Creative Cities, Mediterranean Capital of Culture ή αντίστοιχες περιφερειακές πολιτιστικές πρωτοβουλίες.

Η διαδικασία διεκδίκησης δημιούργησε ένα σημαντικό πολιτιστικό κεφάλαιο σε γνώση, δίκτυα και εργαλεία που μπορεί να αποτελέσει τη βάση για μια επιτυχημένη επόμενη φάση. Η πρόκληση είναι η μετατροπή της εμπειρίας αυτής σε μια θετική ιστορία συνέχειας, όπου η προσπάθεια της πόλης λειτουργεί ως καταλύτης για μακροπρόθεσμη πολιτιστική ανάπτυξη.

European
Commission

Selection of the European Capital of Culture (ECoC) 2030 in Cyprus

March 2025

The Expert Panel's report
pre-selection stage

EUROPEAN COMMISSION

Disclaimer

This document has been prepared for the European Commission. However, it only reflects the views of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture
Directorate Culture, Creativity and Sport
Unit D2

E-mail: eac-unite-D2@ec.europa.eu

*European Commission
B-1049 Brussels*

© European Union, 2025

Selection of the European Capital of Culture (ECoC) 2030 in Cyprus

The Expert Panel's report

Pre-Selection Stage

edited by

Athena Aristotelous-Cleridou (Vice-chair), Toni Attard (Chair), Jelle Burggraaff, Else Christensen-Redžepović (Rapporteur), Marios Joannou Elia, Suvi Innilä (Rapporteur), Erni Kask, Hrvoje Laurenta, Tanja Mlaker, Jorge Cerveira Pinto, Matthias Ripp

Contents

Introduction	5
Panel Meeting	6
Next Steps	6
Thanks	6
Assessment of the candidates	7
<i>Agia Napa</i>	7
Contribution to the long-term strategy	8
Cultural and artistic content	8
European dimension	9
Outreach	9
Management	10
Capacity to deliver	10
Conclusion	11
<i>Kourion</i>	11
Contribution to the long-term strategy	11
Cultural and artistic content	12
European dimension	13
Outreach	13
Management	14
Capacity to deliver	14
Conclusion	15
<i>Larnaka</i>	15
Contribution to the long-term strategy	16
Cultural and artistic content	16
European dimension	17
Outreach	18
Management	18
Capacity to deliver	19
Conclusion	20
Recommendations	20
<i>Lemesos</i>	21
Contribution to the long-term strategy	21
Cultural and artistic content	22
European dimension	22
Outreach	23
Management	23
Capacity to deliver	24
Conclusion	25
Recommendations	25
<i>Nicosia</i>	25
Contribution to the long-term strategy	26
Cultural and artistic content	26
European dimension	27
Outreach	27

Management	28
Capacity to deliver	28
Conclusion	29
General recommendations	29
<i>General</i>	30
<i>Contribution to the Long-term Strategy</i>	31
<i>Cultural and Artistic Programme</i>	31
<i>European Dimension</i>	32
<i>Outreach</i>	32
<i>Management</i>	33
<i>Capacity to Deliver</i>	33

Introduction

This is the report of the expert panel (the “panel”) for the pre-selection phase of the competition for the European Capital of Culture in 2030 in Cyprus. The competition is a European Union initiative created in 1985. The title “European Capital of Culture” has previously been awarded to one city in Cyprus, namely Pafos in 2017.

The Deputy Ministry of Culture of Cyprus (the “Ministry”) acts as the managing authority of the competition, which is governed by the Decision n°445/2014/EU of the European Parliament and the Council of 16 April 2014 (the “Decision”) as amended by Decision (EU) 2017/1545, and by the CALL FOR SUBMISSION OF APPLICATIONS FOR THE UNION ACTION “EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE” FOR THE YEAR 2030 IN CYPRUS adopted by the Ministry and published on its website together with the corresponding call for submission of applications.

In line with Article 2 of the Rules of procedure, a panel of twelve independent experts was established for the selection process. Ten panel members were appointed by the European Union institutions and bodies (European Parliament, Council, Commission and Committee of the Regions). Two members of the panel were appointed by the Deputy Ministry of Culture.

The competition takes place in two phases: pre-selection (shortlisting) and selection. The Ministry issued a call for applications on 27 November 2023. Five applications were submitted by the closing date of 16 December 2024: Agia Napa, Kourion, Larnaka, Lemesos and Nicosia.

Panel Meeting

The panel members met in Nicosia 25-27 February, 2025. One panel member was excused for professional reasons. The panel elected Toni Attard as its chair and Athena Aristotelous-Cleridou as its vice-chair. All panel members signed a declaration of no conflict of interest and confidentiality and gave it to the Ministry ahead of the pre-selection hearings. Representatives of the Ministry and of the European Commission attended the meeting as observers. The observers took no part in the panel’s deliberations or decision.

At the pre-selection hearings on 25-26 February each candidate city, in alphabetical order, presented its case (30 minutes) and answered questions from the panel (60 minutes). The panel deliberations took place on 26-27 February.

At a press meeting on 27 February, the chair of the panel announced the panel’s recommendation that the Ministry invites the following cities to submit revised bids for the final selection (in alphabetical order): **Larnaka and Lemesos**.

Next Steps

The Ministry will arrange for the formal approval of the shortlist based on the recommendations included in this report (Article 8 of the Decision). It will then issue an

invitation to the cities named on the approved shortlist to submit revised applications for the final selection.

The shortlisted cities are encouraged to take into account the panel's assessments and recommendations in this report.

The deadline for the submission of revised applications is 3 November 2025. The final selection meeting is scheduled to take place in Nicosia on 10/11 December 2025.

Two to four members of the panel will pay a one-day visit to the shortlisted cities just before the final selection meeting (8/9 December 2025), in order to obtain more background information on the respective bids. Representatives of the Ministry and the European Commission will accompany the panel members as observers.

Thanks

The panel members would like to take this opportunity to thank all those involved in this pre-selection phase of the competition. In particular, the panel noted that all cities have used the opportunity of the bidding process to reinforce their cultural strategies as well as the role of culture and Europe in their overall social-economic development. This is already a significant potential legacy of the ECoC competition. The panel encourages all candidate cities, including the ones that are not recommended for the short-list, to continue with the development and implementation of their respective cultural strategies.

The panel wishes to thank all five candidates and everyone who contributed to their bids, the European Commission for its advice and the Deputy Ministry of Culture for its excellent administration.

Assessment of the candidates

In its assessment of the candidates, the panel noted the general and specific objectives in Article 2 of the Decision and the requirement for the application to be based on a cultural programme with a strong European dimension created specifically for the title (Article 4).

The panel assessed each bid against the six criteria outlined in Article 5 of the Decision:

- Contribution to the long-term strategy of the city,
- Cultural and artistic content,
- European dimension,
- Outreach,
- Management,
- Capacity to deliver.

It was not clear to the panel if all candidate cities had fully completed the formal approval of their cultural strategy at city council level. One of the most important features in Decision 445/2014/EU, governing the ECoC action from the 2020 titles on, is the requirement that cities have a formal and explicit cultural strategy. This is to ensure that the ECoC is grounded on a medium-term transformation of the city and its cultural life. The panel would also like to remind the candidates proceeding to the final selection, that the strategy should cover the ECoC year and include specific plans for sustaining cultural activities beyond the ECoC year.

In the commentaries that follow, the panel notes the main elements of their findings during the pre-selection phase. In reference to successive cities, specific and common recommendations are made, in order to assist them in the preparation of their final bid books.

The panel emphasises that its assessments of the candidates were based on the bid book and on the cities' presentation sessions during the pre-selection meeting. A city's history, its recent and current policies and its cultural offer may form a basis for the proposed programme, but they are not relevant for the selection process. The panel's assessment and recommendation for the shortlist are also based on the analysis of the capacity of all candidate cities to make the required steps in order to win the ECoC title in the following months until the final selection meeting.

Agia Napa

The theme of the bid, **Hybrids – A Multidimensional Artscape**, emphasises the blending of diverse cultural, natural, and technological elements to foster a vibrant cultural landscape. Agia Napa aims to redefine itself beyond its current status as a tourist destination through leveraging its historical assets, such as the Venetian-era Agia Napa Monastery and local traditions, alongside contemporary cultural expressions thus creating a more balanced and sustainable identity. The bid focuses on cultural revitalization, promoting human rights and social inclusivity, and fostering unity on an island divided by historical conflict.

The Agia Napa Municipality is deeply interconnected with the broader Famagusta region – including the occupied area of Famagusta and the Municipality of Famagusta. Agia Napa plans to actively involve its surrounding areas in the ECoC thus reflecting cultural synergy of the broader Famagusta region. This expanded reach enables the design of an inclusive program that transcends Agia Napa's boundaries, incorporating diverse cultural perspectives from surrounding communities. The regional collaboration also strengthens Agia Napa's role in uniting Famagusta. The Famagusta region, consisting of 9 communities and 2 municipalities, covers a population of 55,000 inhabitants.

Contribution to the long-term strategy

- A cultural strategy was voted on six months ago, though no specific date for the vote was provided. While the strategy does not appear to have a specific duration,

the panel welcomes its intention to extend beyond the title year. The distinction between the cultural strategy and the ECoC strategy is not entirely clear.

- There is a clear connection between the city's social and economic development and the integration of culture and creative industries into this process. An integrated approach is outlined, with examples of collaboration both regionally and between various institutions, such as strategic regional partnerships and the EMU with several relevant organisations.
- A description of how the ECoC aligns with the city's cultural strategy as a transformative catalyst for achieving the city's long-term vision is provided, and supported with several project examples.
- The anticipated long-term impact is thoroughly described, with project examples provided to illustrate the expected outcomes.
- Monitoring and evaluation plans for pre-selection are well outlined, with evaluation to be conducted by an already approached company and baseline studies scheduled before 2029. The panel inquired about ensuring coherence, given the academic research on the 5Es (*Empathize, Extract, Enhance, Engage, and Envision*). The team confirmed that a monitoring and evaluation methodology is being developed, adhering to EU guidelines.

Cultural and artistic content

- The artistic concept *Hybrids – A Multidimensional Artscape* manifests the vision that in 2030, Agia Napa emerges as a vibrant, multidimensional Artscape, a hybrid community where history, art, performance, technology, and sustainability intertwine to forge a lasting cultural legacy. Although the panel appreciated the clear and poetic description of the artistic vision, the vision was considered rather local in nature.
- The artistic strategy for AgiaNapa2030 centres on the 5Es: *Empathize, Extract, Enhance, Engage, and Envision*. The panel considered the programme strategy well structured and coherent.
- The overall programme is solid presenting 32 projects including *Opening and Closing*. Project descriptions with several interesting ideas list local and international partners, coordinators, locations and the year of action, and they cover several cultural fields.
- Based on the bid, extensive efforts were made to involve local artists and cultural organisations. However, the bid does not present specific examples how this has impacted the programme nor the extent of participation.
- The panel found the combination of local cultural heritage and traditional art forms with new, innovative and experimental cultural expressions well presented including examples.

European dimension

- Agia Napa provides convincing examples such as the Festival of Ideas, Confluence: Weaving Together the Threads of Europe, Municipalities of Mellieha (Malta), Tartu (Estonia), International Shadow Puppet Festival, and Poetic Debate in Verse, demonstrating an understanding of promoting cultural diversity.
- The common aspects of European cultures, heritage, and history are clearly described, with references to local tangible and intangible heritage, and emphasise European integration and current European themes.
- The scope and quality of activities featuring European artists, cooperation with operators or cities in different countries, is clearly visible with several specific cooperation projects briefly outlined. However, transnational partnership engagement is not convincingly developed.
- The strategy to attract the interest of a broad European and international public is well articulated, with clear examples such as proposed festivals and art residency programmes. However, further clarification is needed on how these events will specifically engage diverse European communities.
- Cooperation with other ECoCs has been initiated, and several concrete plans are described, which is adequate for this stage of the competition

Outreach

- According to the bid, the local population and civil society have been involved through open forums, workshops and public consultations. However, the panel would have liked to know more details about the number of participants and meetings, method of participation and the sectors and organisations which were involved.
- The panel considered the description of the involvement of marginalised groups adequate for this stage and appreciated the specific examples concerning e.g. the migrant communities.
- The plans for audience development including youth and school involvement have been sufficiently described together with concrete project ideas.

Management

- The cultural budget for 2024 is 1,5 million Euros and remains unaffected by the ECoC. The operating budget is 9,45 million Euros, with the city contributing 19%, the national level 63%, EU 10% and the private sector contributing 7.9%. While there were concerns about the low operating budget for the large number of proposed projects, suggesting that more analysis is needed to align the projects with their costs, the budget is otherwise considered realistic given the size of the city.
- Financial commitments are stated to have been secured, but it remains unclear whether a formal voting process has taken place

- The budget allocation has a reasonably fair balance, with 65.6% dedicated to the programme, a high 19.6% for marketing and communication, and a rather low 14.8% for wages, overheads and administration.
- The sponsorship strategy, along with the EU funding approach, is adequately outlined at this point in the process.
- The panel raised concerns about the efficiency of the governance structure, which places the Artistic Director and CEO on the same level, relying on the Board as the final decision-making authority. However, they were assured that this would not unduly slow down processes, as the Board could make decisions quickly if necessary.
- The contingency plan could have been more elaborately fleshed out.
- The marketing and communication strategy is considered suitable at this stage and the plans to highlight the ECoC as a European Union action are adequately described.

Capacity to deliver

- Based on the bid the strong local support has been formalized through unanimous council decisions to allocate resources and approve budgets specifically for the preparation and implementation of the bid. However, the panel was lacking information of formal support from other partners.
- Agia Napa's existing cultural infrastructure provides a strong foundation for hosting the ECoC 2030. The city has a diverse range of venues, including the Thalassa Municipal Museum. The international airport of Larnaka is located 30-40 minutes' drive from Agia Napa. Due to the large tourism industry the city has adequate infrastructure to host the title in terms of accommodation. During peak season, Agia Napa's accommodations can host over 20,000 visitors.
- A substantial infrastructure improvement plan includes projects such as the development of an Urban Multifunctional Park, which are designed to improve the city's capacity to host cultural events, enhance public spaces, and support sustainable tourism practices. However, the panel was not convinced that the indoor venues will be sufficient for covering the all-year-round activities.

Conclusion

The panel recommends that Agia Napa not be shortlisted for the title of European Capital of Culture for Cyprus 2030. While Agia Napa's bid presented several strengths, including a solid cultural and artistic vision and clear plans for regional collaboration, the cultural and artistic concept was rather local in nature. The panel appreciated the theme of cultural revitalisation, blending history with contemporary expressions, and the active involvement of surrounding areas. However, the bid lacked detail and clarity in several key areas. Despite strong local support, it did not fully convince the panel of its capacity to deliver a sustainable, long-term cultural transformation at the European level.

Kourion

The theme of the bid, **A City Yet to Be**, represents Kourion's transformation from a historic landmark into a cultural epicentre where the past, present, and future intersect. The bid aims to weave a cohesive community identity and to embrace innovative cultural expressions. Guided by three fundamental values - Cultural Connectivity, Inclusive Engagement, and Sustainable Transformation - Kourion 2030 seeks to create a cultural renaissance that is uniquely Mediterranean yet deeply aligned with European ideals of solidarity, cooperation, and inclusivity. The bid also aims to revive heritage, empower communities, celebrate innovation and build resilience.

The municipality of Kourion, covering a total of 35,000 inhabitants, was established recently, in 2024, through governance reforms which merged nine distinct communities together. Each of the communities contributes unique cultural and historical elements, richly shaped by both internal migration and immigration and a shared history uniting them. Kourion plans to incorporate the surrounding region and villages in its ECoC initiative. In addition, the Council of Mayors of the Limassol district has formally decided to work together if a city from this region wins the title.

Contribution to the long-term strategy

- A cultural strategy for the newly established municipality consisting of 9 villages and lasting from 2025-2034 was adopted unanimously on 11 November 2024
- Kourion's plan to strengthen the capacity of the cultural and creative sectors by fostering long-term connections between the cultural, economic, and social spheres is compelling. It includes the integration of cultural objectives into urban planning, with the Marios Tokas Museum and Community Media Hub designated to serve as long-term cultural spaces.
- The plan for capacity building, education, and cultural tourism to ensure the sustainable development of the city's cultural infrastructure and its integration into broader social and economic strategies is convincing.
- The description of how the ECoC aligns with the city's cultural strategy and works as a launchpad for achieving the city's long-term vision is provided, and supported with several project examples.
- With the creation of a cultural hub supported by new museums and cultural routes the envisaged long-term cultural, social and economic impact of the title on Kourion is promising. This is expected to effectively revitalise public spaces and significantly contribute to the city's transformation.
- The plans for monitoring and evaluating the impact of the title on the candidate city are well-defined, though they primarily rely on quantitative KPIs. A detailed strategy, aligned with global programmes such as the SDGs and UNESCO Culture 2030 Strategy, has been established. Monitoring and evaluation will be carried out in collaboration with external expertise.

Cultural and artistic content

- The concept of Kourion 2030 programme *A City Yet to Be* encapsulates the vision of co-creation, transformation and unity through a vibrant cultural future. The programme is divided under three interconnected artistic pathways, subthemes: *Currents of History*, *Spaces of Possibility* and *Embracing Imperfections*. Although the panel considered the concept of a new city exciting and well rooted in the local challenges, they found it slightly constructed and in parts not coherently connected to the overall strategy.
- In total 44 projects are described under the three artistic pathways. The project initiators and partner organisations are listed for the whole programme, not specified for each artistic pathway or project. The panel appreciated the clear structure of the programme, as well as the range and diversity of the activities including several interesting and relevant project ideas. However, overall the programme lacked coherence.
- The panel appreciated the strong involvement of local artists and cultural organisations in the preparation of the bid, e.g. through open calls and co-design workshops. In total 150 project proposals have been received through an open call and included in the presented programme. However, a clear selection criteria have not been outlined. Also a more detailed and clear strategy for the further development of the programme was lacking.
- The capacity to combine local cultural heritage and traditional art forms with new, innovative and experimental cultural expressions has clearly been demonstrated for example by new approaches to heritage interpretation using digital means like VR. The approach to use cultural heritage as a catalyst for innovation in this approach has been well described and drafted.

European dimension

- Kourion's vision of culture as a dynamic force for unity, dialogue, and mutual understanding is a good point of departure for ensuring a true European dimension. The creation of a new city, made up of diverse smaller places with common European heritage and history, is a strong narrative, relevant for Europe.
- Activities highlighting the common aspects of European cultures, heritage, and history are evident in the bid. For example, the Cultural Circular Green Route relates to the heritage of Kourion to similar European cultural practices. There is also a positive aspect in the use of digital tools, as seen in the Flow of Time project. The bid successfully incorporates European themes alongside its strong focus on integration and participatory processes.
- Kourion's plans for activities featuring European artists, cooperation with operators and cities in different countries, and transnational partnerships are still at a very early stage of development and mainly concentrated in the Mediterranean region. The proposed activities and cooperation are visible, but specific information, such

as which European partners will be part of projects, collaborations, and partnerships, is missing.

- While Kourion describes how they plan to reach out to European audiences, limited details are provided. This makes the assessment of the effectiveness of the plan difficult and therefore is considered unconvincing.
- Cooperation with other ECoCs on specific project levels is in its infancy, which is a weakness. At present, only preliminary connections such as with Culture Next and some input from Leeuwarden 2018 and Eleusis 2023 have taken place.

Outreach

- According to the bid, involvement of the local population and civil society is an essential part of preparing the application and implementing the action. Community engagement is deeply rooted in the Kourion 2030 bid, guided also by the Cultural Development Strategy 2025-2034. Four specialised working groups have been established, each dedicated to a unique aspect of cultural development, in addition to community workshops supporting local initiatives. However, the panel would have liked to learn more about the number of people and organisations involved, as well as of the activities, especially considering that the ECoC process started only in April 2024.
- The panel welcomes the idea of Kourion 2030 Unity Council, including representatives from marginalised communities (people with disabilities, migrants, economically disadvantaged individuals) and aiming to ensure inclusivity through shaping cultural programmes. Also, accessibility across all venues and events has been prioritised. Plans also include e.g. multi-sensory experiences, performances including sign language interpreters and captioning, and sensory-friendly adaptations. Youth involvement has been a priority with programmes designed specifically for young generations.
- The audience development strategy is an open invitation for community engagement, centred around storytelling and the arts. Drawing from community workshops such as *Designing a City Yet to Be*, Kourion 2030 is integrating local creativity into future plans, especially through education partnerships that encourage youth participation and partnerships with local schools. The panel appreciated the vision of classrooms as gateways to cultural literacy.

Management

- The cultural budget for the new municipality in 2024 was 407,137 Euros and remains unaffected by the ECoC. The operating budget is 21.380 million Euros, with the municipality contributing 48.88%, the state 30.40%, EU 11.69% and the private sector contributing 9.03%. There are no plans to allocate funds from the annual culture budget to finance the ECoC project.
- The new Kourion Municipality Council unanimously confirmed the endorsement of the Kourion 2030 application. A pluriannual budget proposal has been proposed but not voted on at this point.

- The budget allocation has a good balance, with 66% dedicated to the programme, 15% for marketing and communication, 17% for wages and a contingency of 2%.
- The sponsorship strategy, along with the EU funding approach, is adequately outlined at this point in the process.
- The envisaged governance and delivery structure for the implementation of the action is described well but indicates some risks. Adopting a participatory governance model might not be sufficiently efficient given the nature of an ECoC, where often decisions need to be made quickly.
- The contingency plan is well presented.
- The marketing and communication strategy is based on a concentric model expanding from local to European and International Audiences and well thought through. Includes ambassador programme, diaspora engagement, and digital means. The strategy includes a solid plan to highlight that the ECoC is a EU action.

Capacity to deliver

- Kourion municipality's decision to bid for the European Capital of Culture title was publicly announced in 2023, followed by a formal decision to support the process technically and financially. In addition, the Council of Mayors of the Limassol district has formally decided to work together if a city from the region wins the title. The Kourion Municipal Council's unanimous decision to adopt the Kourion 2025-2034 Cultural Development Strategy in November 2024 reaffirmed its support for the Kourion 2030 bid.
- Kourion has a broad array of cultural venues and event spaces that lay a strong foundation for the European Capital of Culture 2030. E.g. the Kourion amphitheatre has a seating capacity of 3,500 and provides an iconic setting for large-scale performances. Kourion is well positioned for both local and international access, Larnaca International Airport being an hour away, and Paphos International Airport 30 minutes away from Kourion. The Kourion region has a limited accommodation capacity, but plans to complement traditional lodging options with a homestay programme.
- The municipality of Kourion has a network of community centres, libraries, cinemas, public squares, open amphitheatres and parks. The approach for ECoC is to maximise the use of the existing infrastructure, ensuring that all available public spaces contribute to a cohesive and vibrant cultural experience throughout the year. In addition, the Municipality Council has prioritised projects such as the establishment of a music-dedicated Museum, a Makerspace, a Community Media Hub, and a Social History Center, alongside sustainable mobility and educational infrastructure improvements.

Conclusion

The panel recommends that Kourion not be shortlisted for the title of European Capital of Culture 2030. Kourion's bid presents an ambitious vision for cultural transformation, and the panel considered the concept to construct a new city built on diverse, smaller locations

exciting and well-rooted in local challenges. While European collaboration is explained and some potential partners are mentioned, the bid falls short in providing clear and concrete plans for European partnerships and outreach to a broader international audience. The panel commends the strong focus on local engagement, capacity building, education, youth, and cultural tourism, demonstrating a clear commitment to long-term sustainable development. However, the bid does not fully convince the panel that Kourion has yet, the capacity to fully deliver the scale required for a European Capital of Culture.

Larnaka

The theme of the bid, **Common Ground**, reflects a focus on cultural democracy, participation, and redefining community inclusively. It's based on the urgency to work on what togetherness as everyday praxis involves, and to actively and practically redefine the Common Ground.

The main objective of Larnaka's bid for the ECoC 2030 is to redefine the city's identity and restore its self-esteem by leveraging art and culture as motors for radical change and development. Larnaka aims to transform from a "service centre" into a vibrant cultural hub, fostering a sense of community, inclusion, and cultural democracy. The bid seeks to address contemporary challenges, promote mutual understanding, and position Larnaka on the international map as a sustainable, inclusive, and non-discriminatory city.

Larnaka's candidacy for ECoC includes the entire Larnaka Region with a population of 145,000 inhabitants, of which 70,000 live in the city of Larnaka, making it the third largest city in Cyprus. The Larnaka Region comprises five municipalities and 5 commune unions that accounts for 31 communes.

Contribution to the long-term strategy

- A cultural strategy has been in place in Larnaka since 2010, extending to 2040. However, a new strategy has been drafted based on substantial community input. It is unclear to the panel exactly when this new strategy was voted on.
- The long-term strategy aims to empower local artists and connect cultural activities with tourism, design, and sustainability. Central to this approach is the creation of new venues, such as the Arts Centre and Design Centre, which will serve as hubs for innovation and collaboration. While this is convincing, it is less clear how Larnaka's plans will strengthen its cultural and creative sectors through long-term links with the social and economic sectors.
- The Larnaka bid effectively integrates the ECoC action into the city's long-term cultural strategy, with the project acting as a catalyst for transformation. The new governance model and the alignment of the strategy's six main lines with the ECoC programme demonstrate a clear connection.
- The long-term impact of the ECoC title on Larnaka aims to foster creativity, sustainability, and inclusivity while uniting communities and boosting the creative industries. Urban development will focus on a multi-use arts complex and the

Design Centre, positioning Larnaka as a cultural and economic hub. While the emphasis on cultural infrastructure is clear, it poses a potential risk for timely delivery by the ECoC year. Additionally, the impact and changes envisioned in arts and culture beyond infrastructure are less convincingly presented.

- Monitoring and evaluation plans are well outlined for this stage of the competition. The model is data-driven, aligning with the Culture Next Framework and UN SDGs. Using Polyloop for real-time data, it involves local communities, artists, and experts. The evaluation focuses on six core areas, measuring impact on economic growth, infrastructure, governance, cultural image, vibrancy, and social inclusion.

Cultural and artistic content

- The programme concept of Larnaka is *Common Ground*, which is guided by three core values – *Care, Democracy* and *Interdependence* – and evolves through three Central Themes: *We, Larnaka, Europe that corresponds to the People*, and *The Place and the Politics*. The panel found the core concept and vision very strong and relevant, strengthening Larnaka’s and Europe’s common challenge - togetherness.
- The programme is also structured around two axes: The first axis goes around the main theme *We* and includes programme lines (branches) *We Female, We Less Heard Voices, We Refugees, We the Future*. Each branch presents four project entities. The other axis goes around the narrative structure of the year. In addition there is a separate capacity-building programme. Although the panel considered the idea of presenting the programme visually as a palm tree poetic, it found the programme structure and strategy as a whole over-constructed and too complicated.
- The programme is presented through 16 project entities which list exemplary projects - existing and new. Each also presents co-creators’ network and indicative partners, including a number of European ones. The panel found many of the presented ideas very interesting and promising, and the range and diversity of the programme convincing, but lacked clarification on how these entities will continue developing their ideas and concepts into actual ECoC projects.
- Larnaka 2030 is based on a participatory design and co-creation process, which also generated the ideas presented in the programme. The panel appreciated the strong involvement of the local cultural and other sectors in the ECoC planning, but also noted that the finalisation of the programme will require a rigorous selection process.
- According to the bid, revisiting the past and Larnaka’s heritage through a contemporary perspective and expressions is an integral part in cultivating Common Ground. This is demonstrated by several examples such as archaeological sites becoming venues for contemporary performances, and cutting edge technology used in the Water programme to reconnect with an important part of the heritage, the sea.

European dimension

- Larnaca's plans to promote cultural diversity and intercultural dialogue are well addressed. They focus on coexistence and tackling issues like racism and Islamophobia. "Europe Daughter of Phoenix" and "Colonial Europe" foster understanding between Europe and the Middle East, while the New Civic Calendar and the Refugee Cities Network connect local artists with Europe and the Middle East.
- While European cultures, heritage, and integration are highlighted in "Europe Daughter of Phoenix" and "Colonial Europe," and linking Europe's origins with the Middle East, and themes like sustainability, inclusion, and war are addressed in "Land, Water, Our Neighbourhoods" and "We Refugees," the panel would have liked to see more detail on the scope and quality of activities that highlight the common aspects of European cultures, heritage, history, and current European themes.
- The scope and quality of activities featuring European artists and cooperation with operators or cities in different countries is well described, with examples such as the Artists in Residency programme, CARE Festival, and Larnaka BioDesign Festival. Transnational partnership engagement is convincingly developed, including European networks like Culture Next, IETM, the European Festivals Association, as well as institutions from both Europe and the Middle East.
- Larnaka focuses on diverse European issues and community involvement, alongside strong partnerships with local businesses and other ECoCs. However, the strategy to attract a broad European and international audience lacks specific detail.
- Larnaka has convincing links with other ECoCs through active participation in networks like Culture Next. Examples of specific collaboration projects with candidate cities are Leuven 2030 on democracy and cultural democracy, Molenbeek 2030 on Europe's relationship with the Arab world and Namur 2030 on women's and disabled people's empowerment. Cooperation with Niksic 2030 is on cultural democracy and the BioDesign Festival.

Outreach

- According to the bid more than 1,300 people have been actively involved in the process of drafting Larnaka's proposal for the ECoC 2030. This includes local artists, cultural operators, and different communities of the city and the region. The panel was very impressed by the strong and well-planned involvement of the local population and civil society in the ECoC preparations, moving from Co-Creators Meetings to several workgroups.
- Many workgroups have been established for ensuring the participation of marginalised and disadvantaged citizens, such as the Bi-communal workgroup of Greek Cypriots and Turkish Cypriots and the Equality and Inclusion workgroup with its subgroups. Also one of the four programme themes, *We*, is all about the traditionally marginalised and disadvantaged groups. The panel was especially

positive about the activities for, with and by children and youth, as well the special workgroup aimed at Digital Nomads.

- The participation of the schools is developed under the Children and Youth workgroup and its various partners. Regarding the audience development strategy, Larnaka 2030 does not approach anybody as an audience. On the contrary, it addresses everybody, regardless of age, gender, religion, ethnicity or other categorizations, as a creator or a farmer of the new Common Ground. Although the panel finds this philosophy intriguing, they would have liked to receive more practical examples on how this comes to reality.

Management

- The cultural budget for 2024 is 996,000 Euros. The city plans to use a small amount of its cultural budget to finance the ECoC budget. The operating budget is 30 million Euros, with the city contributing 25%, the state 50%, the region 5%, EU 7% and the private sector contributing 13%. While the budget is considered realistic for delivering the ambitious programme of Larnaka 2030 the panel raises concerns about the 13% envisioned private sponsorship.
- The capital investment budget of 217.9 million Euros is very high and the panel is uncertain about the city's ability to secure the completion of the infrastructure necessary for the delivery of an ECoC in 2030.
- Financial commitments have been made for the candidacy phase but no financial commitments have been made for the budget in the bid due to structural changes in Cyprus. It is expected that the proposed budget will be voted on in 2025.
- The budget is allocated for 60% to the programme, 18% to marketing and communication, and 22% to wages, overheads and administration. The allocation for wages is considered very high. There is no budget allocation for contingency.
- The sponsorship strategy, along with the EU funding approach, is adequately outlined at this point in the process.
- The panel raised concerns about the efficiency of the governance structure, which places the Artistic Director and CEO on the same level, relying on the Board as the final decision-making authority. However, they were assured that this would not unduly slow down processes, as the Board could make decisions quickly if necessary
- The contingency plan is well worked out.
- The marketing and communication strategy is considered suitable at this stage and the plans to highlight that the ECoC is a European Union action are adequately described.

Capacity to deliver

- The Municipality of Larnaka made a unanimous decision in April 2022 to bid for the title of ECoC 2030. In October 2022 the city established an independent

company responsible for managing the ECoC bid under the name Larnaka 2030. All the Municipalities of the Larnaka Region participate in the candidacy and the respective Municipal Councils have validated this decision. These municipalities are financing 25% of the Larnaka 2030 budget. Due to the restructuring of municipalities all over Cyprus in July 2024, the municipal authorities were, however, unable to make long term decisions and commitments. Therefore, it is agreed and foreseen that both the City of Larnaka and the municipalities of the region will make an official decision and commitment in 2025 in case Larnaka 2030 makes it to the final selection for ECoC 2030.

- Larnaka has adequate and viable cultural infrastructure, and plans to use the city's urban and natural infrastructure widely. Larnaka is home to the largest airport in the country, only 5 kilometres from the city centre. It also has a commercial and passenger port within the boundaries of the commercial centre and the first Marina of Cyprus in the heart of the city. The absorption capacity in terms of tourists' accommodation is solid, as the city has a strong tourism infrastructure - there are 5,817 licensed accommodation beds and in addition 3,706 beds in Airbnb lodgings.
- There is a wide range of ongoing and planned infrastructure projects linked to the ECoC year, both new constructions as well as restorations and redevelopments of existing ones. The largest investment is the New Cultural Complex (Arts Centre, Design Centre, Museum of People). Many developments are planned to finish just before or during the year of the title. The panel therefore missed a plan B in case the schedule would be delayed.

Conclusion

The panel recommends that Larnaka be shortlisted for the title of European Capital of Culture 2030. The bid presents an ambitious and inclusive vision, with a strong focus on cultural democracy, participation, and redefining community inclusively through its 'Common Ground' theme. Larnaka aims to transform from a "service centre" to a vibrant cultural hub, addressing contemporary European issues like sustainability, inclusion, and cultural democracy, while fostering mutual understanding and engaging with global themes. The artistic concept and cultural programme are compelling, integrating local culture with broader European and global narratives. Larnaka's efforts to establish strong connections with European and international networks, partners, and other ECoCs are particularly commendable. While certain areas need further attention, as noted in the recommendations, the overall vision for cultural transformation is convincing. The panel is confident that Larnaka has the capacity to deliver a sustainable, long-term cultural transformation at the European level.

Recommendations

- The panel recommends that, while significant emphasis is placed on cultural infrastructure, the impact and changes anticipated in arts and culture beyond infrastructure should be more clearly articulated in the selection bid. The heavy reliance on cultural infrastructure for delivery presents a substantial risk, which must be addressed in the bid.

- It is recommended that long-term links with the economic and social sectors be further developed for the next round of the competition. In addition, the panel requires a clearer understanding of how the city's identities are integrated into the cultural and artistic programme.
- Given the complexity of the programme structure, the panel advises that it be simplified to enhance communication. The programme could be strengthened by reducing the number of initiatives and ensuring they align more coherently with the four programme lines.
- The panel suggests that a clear process and criteria be established for selecting the final projects for the programme. While the participatory design and co-creation process effectively bring people and ideas together, a robust decision-making mechanism is necessary.
- The panel recommends incorporating a digital dimension into the programme, both in production and communication. Additionally, the strategy for attracting a broader international audience should be further developed.
- The budget presented in the selection bidbook must be formally approved before the selection hearing in December 2025. The panel also advises ensuring a balanced allocation of the budget, with a reasonable percentage reserved for contingency.

Lemesos

The theme of the bid **The Understory** focuses on bringing forward the stories and cultural expressions that thrive in the shadows of the city's rapid urban development and high-rise buildings. It aims to empower, protect, and nurture these hidden narratives into sustainable development. The bid aims to leverage cultural diversity and the city's geographical position as a bridge between Europe, the Middle East, and Africa, enriching its European identity through these connections.

Lemesos wants the ECoC title to help navigate through its urban and social transformations and to address its challenges such as fast-paced development, social inequities, and cultural integration. Overall, Lemesos sees the ECoC title as an irreplaceable tool to achieve cultural advancement, city maturity, and active citizen involvement with Europe on their side.

Lemesos has a population of 130,000 inhabitants making it the second largest city in Cyprus. Lemesos' bid focuses, at least for now, on the Municipality of Lemesos, as another ECoC candidate (Kourion) exists within the same district.

Contribution to the long-term strategy

- Lemesos' s Cultural Strategy 2024-2034 was adopted on 28/11/2024.

- The long-term strategy focuses on strengthening the cultural sector by fostering links between culture, the economy, and society. Goals include capacity-building for artists, rethinking public funding, and tackling inequalities. The Lemesos ECoC plans aim to catalyse a more interconnected cultural ecosystem, linking culture with tourism, urban development, and economic growth.
- The bid aligns with the cultural strategy, with both initiatives supporting each other's objectives. An example is the transformation of the Cultural Office into a more inclusive entity, bridging municipal and community efforts. The Cultural Strategy prioritises diversity and funding expansion, with the ECoC acting as a catalyst for these goals. The table clearly outlines how the ECoC targets meet the priorities across the strategy's pillars.
- The long-term impact of Lemesos ECoC is clearly outlined, with a focus on driving growth through accessible public spaces, increased cultural participation, and a rejuvenated city centre. It aims to foster inclusivity, strengthen local and international networks, and support income-generating cultural projects. Urban development will prioritise sustainability, equity, and environmental goals, contributing to the creation of a vibrant cultural ecosystem.
- The monitoring and evaluation strategy tracks the ECoC's impact using creative tools like Vibesensor, Tracking the Sound of Lemesos, and Measuring Stories, in collaboration with NGOs and academic institutions. Annual polls will monitor sector trends, and audience data will be collected. Results will be shared online and inform future strategies. The panel praised the innovative monitoring methods.

Cultural and artistic content

- The programme concept *Understory* highlights hidden and marginalised stories. The concept is connected to urban transformation considering challenges and developments like gentrification. The panel found the artistic concept and vision strong and well based on the city's challenges and identity.
- The programme is divided into four programme lines: *City in therapy*, *Out there together*, *Curious fancy failures* and *Imagine a city*. Inclusiveness, interdisciplinarity and sustainability are the core principles of the programme. The programme structure and strategy were considered clear and well presented, albeit in some cases the connections between these could have been stronger.
- In total 23 projects are presented under the programme including the *Opening* and several flagship projects with examples of some local, international or potential partners. There is a strong focus on citizens with attention to capacity building. The panel appreciated the range and diversity of activities and artistic quality of the projects.
- The involvement of the local cultural sector has been very strong. The programme consists of projects and ideas, methodologies and values which were co-created with hundreds of people through an extensive outreach and consultation process. The process involved launching a Targeted Call in Spring 2024, inviting local organisations with experience in multi-level interdisciplinary projects and EU

collaborations to submit their ideas. These proposals were then processed and strengthened in collaboration with the organisations, forming the core of the programme.

- The panel found the idea for combining local heritage and traditional art forms with new innovative and experimental cultural expressions **novel and interesting**. The bid proposes the use of cultural heritage as a dynamic resource (New Heritage Approach: Heritage as a system) and to combine it with local art forms like folklore and dance. Heritage sites and public places will be used for artistic interventions.

European dimension

- The Lemesos bid promotes cultural diversity and intercultural dialogue through initiatives like Living Peace and 1000 Voices, fostering inclusivity and cross-cultural understanding. These projects effectively address mutual respect and dialogue among European citizens.
- The bid describes the connection between the local and European themes through projects like Outside the Map and CoDE, addressing shared histories and contemporary challenges. These initiatives **convincingly highlight common European cultures, heritage, and current issues**.
- Lemesos has convincing transnational partnerships with European and non-European cultural operators. Partners include Art Explora (FR/UK), Maqamat (LB), and the Schwules Museum (DE). The city participates in several international networks. Further, the city plans to strengthen ties with its twinned cities, including Alexandria (EG), Thessaloniki (GR), and Marseille (FR), as well as engage with Middle Eastern and North African partners to foster cultural exchange and dialogue. **Artistic collaboration is less evident**.
- The plan to attract European audiences by **targeting visitors already in Cyprus is realistic**. The focus is on encouraging them to extend their stay through projects like "Outside the Map" and "Lemesos Design Days," fostering cross-European connections. This links to the marketing strategy, positioning Lemesos as a cultural destination. **Large-scale events and local collaborations create a dynamic programme**, enhanced by digital initiatives like "The Performance Shop" for ongoing engagement.
- Lemesos has built **close links with various ECoCs** on themes like migration, peacebuilding, and sustainability. Partnerships with Liepāja 2027 and Lublin 2029 focus on youth empowerment and environmental engagement through projects like Water Stories and Outside the Map. Cooperation with Leuven 2030, Namur 2030, and Molenbeek 2030 centres on inclusivity, decolonisation, accessibility, design, and co-creation, while Lviv 2030 and Nikšić 2030 focus on war, peace, and cultural identity.

Outreach

- According to the bid nearly 1300 persons have been reached out through 117 sessions with various groups since spring 2023 as part of the Lemesos 2030 preparations. The outreach actions began with a call *Imagine a City*, a call that

eventually inspired and became one of the programme lines. **The panel was very impressed by the extensive involvement of the local population and civil society** in the ECoC preparations, including meetings and consultations, open and mobile offices, cultural mapping and trajectories workgroup.

- Several marginalised and disadvantaged groups, such as disabled and underprivileged immigrants or ethnic minorities, have been identified and addressed in either existing cultural programmes or planned ECoC projects such as *Citizen of all Citizens*. More minority groups and marginalised communities like the elderly, unaccompanied migrant children and homeless people are planned to be on focus later as the process goes forward. There are also many examples of youth focused activities. Although accessibility is addressed in the bid, the panel would have liked to **learn more about the concrete measures on ensuring sustainable accessibility in different forms**.
- The audience development plans address various audience groups with examples of projects and other methods. The proposal is to integrate culture more into daily life and decentralised cultural programmes. Also, schools have actively been involved in the bidding process.

Management

- The cultural budget for 2023 is 1.810 million Euros. The annual cultural budget will not be used to finance the Lemasos ECoC. The operating budget is 26 million Euros, with the city contributing 27%, the state 57%, EU 6% and the private sector contributing 10%. **The budget is considered realistic for delivering the ambitious programme** of Lemasos 2030.
- The **capital investments budget at 60,500 million Euros seems realistic**. All planned infrastructure has been voted on.
- Financial commitments of 7 million Euros from the city of Lemasos have been made on 28.11.2024. Final commitments from the State are still pending but the state's contribution will not exceed 60% of the overall operating budget.
- The budget allocation has 73% of the budget dedicated to the programme, 12% for marketing and communication, and 15% for wages, overheads and administration. **There is no budget allocation for contingency**.
- The sponsorship strategy, along with the EU funding approach, is adequately outlined at this point in the process.
- The panel raised **concerns about the efficiency of the governance structure**, which places the Artistic Director and CEO on the same level, **relying on the Board as the final decision-making authority**. However, they were assured that this would not unduly slow down processes, as the board could make decisions quickly if necessary.
- **The contingency plan is excellently worked out**.

- The marketing and communication strategy is considered suitable at this stage and the plans to highlight that ECoC is a European Union action are adequately described.

Capacity to deliver

- In November 2022 the Municipal Council made a decision about the establishment of the independent organisation 'Lemesos 2030 European Capital of Culture Candidate City' to take on the implementation of a bidding process for the ECoC title. Two years later the Municipal Council also voted and committed to fund the ECoC with 7 million Euros between 2026 and 2031 and a target of 3 million Euros for culture in the city's budget for 2031 to ensure legacy.
- Lemesos has adequate cultural infrastructure, which it aims to develop in terms of accessibility and new flexible and adaptable forms of usage, also in collaboration with different cultural stakeholders. The city is located in-between the two international airports of Cyprus, Larnaca and Paphos, and thus reachable within an hour from both by car and bus. Although Lemesos is not the number one tourist destination of Cyprus, its absorption capacity is high - there are 3,500 rooms in Lemesos which offer around 10,000 beds.
- There are many infrastructure projects planned, both cultural and other. The Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP) of Lemesos includes a series of measures aimed at improving mobility, such as creation of exclusive bus lanes and improvement of the pedestrian network, planned to be implemented in the next four years. Besides renovation and extension of some existing cultural venues, new ones are planned to be built as part of the ECoC process. Two of the **most costly projects** on cultural infrastructure are the **Epaminoda parcel** and the renovation and extension of the **Municipal Art Gallery**.

Conclusion

The panel recommends that Lemesos be shortlisted for the title of European Capital of Culture 2030. The bid presents a strong vision, focusing on inclusivity, sustainability, and intercultural dialogue. It aligns well with the city's long-term cultural strategy and addresses urban challenges through programmes like "The Understory." A clear commitment to involving local communities, with an extensive outreach strategy and a focus on inclusivity and accessibility, represents a strong aspect of the bid. **European and international partnerships are well developed, and common European themes are well integrated into the programmes, strengthening the bid's European dimension.** While some improvements are recommended under the criteria assessments, **the overall vision and collaborative approach make Lemesos a strong contender for the title.** The panel is convinced that Lemesos has the capacity to deliver a sustainable, long-term cultural transformation at the European level and become a significant cultural hub within Europe.

Recommendations

- The panel recommends that **project descriptions be clear and concrete**, with an indication of the project's status and the involvement of both local and international partners.

- It is recommended by the panel **to further develop plans** that integrate local heritage and traditional art forms with new, innovative, and experimental cultural expressions, **including concrete examples.**
- A **clearer presentation of the planned European artistic collaborations** is advised by the panel, **ensuring alignment with the requirements outlined** in the selection questionnaire.
- To ensure accessibility, the panel suggests **specifying the actions that will be undertaken, particularly focusing on the commitment to using innovative approaches** to promote and practise inclusivity.
- The panel advises revising the budget to **allocate a reasonable percentage for contingency.**

Nicosia

The theme of the bid **A culture compass for Europe** emphasises broad European connectivity through various cultural exchanges and collaborations. The focus is on healing the wounds of others and acting as a culture compass, which is both a local and a European topic. Nicosia wants to be the European Capital of Culture to strengthen its role as a regional culture hub, bridging Europe and its southeastern neighbours, and to deepen cultural integration and dialogue.

Nicosia, the capital of Cyprus, has 250,000 inhabitants making it the largest city in Cyprus. It wants to use the ECoC for connecting with the surrounding areas, in Cyprus as well as further.

Contribution to the long-term strategy

- The Nicosia cultural strategy serves as a compass for Nicosia 2030. It focuses on supporting young artists, talent development, and cross-border collaborations, such as the Molenbeek partnership for electronic music incubators. The strategy integrates culture with tourism, public engagement, and education, while promoting traditional culture through festivals. Furthermore, the strategy emphasises inclusivity, diversity, and sustainability, blending cultural heritage with modern production. However, its duration and approval status remain unclear.
- The strategy focuses on supporting young artists, fostering cross-border collaborations, and integrating culture with tourism and education, while also promoting traditional culture through festivals. However, it would benefit from stronger connections with businesses and more defined plans for infrastructure development.
- The bidbook presents the cultural strategy as a guiding framework for Nicosia2030. However, with limited details provided, it is unclear how the Nicosia2030 project aligns and integrates with the overall cultural strategy.

- Nicosia aims to become a regional cultural hub, increase tourism, and foster international cultural exchange. While the vision is ambitious, the bid lacks specific details on how these objectives will be achieved and implemented.
- A comprehensive monitoring and evaluation framework is planned, aligning with UNESCO and EU guidelines, using both qualitative and quantitative methods, KPIs, and independent monitoring. However, the monitoring and evaluation plan appears inconsistent with the strategy and overall approach to the programme.

Cultural and artistic content

- The artistic concept of Nicosia 2030 is a combination of three concepts: '*échoumen ksénous*' (*we have guests*), describing the intention to introduce Europe and the world to Cypriots and share Europe and the world with Cypriots; *Urban + Rural* and *Garden of the future*, referring to the grassroots approach to outreach actions for schools. The panel found the artistic concept and structure underdeveloped for the pre-selection phase.
- Under each of the three sub-concepts or programme pillars, a range of productions and objectives are described, based on a set of cultural genres, such as theatre, dance, literature and music. The strategy has been to identify existing successful festivals and other recurring events, and those with 'successful recipes' have been programmed for Nicosia 2030 to further expand. In the lack of descriptions of specific ECoC projects, the panel found it difficult to evaluate the artistic quality of the programme.
- The question about the involvement of local artists and cultural organisations in the conception and implementation of the cultural programme was not answered in the bid as a separate question, but elsewhere in the bid it was mentioned, that group consultations have been organised to address challenges and opportunities both for sector specific culture professionals and Nicosia Municipality culture institutions.
- The question how the cultural programme will combine local cultural heritage and traditional art forms with new, innovative and experimental cultural expressions also remained unanswered, making it impossible for the panel to assess this properly.

European dimension

- The activities intended to promote the cultural diversity of Europe, intercultural dialogue, and greater mutual understanding between European citizens are not clearly described.
- Activities highlighting the common aspects of European cultures, heritage, and history, as well as European integration and current European themes, have not been clearly listed for the panel to properly assess.
- The scope and quality of activities featuring European artists, cooperation with operators or cities in different countries, and transnational partnerships are

described in very broad terms, with only some specific cooperation partners named.

- A strategy to attract the interest of a broad European and international public is not presented, although aspects of this are addressed in the marketing section of the bid.
- Plans to develop links between the Nicosia2030 cultural programme and the cultural programmes of other cities holding the European Capital of Culture title are missing.

Outreach

- According to the bid, the local population and civil society have been involved in the preparation of the application through consultations, stakeholder meetings, focus groups, workshops, and questionnaires with local stakeholders, and through working with collectives of active citizens. The bid aspires to create opportunities for the whole local population and civil society to participate.
- One of the networks mentioned as a channel for leveraging active community is the Nicosia Scouts Council, which has also been a key partner engaging young people. The panel was positive about the many ideas and methods used to engage children and youth. However, the plans concerning other special groups, e.g. the disadvantaged and marginalised people were underdeveloped.
- The panel appreciated the active engagement of schools, both in the consultations and as the first outreach project. However, the audience development strategy was missing from the bid.

Management

- The cultural budget for 2024 is 2.08 million Euros and remains unaffected by the ECoC project. The operating budget is 8.264 million Euros, with the city contributing 27% and the state 73%. Given the size of the city, the budget is considered very low, raising doubts about whether Nicosia will have the capacity to deliver a European Capital of Culture with a strong European dimension on such a limited budget.
- The municipality of Nicosia has agreed to the budget for 2025-2027, but not beyond. It remains unclear whether a formal voting process has taken place to secure the budget.
- The budget allocation is reasonably well balanced, with 67% dedicated to the programme, 12% for marketing and communication, and 16% for wages. A contingency of 5% has been set aside.
- The outlined approach for attracting private sponsorships, along with an EU funding strategy, appears realistic and suitable for this stage of the competition, leveraging strong artistic programming and established relationships.

- The sponsorship strategy, along with the EU funding approach, is adequately outlined at this stage of the process.
- The contingency plan identifies strengths and weaknesses and offers clear mitigation measures.
- The marketing and communication strategy includes a comprehensive plan with a focus on digital projects and educational activities. However, the European dimension and European visibility could be more strongly represented in the plan. Overall, the marketing and communication strategy is considered adequate and suitable at this stage.
- The plans to highlight the ECoC as a European Union initiative are well described.

Capacity to deliver

- All political parties elected to the Nicosia Municipality Council together with the Mayor of Nicosia unanimously agreed back in 2013 to start working in 2030. That political support was confirmed in 2023 when it was decided for Nicosia for Art to be the organiser for Nicosia 2030. This political support for Nicosia District's candidacy also comes from the other four Municipalities of the District and 66 out of the 88 Communities. However, information about the form or date of these decisions has not been specified.
- The City of Nicosia is home to several cultural institutions, including museums, theatres, art galleries, cultural centers, and libraries. While these infrastructures vary in standard and capacity, Nicosia 2030 aims to enhance and activate them through the cultural programme. The closest international airport is located in Larnaca, which is 45 minutes' drive from Nicosia. The absorption capacity in terms of tourists' accommodation is not very high, consisting of 805 rooms and 1,600 beds.
- The Municipality of Nicosia has made large infrastructural investments in recent years, but still has plans for several new and renovation projects of cultural and urban infrastructure. Plans include a 'cultural circuit' that connects venues such as the Famagusta Gate, NiMAC (Nicosia Municipal Arts Centre), and a new modular contemporary art museum. There is also a plan to develop the cultural venues in the rural area.

Conclusion

The panel recommends that Nicosia not be shortlisted for the title of European Capital of Culture 2030. While the bid presents an ambitious vision to transform Nicosia into a regional cultural hub, it lacks sufficient detail and clarity in key areas. The artistic content lacks structure, with no clear integration of local heritage with innovative expressions. From the way the bid was presented a strong integration and foundation with the relevant stakeholders was not clearly visible. The European dimension is unclear with very few concrete cooperation agreements in place. The budget is considered very low for the proposed scope, raising concerns about Nicosia's ability to deliver a European-scale transformation. While the sponsorship and EU funding strategies are realistic, the bid

lacks a clear plan to attract a broad European and international public. Overall, the bid does not convincingly demonstrate Nicosia's capacity to deliver a successful ECoC.

General recommendations

The following recommendations apply to both shortlisted candidates.

There is a considerable step-change between the pre-selection and final selection bid books. Therefore, it is strongly advised that both shortlisted cities substantially develop their bids for the final selection to meet the required quality level of a European Capital of Culture.

The panel expects significant progress in the final bid books to fully meet the **objectives and six criteria of the European Capital of Culture Action** as outlined in the Decision, reflecting the panel's recommendations. Reviewing the panel's comments for all candidate cities in the assessments above may also prove useful.

Studying the evaluations of recent European Capitals of Culture (since 2013) and the monitoring reports of recently designated ECoCs will provide valuable insight. These are available on the European Commission website.

The panel also urges the Deputy Ministry of Culture to promptly indicate the State financing share for the ECoC 2030 as this information is crucial for the candidates to make accurate plans moving forward.

General

In the panel's view, given the global challenges of recent years, a new approach is needed to align culture and major year-long events with this changing world, particularly new procedures and expectations. This applies to all levels of operation, from artistic expression to administrative work. A more comprehensive contingency plan with suitable alternatives should be an integral part of long-term planning for the ECoC. This presents a significant challenge, but also an opportunity to rethink and establish sustainable cultural models.

The final bid book essentially becomes, **de facto, a contract for the designated city**, outlining the artistic vision, objectives, projects, directions, financing, and management of the programme. Close adherence to the bid book is a key factor when the panel makes a recommendation to the Commission regarding the payment of the Melina Mercouri prize after the monitoring phase.

In the final selection bid book, candidates must address all questions in the final selection questionnaire, included in Annex 1 of the call for applications. For the next and final stage of the competition, the panel expects a considerably more developed section on the proposed artistic vision, cultural and artistic programme, and the European dimension.

The panel has a responsibility to protect the long-term brand of the European Capital of Culture programme. With the level of international attention now given to ECoCs, policy decisions across a broad range (not just cultural) may affect the city's reputation and, by extension, the ECoC image. The panel expects candidates to be aware of this and take proactive steps to minimise negative international and national perceptions through policy changes, rather than relying on marketing or public relations efforts.

The panel would like to remind candidates of the correct formulation of the European Capital of Culture title, which must not be referred to as "Capital of Culture" or any similar terms. It is important that the title is correctly used when communicating about the initiative to avoid confusion.

Candidates progressing to the second stage should ensure their bid books include the following, in line with the final selection questionnaire:

- Clear commitments from all candidacy partners, demonstrated through projects and budget allocations.
- Clear project outlines, with named and committed local, national, EU, and international partners.
- A strong European dimension throughout the bid.
- Clearly developed outreach models.
- A clear organisational structure, including decision-making processes.
- A clear budget breakdown, with distinctions between operational and capital expenditure.

Contribution to the Long-term Strategy

A formally approved city cultural strategy must be in place before submitting the final bid book. The panel expects the final bid books to focus more tightly on the priorities of the cultural strategy that relate to the ECoC project, its target outcomes, and how resources will evolve over the coming years. The cultural strategy should address the action plan and include plans for sustaining cultural activities beyond the title year. The expected legacy of the ECoC should also be clearly described.

An ECoC represents a transformational opportunity for a city. The pre-selection bid books generally outline why a city is seeking the title. These objectives should be clearly stated, as there is a tendency to perceive the ECoC as a panacea for every urban challenge. A critical area requiring further elaboration is the expected visible change in the urban landscape. The panel expects a more focused explanation of how the programme vision, themes, and activities will link to outcomes, and how monitoring and evaluation will contribute to long-term legacy. There is substantial literature and research available for cities to explore the cultural, urban development, and social benefits of an ECoC.

The evaluation section of the bid book should receive more attention in the final phase, particularly in relation to research for baseline data. The panel expects to see ECoC-

specific success indicators. However, the monitoring and evaluation section should focus on priority objectives rather than merely compiling statistics and data. One priority should clearly address how the ECoC will meet the European dimension criterion.

Capacity building should be comprehensive, considering the needs of all cultural players as well as the hospitality industry. The cultural and creative sectors (CCS) should be integrated into the cultural and artistic programme, and linked to a mapping and needs analysis of the sector.

Cultural and Artistic Programme

The final selection will focus on the operating programme from 2025 (when the ECoC will be formally designated) and especially the ECoC year in 2030. The panel recommends an open-minded and daring artistic approach, embracing new and experimental ideas. The vision presented in the bids could benefit from deeper consideration to clarify unique elements that specifically tie the concept to the city, rather than presenting a generic concept applicable to any European city. Consistency between the selected vision and all other elements of the bid must be ensured. Innovation and originality should be pursued not just in theory, but in practice. The panel expects more details on the programme, its projects, and partners, differentiating between those who have committed to firm participation and those who are still potential partners. ECoC programmes typically cover a wide range of art forms, including creative interventions in social issues. The budget should be outlined for each major project to give the panel an understanding of the balance between projects in the programme.

The panel recommends a more focused approach to digital cultural content as an integral part of the programme, rather than just relying on social media promotions. Additionally, more attention should be given to the sustainability of the projects—culturally, ecologically, socially, and economically—to ensure the legacy of the ECoC is substantial.

European Dimension

The panel urges both cities to revisit this criterion carefully. While some cities made promising initial approaches, the proposals failed to fully engage with the challenges. Merely marketing a city in Europe is not a strong interpretation of the European dimension. An ECoC provides a city with the opportunity to promote itself internationally, but this is only half the story.

Developing European cooperation requires strategic partnerships with artists, cultural organisations, and institutions across Europe. These relationships should extend beyond former and future ECoCs, existing European cultural networks, or twin cities.

The European dimension has a two-way direction. It's about presenting the city's contribution to European cultural diversity, but equally important is broadening the understanding of the city's citizens about the diversity of European cultures and linking through cultural and other projects with citizens in other countries. The panel expects to see how the European dimension is concretely reflected in the cultural and artistic programme, with a focus on learning from other cultures. This is what primarily differentiates an ECoC from a national city of culture.

The panel expects to see a significantly increased focus on European partnerships, including co-productions, co-curations, conferences, networking, and visiting artists. Recent ECoCs have included European and international partners in more than half of their projects. Cities should encourage their cultural operators to engage actively in European cultural networks.

One key element of the European dimension is the ability to attract visitors from across Europe and beyond. The programme should be attractive and distinct from the typical tourist offers of the city or region. The panel advises candidates to carefully consider a strategic communication plan that aligns with the cultural and artistic programme and an international marketing vision.

Outreach

The audience development strategy should be much further developed in the final bid books, including both online and offline measures and channels for all identified target groups. The final bid books should approach audience development from a long-term, strategic perspective. Special attention should be paid to reaching harder-to-reach audiences, such as minorities, the elderly, people with disabilities, the LGBT+ community, and others outside city centres or temporarily in the city.

The panel expects candidates to show how the audience development strategies of the main cultural organisations—independent operators and NGOs—relate to the ECoC programme.

Management

New times of uncertainty demand new approaches to management. Special attention should be given to risk assessment in the final bid book, including a thorough analysis of the potential impacts of global challenges during the preparation and implementation phases.

Regarding management models, the panel recommends learning from other ECoCs' experiences while avoiding the direct adoption of pre-existing models. The delivery team will play a critical role, and the cities should clearly outline the best model for ensuring the quality and independence of the artistic management of the project. Recruitment processes and staffing arrangements from 2025 to 2030 should be well-defined, including plans for secondments, interns, and volunteers.

Marketing for an ECoC should go beyond standard information dissemination to include a compelling narrative of European importance. It is vital that marketing communicates the city's European message, aligned with the artistic vision, rather than focusing solely on city branding.

Capacity to Deliver

Candidates should confirm that their bid book, including the overall vision, concept, and financial commitments, has formal approval from the mayor, city (and county/region, if

applicable) councils, and all political parties. The panel also recommends that candidates and national governments have a shared understanding of the financial contributions.

Candidates are reminded that an ECoC requires a special programme for the year, in addition to the normal cultural offering. The panel expects detailed information on managerial capacity, both in the city and region, to manage a programme of such depth and range. Capacity building should align with local and regional development plans and be planned comprehensively. Cities should also plan strong capacity-building programmes to meet the scope of the ECoC, as it exceeds current local capacities. If projects are planned to be funded through competitive EU programmes, such as Creative Europe, this should be clearly indicated.

Information on urban development, infrastructure programmes, cultural heritage restoration projects, and new cultural venues is useful at pre-selection, but the final selection should focus on projects that directly impact the ECoC programme. Candidates should provide a timeline and realistic estimate for completion of these projects.

The final bid books should clearly indicate how these capital projects will be managed, including management structures, state-of-play regarding EU ESI Funds, timelines, and public procurement details.

Signed

Athena Aristotelous-Cleridou (Vice-chair)

Toni Attard (Chair)

Jelle Burggraaff

Else Christensen-Redžepović (Rapporteur)

Marios Joannou Elia

Suvi Innilä (Rapporteur)

Erni Kask

Hrvoje Laurenta

Tanja Mlaker

Jorge Cerveira Pinto

Matthias Ripp

March 2025

Selection of the European Capital of Culture (ECoC) 2030 in Cyprus

December 2025

The Expert Panel's report Selection stage

Edited by

Athena Aristoteleous Ceridou (Vice Chair), Toni Attard (Chair), Jelle Burggraaff, Else Christensen-Redzepovic, Suvi Innilä, Erni Kask, Marios Joannou Elia, Hrvoje Laurenta, Tanja Mlaker, Matthias Ripp (Rapporteur)

Disclaimer

This document has been prepared for the European Commission.
However, it only reflects the views of the authors, and the
Commission cannot be held responsible for any use which may be
made of the information contained therein.

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture
Directorate Culture, Creativity and Sport
Unit D2

E-mail: eac-unite-D2@ec.europa.eu

*European Commission
B-1049 Brussels*

© European Union, 2026

Table of Contents

Introduction	4
Pre-selection and final selection rounds.....	4
Panel meeting	4
Thank you.....	5
Assessments of the candidates	5
Larnaka	6
Contribution to the Long-Term Strategy.....	6
Cultural and Artistic Content	6
European Dimension	7
Outreach	7
Management.....	8
Capacity to Deliver	8
Conclusion	8
Lemesos	9
Contribution to the Long-Term Strategy.....	9
Cultural and Artistic Content	10
European Dimension	10
Outreach	11
Management.....	11
Capacity to Deliver	11
Conclusion	12
The panel's decision	12
Melina Mercouri Prize.....	12
Reputation of an ECoC	13
The monitoring phase.....	13
The panel's recommendations	13
Contribution to the Long-Term Strategy.....	14
Cultural and Artistic Content	14
European Dimension	14
Outreach	15
Management.....	15
Capacity to Deliver	15
Signed	16

Introduction

This report presents the findings of the expert panel (the "panel") for the selection phase of the competition for the European Capital of Culture ("ECoC") 2030 in Cyprus. The competition is a European Union initiative that dates to 1985. The title "European Capital of Culture" was previously awarded to one city in Cyprus, Paphos in 2017.

The Deputy Ministry of Culture (the "Ministry") acts as the managing authority of the competition, which is governed by Decision No 445/2014/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 (the "Decision") and by the regulations adopted by the Ministry and published on its website together with the corresponding call for applications.

In line with Article 2 of the Action, a panel of twelve independent experts was established for the selection process. Ten panel members were appointed by the European Union institutions and bodies (the European Parliament, the Council, the European Commission, and the Committee of the Regions), two of them were unable to join the selection meeting. Two national members of the panel were appointed by the Deputy Ministry of Culture.

Pre-selection and final selection rounds

The competition occurs in two phases: pre-selection (shortlisting) and selection.

The Deputy Ministry of Culture of Cyprus issued a call for applications on 18 December 2023. Five applications were submitted by the closing date of 16 December 2024 by the cities of Ayia Napa, Kourion, Larnaka, Lemesos, and Nicosia in the Republic of Cyprus. Following the pre-selection meeting held in Nicosia from 25-27 February 2025, the panel recommended inviting two bidding cities — Larnaka and Lemesos — to progress to the final selection stage. The panel's pre-selection report is published on the website of the European Commission. The European Commission accepted the panel's recommendation and invited the two cities, Larnaka and Lemesos, to submit final applications with a deadline of 3 November 2025. The two cities submitted their final applications ("bid books") by the deadline, and both applications were considered eligible.

A delegation of two panel members participated in city visits on 8 and 9 December 2025 accompanied by the two national Experts and a representative from the European Commission. The delegation reported to the panel at the selection meeting.

Panel meeting

The panel members met in Nicosia on 10 and 11 December 2025. All panel members signed a declaration of no conflict of interest and confidentiality and gave it to the Managing Authority before the final selection hearings. The panel confirmed Toni Attard as its chair and Matthias Ripp as its rapporteur.

Representatives from the European Commission and the Ministry of Culture attended the meeting as observers. They took no part in the panel's deliberations or decisions.

At the selection hearings on 10 December 2025, each candidate city, in alphabetical order, presented its case (in 45 minutes) and answered questions from the panel (in 75 minutes).

The chair of the panel announced the panel's recommendation at a public press conference on 11 December 2025.

Thank you

The panel members wish to extend their gratitude to everyone who participated in the selection phase of the European Capital of Culture 2030 competition in Cyprus. The panel specifically observed that the two cities — Larnaka and Lemesos — utilised the bidding process as an occasion to strengthen their cultural strategies and emphasise the significance of culture and Europe in their socio-economic progress as a whole. This is already a substantial potential legacy that the ECoC competition has produced.

The two candidate cities are firmly encouraged to continue developing and implementing their respective cultural strategies. The panel wishes to extend its gratitude to the cities and all those who made contributions to their proposals. Additionally, it extends its appreciation to the European Commission for its guidance and the Deputy Ministry for its flawless coordination and the technical team.

Assessments of the candidates

In its assessment of the candidates, the panel noted the general and specific objectives in Article 2 of the Decision and the requirement for the application of the European Capital of Culture (ECoC) 2030 in Cyprus to be based on a cultural and artistic programme with a strong European dimension explicitly created for the title (Article 4). The panel assessed both bids against the six criteria outlined in Article 5 of the Decision:

- Contribution to the long-term strategy of the city,
- Cultural and artistic content,
- European dimension,
- Outreach,
- Management,
- Capacity to deliver.

In line with the specifications of the call, the panel assessed both short-listed candidate cities based on their revised bid books and hearings against the objectives of the European Capital of Culture action and the criteria as specified above. A city's history, its recent and current policies, and its cultural offer may form the basis for the proposed programme, but they are not criteria in the selection process.

The city visits are not part of the formal assessment process; however, they provide invaluable assistance to the panel members in gaining a deeper understanding of the context and background of the ECoC applications.

In the following commentaries, the panel highlights the main elements of their findings during the selection phase.

One of the most essential features in Decision 445/2014/EU governing the ECoC action from the 2020 titles is the requirement that cities have a formal and explicit cultural strategy. This requirement ensures that the ECoC is grounded in a medium-term transformation of the city and its cultural life.

In the case of the selected city, specific recommendations are made to assist it in implementing its ECoC project.

Larnaka

Larnaka's bid for the ECoC title bears the motto "*Common Ground*" and is rooted in the vision of Europe reimagined as a space of togetherness, care, and shared belonging. The concept reflects the city's lived experience as a place of displacement, diverse identities, and a culture of care—values that speak directly to contemporary European challenges. Larnaka's bid articulates a powerful response to polarisation, nationalism, and the humanitarian crises facing Europe, proposing that culture can serve as a bridge for understanding and shared futures.

The city of Larnaka has developed a comprehensive long-term cultural strategy entitled "*Investing in Our Talents*" (2025-2040), adopted by the City Council in February 2025. This strategy is grounded in genuine citizen participation and reflects the voices of diverse communities within the city. The candidacy builds on Larnaka's position as a gateway between continents, a city of refugees and migrants, and a place where people of different origins have coexisted for millennia.

Contribution to the Long-Term Strategy

- The Cultural Strategy "Investing in Our Talents" (2025-2040) has been formally adopted by the Larnaka City Council. The strategy is comprehensive and clearly aligned with contemporary European frameworks, including Agenda 21 for Culture, Agenda 2030 for Sustainable Development, and the New European Bauhaus. The strategy establishes six clear priorities: Family Friendly City, Human City, Intercultural City, Creative City, Curious & Talented City, and Sustainable City. The ECoC 2030 programme is also integrated with the long-term cultural strategy.
- The long-term cultural, social, and economic impacts are clearly described with consideration for sustainability and legacy.
- The monitoring and evaluation plan is comprehensive. The Human Legacy Project ensures that evaluation is participatory, real-time, and captures both quantitative and qualitative dimensions of change.
- A clear timeline with actions to be carried out through 2040 is in place. The strategy will be revised every seven years through detailed Action Plans, providing both stability and adaptability. The connection between the Cultural Development Strategy and the ECoC programme is coherent and mutually reinforcing.

Cultural and Artistic Content

- Larnaka's artistic vision is built on the concept of "Common Ground," manifested through three thematic lines: *WE* (exploring identity and belonging), *LARNAKA* (celebrating the city's heritage and contemporary life), and *EUROPE* (addressing broader continental themes). These themes are developed across twelve subthemes, each intended to address distinct aspects of contemporary European and local concerns.
- The programme is presented in a structured manner, with project descriptions providing information about involved artists, partners, planning timelines, budgets and expected deliverables. The overall artistic intent is coherent and connected to the central concept. The programme demonstrates substantial investment in infrastructure through the Common Ground Cultural Complex, which will serve as a flagship venue designed by internationally renowned architects (Foster + Partners).

- The programme is rooted in strong involvement of local artists, cultural organisations, and community members. The participatory process that generated the original bid, with co-creators' networks and neighbourhood engagement, has built genuine local ownership. Educational programmes are embedded across most projects, with clear mechanisms to engage young people aged 15-29 through multiple pathways including universities, youth boards, and community organisations.
- The integration of heritage preservation with exploratory cultural expressions demonstrates a thoughtful approach to bridging tradition and contemporary creativity.
- The programme demonstrates particular strength in addressing the refugee and migrant experience through projects that centre these communities' narratives and contributions. This focus on inclusion and belonging resonates strongly with contemporary European challenges and offers authentic, lived perspectives on these critical issues.

European Dimension

- Larnaka's bid articulates a strong vision of what the city and its diverse populations offer to a reimagined Europe. The concept of "Common Ground" speaks directly to European anxieties about polarisation, migration, and cohesion, proposing culture as a vehicle for building shared understanding.
- The European dimension extends beyond artistic partnerships to encompass thematic alignment with key European discussions: cultural rights and governance, sustainable development, intercultural dialogue, and peace-building.
- The bid demonstrates substantial engagement with European partners and networks, particularly within the Mediterranean region.
- The concept of "Common Ground" itself represents a European narrative—a response to current crises grounded in specific local knowledge but articulated for continental significance. The programme's emphasis on shared values, care, and togetherness addresses urgent European needs.

Outreach

- Larnaka's bid demonstrates a strong and systematic approach to community engagement. The participatory process that generated the programme was genuine and inclusive, with documented evidence of broad community involvement in shaping the vision. The bid shows deep civic ownership and engagement.
- The programme includes convincing strategies to engage key target groups: young people, migrants and refugees, families, and elderly and isolated populations.
- The approach demonstrates strength in engaging underrepresented communities, with explicit focus on citizens from diverse backgrounds, low-income families, people with disabilities, and those experiencing social isolation. The outreach strategy emphasises sustainable, interconnected activities rather than one-time interventions.
- The Digital Curator role and the use of multilingual programming, mobility schemes, and targeted outreach demonstrate commitment to barrier removal and inclusive access.

Management

- The total operational budget for Larnaka 2030 is €27 million. The budget structure reflects allocation of 63% to programme delivery and approximately 20% to wages, overhead and administration.
- Political support is evident and documented. The City Council has formally voted on financial commitments and adopted the long-term cultural strategy. The fundraising strategy for EU funds is well developed with realistic targets and clear connections to specific projects.
- The governance structure is described, with the ECoC delivery team (Larnaka 2030, established as a municipal legal entity in 2022) operating with municipal support and structured oversight through a Board of Directors. The Artistic Director has been appointed and will serve from 2026-2031, providing continuity. The General Director position is planned for appointment in Q1 2026 upon designation.
- The contingency planning is detailed and realistic. Specific contingency measures are outlined for potential delays to the Common Ground Cultural Complex, including use of the old airport arrival hall and other existing venues as "Plan B" alternatives. The bid demonstrates an awareness about risk mitigation.

Capacity to Deliver

- Political support and commitment are strong at the municipal level, with documented formal votes on financial commitments (5 October 2025) and the adoption of the long-term cultural strategy. The city's overall strategic plan *Larnaka 2040* provides a broad framework supporting cultural development and urban regeneration.
- The city demonstrates capacity of existing cultural infrastructure and venues. Two indoor theatre venues are in place, with one under renovation during the application period. Access to the largest open-air theatre in Cyprus (2,000 seats) provides substantial capacity during summer programming.
- The Common Ground Cultural Complex (consisting of Cultural arts centre, Design centre and Home of Memory.) represents a significant capital investment of €30 million, designed by internationally recognised architects (Foster + Partners), with an additional €9 million allocated to other cultural infrastructure projects. The total capital expenditure budget is €39 million. The timeline for delivery has been presented with detailed planning, targeting completion in 2029 ahead of the ECoC year.
- The city has experience in hosting large-scale cultural events and has demonstrated capacity for coordination across municipal departments and partner organisations. The cultural infrastructure investments align well with the broader urban regeneration vision (removal of refineries from the seafront, waterfront development).

Conclusion

The bid presents a convincing balance between a robust 'Capacity to Deliver'—evidenced by strong political consensus and strategic planning—and a 'European Dimension' that addresses urgent continental themes through a distinct local lens.

Larnaka has presented a coherent bid grounded in genuine community engagement and a compelling conceptual vision centred on themes of urgent European significance. The

artistic vision of 'Common Ground' addresses fundamental European challenges of cohesion and belonging. The substantial infrastructure investment in the Common Ground Cultural Complex demonstrates long-term institutional commitment.

While the bid is robust, the panel identifies specific implementation focal points for the transition phase. The infrastructure delivery, relying on EU Structural Funds, necessitates the prompt formalisation of pending agreements. Similarly, the management structure requires scaling to match the operational scope. The panel views these elements as key performance indicators for the monitoring phase rather than structural deficits in the proposal.

The city has experience in delivering large-scale cultural activities and has demonstrated effective coordination with relevant municipal departments and partner organisations.

The panel recommends that the bid of Larnaka is selected.

Recommendations for preparing Larnaka for the title year can be found at the end of this report.

Lemesos

Lemesos's bid for the ECoC title is centred on the concept "*The Understory*"—a metaphor for the hidden voices, overlooked communities, and untold stories of the city. The concept responds to challenges facing many contemporary European cities: rapid urban development and gentrification that risk displacing communities and cultural heritage. The bid portrays Lemesos as a "city of two speeds," where capital investment and high-rise development coexist with the struggles of workers, artists, migrants, and long-time residents seeking cultural and physical space.

The concept of "*The Understory*" aims to give voice to these marginalised narratives and to challenge division through culture, emphasising community resilience, cultural democracy, and plural representation. Lemesos articulates a vision for a city where culture becomes the driver of development, not its afterthought.

Contribution to the Long-Term Strategy

- Lemesos 2030 has grounded its bid in the Cultural Strategy 2024-2034, which was adopted by the Municipal Council in November 2024. The strategy is built upon three main pillars: Activating the Arts and Creative Economies, Connecting Communities through Inclusive Development, and Supporting Relationships and Synergies. It directly addresses the ecosystem's identified challenges regarding public space management, capacity building, and long-term sustainability. During the hearing and in the bid, concrete evidence of political support was provided, by announcing that the city has voted on a €2 million increase to the operational budget.
- **The alignment between the ECoC programme and this long-term strategy is clearly articulated,** with the ECoC serving as a strategic catalyst for the strategy's implementation. The bid envisions the ECoC cross-pollinating with the strategy through three key mechanisms: activating beyond-urban development alternatives, making art a daily participatory habit, and positioning culture as a shared necessity.
- **The monitoring and evaluation framework is decentralised and scientifically robust,** led by the Cyprus University of Technology and the University of Limassol. This

framework employs an innovative, multi-perspectival methodology featuring creative data-gathering tools such as the Vibesensor, PrideSensor, Measuring Stories, Monitoring Shifts, and Soundtracking.

- To address capacity concerns, the municipal government is establishing new permanent positions—specifically a Cultural Officer and a Curator of Municipal Cultural Spaces—to be filled by the end of 2025. Furthermore, the bid strengthens its regional impact through formal partnerships with the neighbouring municipalities of Amathounta and Kourion (a former candidate city), effectively creating a unified cultural corridor along the southern coastline.
- While the bid presented a coherent cultural vision, it was less convincing in demonstrating the sustainability and legacy dimensions of its infrastructure investments. The proposal lacked clarity on how capital expenditures aligned with the city's broader masterplan or how they would contribute to long-term cultural and urban transformation.

Cultural and Artistic Content

- Lemesos's programme comprises 47 projects structured around the central concept of "The Understory," which addresses healing and local narratives.
- Whereas the programme addressed relevant challenges, such as gentrification and inequalities, its focus is predominantly local with the European dimension not strongly integrated. The programme budget was presented with indicative allocations of monetary ranges per project, making it insufficient to assess the overall programme's feasibility.
- The programme foresees 20% of its content to be developed through open calls, which demonstrates an inclusive approach and potential for new creative input. The bid also features several notable artistic projects, including an international co-production led by Robert Lepage and Ex Machina, offering valuable opportunities for collaboration and professional exposure for local creators.
- The panel acknowledges the strong presence of the performing arts, particularly dance, as a notable strength of the programme; however, it would welcome a more balanced representation of artistic genres.
- Several programme activities are spread across multiple years. Whereas the panel acknowledges that process-led programmes require significant lead time, it expressed concern that some projects with a significant public facing component—for Example Water Stories and Neighbourhoods That Float—risked diluting the project's impact in the title year.

European Dimension

- The concept of "The Understory" positions Lemesos's local narrative within an urgent context, addressing healing and spatial trauma. However, the panel noted that the bid did not sufficiently translate the concept to a European level. While the bid leverages Lemesos' unique southeastern Mediterranean position, the panel remarked that the bid's focus on local challenges did not build sufficiently on the broader European context.
- The bid explains in a sound manner how different projects promote the cultural diversity of Europe, intercultural dialogue and greater mutual understanding between European citizens, and how it highlights European heritage and history as well as European integration and current European themes.
- The bid makes a deliberate strategic choice to add value to the existing visitor experience by attracting critical thinkers, reflective travellers, and cultural participants, rather than focusing on large-scale tourist audiences. Whereas the idea of attracting "critical thinkers" is conceptually sound, the practical mechanisms to engage European audiences are not sufficiently detailed. The panel expressed concern that this approach limits the action's objective to also reach a wider

international audience. Whereas the bid presents a solid marketing and communication strategy, its international dimension was not strongly articulated.

Outreach

- The bid articulates a commitment to community engagement and accessibility, referencing outreach activities conducted during the bidding phase (2024-2025) intended to build foundations for partnership. The proposal highlights the involvement of the reactivated Limassol Intercultural Council to coordinate with migrant and diverse communities and aims to address marginalised groups including asylum seekers and people with disabilities.
- However, the panel found that participation could have been a stronger dimension of the final bid. While the bid document mentions these groups, the panel noted that specific forms of participation were not clearly visible and the information provided was not comprehensive. The strategy for improved accessibility of venues in physical and digital terms was assessed as lacking specificity regarding how inclusive access would be operationally ensured.
- The bid integrates an educational dimension with plans for youth engagement, including ambassador schemes and capacity-building programmes. It also attempts to link cultural participation with the city's Net Zero 2030 Mission City Label.
- Ultimately, the panel recognised the experimental approaches of the bid as promising but concluded that the participation strategies required significantly more detail, particularly regarding volunteer engagement and concrete mechanisms for ensuring the active involvement of target groups beyond the planning phase.

Management

- The total operational budget for Lemesos 2030 is projected at €25.8 million, with a reliance on public sources (89.5%) and private contributions (10.5%). While the bid outlines increased commitments from the Municipality of Lemesos and neighbouring cities, the panel noted that the private fundraising strategy would benefit from further development, though it acknowledged the confirmed support already secured at this stage of the bidding process.
- Regarding governance, the bid outlines a structure intended to coordinate across the municipality and community organisations.
- The capital investment plan, nominally €59.2 million, includes projects such as the restoration of the Apollon Cinema and redevelopment of Heroes Square. However, this infrastructure plan could be better aligned with the master plan and is lacking a clear vision on how to use the ECoC title to drive urban transformation. The panel also noted that the contingency plan for infrastructure was underdeveloped, and capital expenditure was not sufficiently linked to concrete project delivery, raising doubts about readiness.
- The organisation is formally established as an independent non-profit entity with a Board of Directors. The panel expressed concern about the clarity of primary leadership and decision-making authority, particularly in situations where views may diverge.

Capacity to Deliver

- Lemesos 2030 is established as an operational entity since January 2023, providing structural continuity, and has implemented pilot activities and built partnerships during the bidding phase.
- The contingency planning is only partly convincing. While alternative scenarios and fallback options are identified, the panel noted that key elements remain insufficiently specified, notably in relation to alternative venues and the depth of financial and operational contingency planning.

Conclusion

Lemesos presented a committed bid built around the metaphor of The Understory, focusing on less visible narratives and on responding to the social consequences of rapid urban change. The panel appreciated the openness with which issues such as gentrification and social exclusion were addressed, in particular through the City in Therapy strand, and recognised the intention to strengthen the local cultural ecosystem as a positive element. At the same time, a number of aspects would have needed further development. While the cultural and artistic programme showed strong engagement at local level, **the European dimension and the overall artistic scope were not sufficiently clear**. In addition, **elements of the governance set-up and the financial framework remained too broadly defined to give full confidence in delivery**.

On this basis, the panel acknowledged the cultural ambition and local relevance of the proposal, but considered that the balance between local focus, European positioning, and the solidity of governance and financial arrangements was not yet convincing enough at this stage.

Given these observations, the panel does not recommend Lemesos for the ECoC 2030 title. The panel nonetheless encourages Lemesos to build on its strengths and continue advancing its cultural vision for the future.

The panel's decision

The panel was presented with two distinct and differently articulated bids from significantly diverse cities, each with its own interpretations of the ECoC criteria. The bids tackled issues of significant urgency for Europe and the world at large. Both bids had their strengths and weaknesses. According to Decision 445/2014/EU of the European Parliament and of the Council, the panel looked at the programme designed explicitly for the ECoC year and with a strong European dimension. The panel debated the merits of each city against the two objectives and six criteria of the Decision, and then, in the final discussion, the applications were weighed against each other.

Each panel member weighed his/her interpretation of the criteria against the two cities with their bid books, presentations, questions, and answers. The panel decided by vote to recommend to the Deputy Ministry of Culture of the Republic of Cyprus to designate Larnaka as European Capital of Culture 2030 in Cyprus.

This report has been sent to the managing authority and the European Commission. Both will publish it on their websites. In accordance with Article 11 of the Decision, the Ministry will proceed to the designation of the ECoC 2030 in Cyprus based on the recommendation contained in this report. It will then inform the European Parliament, Council, Commission, and Committee of the Regions. This formal designation enables Larnaka to use the title "European Capital of Culture 2030".

Melina Mercouri Prize

Based on this report, the panel recommends that the European Commission award the Melina Mercouri Prize to the designated city. However, the payment of the €1.5 million prize is deferred until 2030, in line with Article 14 of the Decision. It is conditional.

The ECoC panel will further recommend to the European Commission in late 2029 at the end of the monitoring process on whether to make the payment. The conditions for the payment are as follows (Article 14):

- The ECoC continues to honour its commitments made in the application;

- It complies with the criteria;
- It takes into account the recommendations contained in the selection and monitoring reports;
- There has been no substantial change to the programme and strategy set out in the bid book, in particular:
 - The budget has been maintained at a level capable of delivering a high-level programme and at a level consistent with the bid book;
 - The independence of the artistic team has been appropriately respected;
 - The European dimension has remained sufficiently strong in the final programme;
 - The marketing and communications strategy and material reflect it is a European Union action;
 - Plans for monitoring and evaluation are in place.

Reputation of an ECoC

A city awarded the ECoC title receives considerable international attention from the selection recommendation extending well beyond the ECoC year. It is responsible for upholding the reputation of the ECoC brand for the benefit of those previous title holders and future ones. City administrations should be aware that decisions taken (and not just in the cultural sector) might attract attention far beyond what they are used to handling formal media and social media. This adds a unique and new aspect to decision-making in the city over a wide, full range of issues, much beyond culture only.

The monitoring phase

Once an ECoC has been designated, it enters the “monitoring phase” (Article 13 of the Decision). Under the auspices of the European Commission, the panel will work with the ECoC to ensure the quality of the ECoC brand and to offer advice and experience. **The bid book at final selection becomes the *de facto* contract** between the designated city, on the one hand, and its citizens, the panel, the Deputy Ministry, and the European Commission, on the other hand. It has an important role in the payment of the Melina Mercouri Prize.

The panel will expect a close alignment with the bid book during the preparation phase and during the ECoC year. Significant variations from the bid book should be discussed with the panel through the European Commission in advance of decisions being made. There are three formal monitoring checkpoints (autumn 2026, mid-2028, and autumn 2029) when the ECoC will meet with the panel under the auspices of the European Commission. Before each meeting, the European Commission will invite the ECoC to provide progress reports.

The European Commission will indicate areas that specifically need to be addressed in the reports. In addition, the panel may decide, with the agreement of the European Commission, to visit the city to observe progress. The panel’s reports after all three meetings will be published on the European Commission’s website. The ECoC may decide to publish its progress reports in the interest of transparency.

The panel’s recommendations

The designated ECoC now moves to a transition period from a set-up suited to a bid campaign to the more formal ECoC delivery structure independent of local city administration.

The panel expects Larnaka to develop cooperation with the other bidding city and the wider artistic and cultural community in Cyprus. The ECoC in Cyprus in 2030 provides a national opportunity, which will reflect internationally on Larnaka and the country as a whole.

The following recommendations are addressed specifically to Larnaka as the designated European Capital of Culture 2030. The panel advises the city to integrate these points into the first progress report due in Autumn 2026.

Contribution to the Long-Term Strategy

- Ensure that the cultural strategy, the ECoC programme and the wider urban transformation plans are fully synchronised and accompanied by detailed timelines and actions, with a clear delineation between permanent municipal cultural strategy objectives and specific ECoC 2030 goals.
- Strengthen the monitoring and evaluation framework by delivering the planned baseline studies and establishing more precise, specific and measurable indicators. Revisit highly aspirational targets, such as increasing the percentage of artists earning a sustainable income to 50% by 2035, to ensure they are realistic and phased through concrete implementation steps and intermediate milestones.
- Clarify the formal role, governance and institutional ownership of the “Larnaka 2030” entity beyond the title year to ensure continuity of the cultural strategy and to institutionalise participatory structures within permanent municipal governance.

Cultural and Artistic Content

- Enhance the balance between community-based artistic expression and bold, innovative artistic projects that will attract European audiences and critical attention. Safeguard artistic excellence within the broad community co-creation model, ensuring that social inclusion does not dilute artistic distinctiveness or lead to repetitive formats.
- Reinforce the artistic vision to address with courage and creativity the controversial and sensitive issues that resonate in Larnaka and in Europe. In particular, further develop the Opening Ceremony as a distinctive artistic statement with a contemporary and innovative approach.
- Streamline the programme structure by rethinking the twelve subthemes—especially those with only one associated project—to reduce fragmentation and enhance clarity and coherence in communication, while preserving sufficient flexibility to integrate upcoming opportunities and new projects in the years leading up to 2030.
- Enhance European collaborations by defining specific partnerships and joint projects with cultural institutions, organisations and networks across Europe, and clarifying how these collaborations are rooted in and add value to the local context, including projects such as Sistema Europe Orchestra.
- Maintain a strong focus on community involvement by ensuring that temporary and permanent residents, and local, regional and national artists and cultural stakeholders, actively shape and deliver the cultural and artistic programme. Ensure island-wide inclusion of the professional artistic sector and a diversity of art forms beyond the currently dominant genres.

European Dimension

- Deepen the integration of European narratives by implementing cultural and artistic projects that explicitly address shared European themes, such as migration, minority languages and cultures, sustainability, resilience and social cohesion, clearly articulating the specific contribution of Larnaka to these debates.
- Significantly broaden the geographic reach beyond the current Mediterranean and Middle East focus by establishing partnerships and co-operations with cultural

institutions and artists from Nordic countries and Central Europe, in order to ensure a genuinely pan-European profile.

- Building on Larnaka's position as Cyprus's main international gateway, expand and refine the international visitor strategy so that it fully leverages this advantage, with targeted offers, partnerships and projects designed to attract and engage diverse European audiences.

Outreach

- Define the logistical and financial resources required for outreach activities and accompany them with measurable objectives and indicators, so that the reach, quality and impact of participation across different target groups can be properly monitored and evaluated.
- Strengthen accessibility and inclusivity by developing detailed measures to remove barriers for international visitors, marginalised communities and people with disabilities, and for example by paying particular attention to residents in remote rural areas, ensuring that they also benefit from and participate in the ECoC programme.
- Differentiate between strategies for active co-creators and those for audiences who wish to participate as spectators or tourists, tailoring programming and marketing approaches to the needs, expectations and capacities of each group.
- Develop a robust and meaningful digital engagement strategy that goes beyond communication and promotion, offering genuine artistic, educational and participatory opportunities, and complementing physical accessibility before, during and after the title year.

Management

- Review and, where necessary, adjust the planned organisational structure and staffing levels in line with the decision to produce a significant proportion of the programme in-house and with the ambition to reach international audiences, ensuring sufficient capacity particularly in programme production, international relations, marketing and communications.
- Further strengthen governance, planning and risk management through continued alignment across structures and a coherent risk management framework.
- Secure in a timely manner the key funding and stakeholder commitments that underpin the project, including the formalisation of EU Structural Funds Agreements for the Common Ground Cultural Complex, and reinforce collaboration mechanisms with local, regional and national partners to ensure stable support throughout the preparation and title year.

Capacity to Deliver

- Maintain the timetable for delivering the Common Ground Cultural Complex and other critical cultural infrastructure, while at the same time develop more detailed and operationally viable contingency plans (including the use of the old airport arrival hall and other alternative venues) with clear decision points and implications for the programme and budget.
- Ensure strong and stable leadership by appointing the General Director (CEO) and completing the senior management team within a short period after designation, and by embedding their work in an integrated contingency and decision-making framework that connects infrastructure delivery, programme implementation, accessibility, tourism capacity and risk governance.

Signed

Participants in chronological order:
Athena Aristoteleous Ceridou (Vice Chair),
Toni Attard (Chair),
Jelle Burggraaff,
Else Christensen-Redzepovic,
Suvi Innilä,
Marios Joannou Elia,
Erni Kask,
Hrvoje Laurenta,
Tanja Mlaker,
and
Matthias Ripp (Rapporteur).

Nicosia, 11 December 2025
All panel members (signed)

P³ Power of 3 Consultancy

Neil Peterson, Prof. Hanns-Dietrich Schmidt, Nadja Grizzo

*Reflections on the work by the Lemesos 2030 team
in the light of the final jury report*

Lemesos Reflections

This short report sets out the observations of the P³ team on the recent ECoC 2030 bidding process by Team Lemesos and how the city should be encouraged to build on some of the very good work of the team.

The ECoC competition is not easy to win, and we want to go on record as saying that the team did lots of very good work. To lose is always disappointing. But we understand that it was narrowly. The project developed some really good ideas and projects, and it would be a mistake if these were simply discarded. The city has invested much to support the project and to totally abandon it now would be a waste of that investment.

Overall, we found that the team prepared thoroughly and well. You started thinking about bidding early, at the end of 2020. Members of our team made early visits to the city, during which the preconditions and criteria for an application were clearly understood by the city. The decision to apply was well-founded and clearly thought out.

The installation of the team and the distribution of tasks was done well and was effectively managed by the Board of Directors. The Preselection phase included the development of a solid cultural strategy and an in-depth analysis of community issues and challenges which was impressive. This all led to the concept of The Understory – the sense of a “two speed” city whose rapid development was in danger of excluding and even driving away “regular” Limassolians. It was not surprising that Lemesos, together with Larnaca, made it through the first round with confidence.

The Expert Panel’s report on the preselection round was extremely positive for Lemesos. *“The bid presents a strong vision, focusing on inclusivity, sustainability and Intercultural dialogue... The panel is convinced that Lemesos has the capacity to deliver a sustainable, long-term cultural transformation at the European level and become a significant cultural hub in Europe.”*

They seemed to like The Understory:

“The Understory focuses on bringing forward the stories and cultural expressions that thrive in the shadows of the city's rapid urban development. It aims to empower, protect, and nurture these hidden narratives into sustainable development.”

In our opinion, had it been a boxing match Lemesos would have been narrowly ahead on points at the end of the first phase.

There were recommendations to highlight the European dimension more clearly and to clarify some governance issues. We saw the team take these (and other) recommendations very seriously in their work on the second phase and they also made this very clear in the second bid book.

There was also significant and positive investment by Eleana and Diomedes on the development of the artistic programme. For us, the result was a wide-ranging and sophisticated programme. We also saw the second phase bid book as a significant uplift and development of the first phase version.

P³ Power of 3 Consultancy

Neil Peterson, Prof. Hanns-Dietrich Schmidt, Nadja Grizzo

*Reflections on the work by the Lemosos 2030 team
in the light of the final jury report*

We would also add that the feedback from the European network on the project and the contributions from Eleana and Diomedes was highly positive too. They were well-liked and respected (as seen from the excellent range of international partners). We also heard from a number of people around Europe that they liked The Understory very much, feeling it was original and focussed on a key European topic that they saw as relevant. Which makes the Jury's negativity even more puzzling.

Presentation and Jury Visit

Ultimately the team delivered a good final presentation to the Jury. The group used the Bid Books well and they were a group of committed people who represented Lemosos well. They all were extremely dedicated.

What could we have done better? As we said above, the team was well led and extremely hard working. We suggested that the team was a bit too homogenous – they all shared (passionately) a similar view of the city. Perhaps a wider and more diverse range of voices would have given a more balanced view of the many strengths as well as the challenges of Lemosos. We also felt that some people who took part in the Jury visit would have strengthened the presentation team if they had been available.

Getting The Understory across at the jury visit was perhaps not as convincing as it could have been. A number of ideas that were at one point present fell through or could not be realised. But these are relatively minor points, and they might not have made any difference to the final result. We experienced Lemosos as a multi-faceted, sometimes contradictory city that deals openly with its problems and has clear prospects for the future.

As such we find the harsh tone of the second report and the disproportionate criticism really odd. You should not allow that to colour your (and the City's) judgement of a team whose work was highly professional to put across a clear and positive way for Lemosos to revitalise its cultural system and even up the city's two speeds. We feel that from our experience and view on more than a decade of bidding efforts, the Lemosos 2030 team absolutely met and even overachieved its goals in all criteria that the jury demands to be met. Especially the outreach, artistic programme and the European Dimension criteria were always very much in the focus of the work achieving more than can be expected in the first round. And the team pushed those areas even further in the second round. We feel criticism in these areas are especially unjustified. The strategy criterion was very well developed with a well-researched and developed cultural strategy to create a good framework for legacy and long-term development. The municipality did a very good part in supporting this by creating new positions in the cultural department. Additionally, the management and capacity to deliver criteria were developed with extra care towards all of the jury's comments from the first round report. So, from our view, the team has been unjustly and harshly judged.

Indeed, it must have been an extremely close vote with several jury members voting for Lemosos. We refer to a post by a jury member on LinkedIn shortly after the decision: *"Heartfelt congratulations to Lemosos and its dedicated team for their creativity, vision, and passion throughout the process. Special thanks for their effort for organising a memorable city visit, and I hope their journey will continue regardless of the result."*

P³ Power of 3 Consultancy

Neil Peterson, Prof. Hanns-Dietrich Schmidt, Nadja Grizzo
*Reflections on the work by the Lemesos 2030 team
in the light of the final jury report*

We echo that constructive sentiment.

Conclusion

In our opinion, the team was one of the most professional and committed we have worked with as a consulting group. Communication – always a major challenge – ran smoothly throughout the entire application. The process was well led by Eleana and Diomedes, two strong personalities and experts in their fields who complemented each other very well.

The team did exemplary work, particularly in the area of outreach, involving all cultural institutions from the outset, placing the application on a broad footing. The artistic programme was rich and varied in format. We especially cannot understand the jury's criticism that the European dimension was insufficient. The team's work brought great credit to the city at the European level and many cities would love to continue to work on projects together.

We have great respect for the team's work and would like to encourage the city to hold on to its cultural vision and continue to focus on culture as a decisive factor for the future.

There are many examples in the history of the ECoC where unsuccessful cities have benefited immensely from their application – possibly more so than the winners in some cases. It was hugely disappointing to fall at the final hurdle. But so much has been learned, so many ideas developed and so many people inspired that it would be strange to let it all fade away.

For a fraction of the cost of delivering a full ECoC programme, Lemesos can take some of the best bits and you don't need to wait until 2030 to deliver them. Why not go for it? We're happy to help and support you if you need it.

We are grateful for the opportunity to have worked with the Lemesos 2030 team, for their quality approach and the trust they granted us.

Prof. Hanns-Dietrich Schmidt, Nadja Grizzo and Neil Peterson

P³ Power of 3 Consultancy

March 2026